

Tuarascáil Bhliantúil
2023

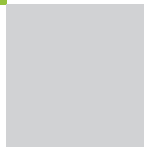

Ag Tacú le Seachadadh Tithíochta

HFA

An Ghníomhaireacht
Airgeadais Tithíochta
Housing Finance Agency

Ag Seachadadh le Chéile

Éascaíonn an Ghníomhaireacht Airgeadais do Thithe soláthar rathúil tithíochta sóisialta agus inacmhainne in Éirinn.

Bhain an GAT torthaí suntasacha amach i 2023, ag soláthar €1.2 billiún de mhaoiniú iasachta do chustaiméirí chun tacú le forbairt tithe sóisialta agus inacmhainne ar ardchaighdeán. Léiríonn an infheistíocht shuntasach seo ár dtiomantas do spriocanna *Tithíocht do Chách an Rialtais*.

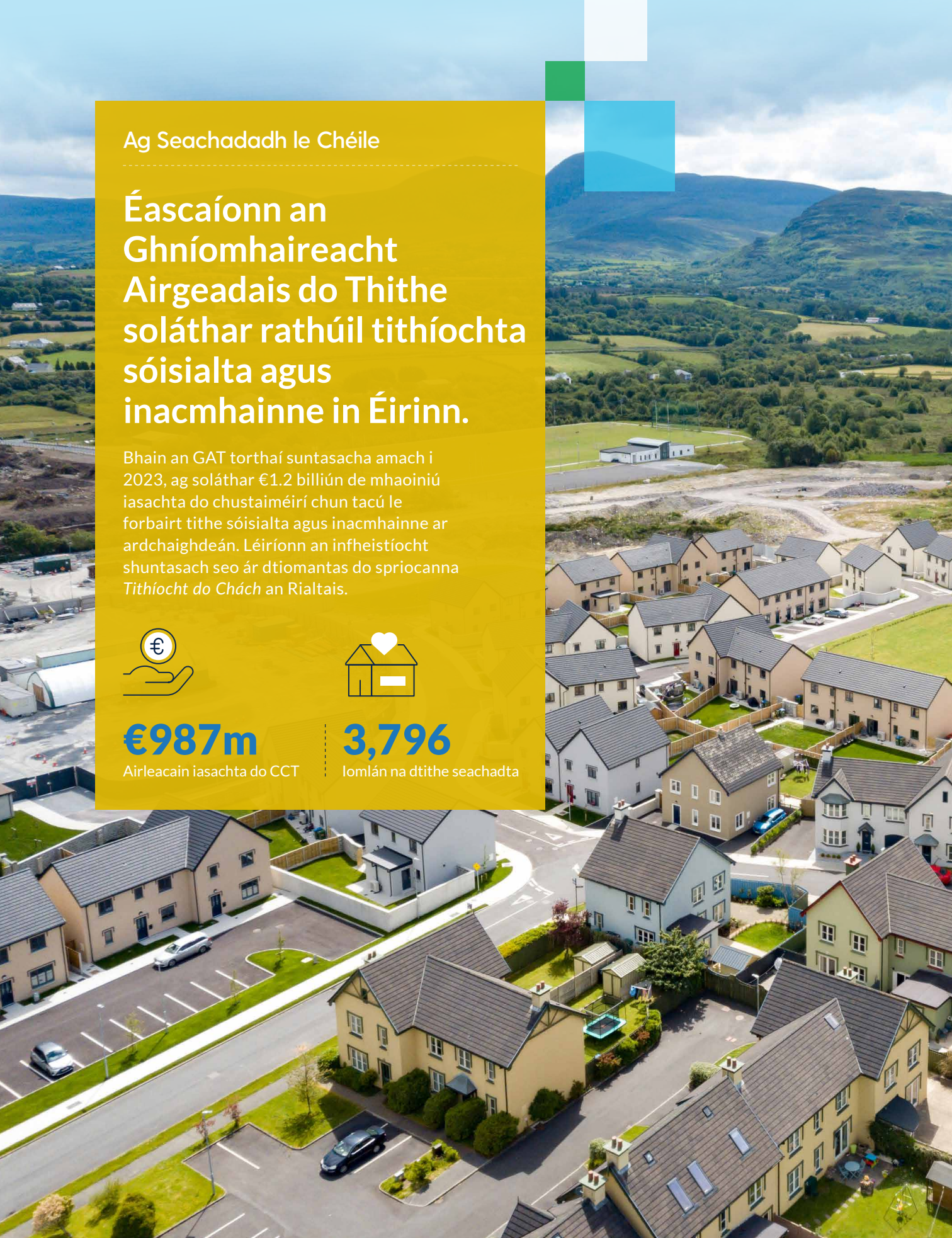
€987m

Airleacain iasachta do CCT

3,796

lomlán na dtithe seachadta

Clár Ábhair

Athbhreithniú ar Bhliain

Sracfhéachaint ar 2023	3
Ráiteas an Chathaoirligh	4
Athbhreithniú an Phríomhoifigigh Feidhmiúcháin	6
Ag Freastal ar agus ag Ceiliúradh Ár gCustaiméirí	8
Freagra: Fás a Thiomáint	10
Tithíocht Chlúid: Tithe don Saol	12
Focus Éire: Pobail Inbhuanaithe, Tacaithe	14
Iasachtaí Comhlacht Tithíochta Ceadaithe	16
Comhshaoil, Rialachas Sóisialta	18
Aitheantas a thabhairt do thábhacht na Gaeilge	20
Ár mBord	21
Ár bhFoireann Bainistíochta	25

Rialachas

Tuarascáil na Stiúrthóirí	26
Ráiteas ar Fhreagrachtaí na Stiúrthóirí	30
Rialachas Corparáideach	31
Tuarascáil an Choiste Iniúcháireachta agus Riosca	36

Ráiteas Airgeadais

Tuarascáil an Iniúcháir Niamhspleách do Chomhaltaí na Gníomhaireachta Airgeadais do Thithe cpt	43
Ráiteas Ioncaim	46
Ráiteas Ioncaim Chuimsithigh	47
Ráiteas ar an Staid Airgeadais	48
Ráiteas ar Athruithe ar Chothromas	49
Ráiteas ar Shreabhadh Airgid	50
Nótaí leis na Ráitis Airgeadais	51
Faisnéis Chorporáideach	83

Déan iniúchadh ar líne

Tabhair cuairt ar ár suíomh gréasáin chun tuilleadh eolais a fháil: www.hfa.ie Lean muid agus bí linn sa chomhrá

Cé Sinne

Is cuideachta leath-Stáit í an Ghníomhaireacht Airgeadais do Thithe (GAT) a éascaíonn soláthar tithíochta sóisialta agus inacmhainne ag Comhlachtaí Ceadaithe Tithíochta, Údaráis Áitiúla agus Forais Ardoideachais.

Déanaimid é seo trí iasachtaí iomaíocha fadtéarmacha a sholáthar don earnáil, agus trí úsáid a bhaint as ár saineolas airgeadais chun tacú le custaiméirí i bhforbairt agus i gcur i bhfeidhm clár tithíochta éifeachtach. Tá an GAT tiomanta do mhaoiniú €5 billiún a sholáthar thar shaolré phlean *Tithíochta do Chách* an Rialtais.

Stracfhéachaint ar 2023

€1.2bn

Iasachtaí iomlána

3,796

Iomlán na dtithe seachadta

€987m

Iasachtaí CCT

€70m

Iasachtaí bonneagair

Seachadadh

€74m

Iasachtaí Tí Údarás Áitiúil

€1.6bn

Iasachtaí CCT ceadaithe

6,193

Aonaid CCT ceadaithe

Ar na bacáin

€10.8m

Meánmhéid iasachta

€396m

Ceaduithe Cíosa Costais

€7.4bn

Méid leabhar iasachta 2023

127%

Méadú ar cheaduithe i gcomparáid le 2022

Fás

16%

Fás lucht saothair

Ráiteas an Chathaoirligh

Ag tacú lenár gcustaiméirí

Frank Allen Cathaoirleach

Tá an-áthas orm Tuarascáil Bhliantúil na Gníomhaireachta Airgeadais do Thithe 2023 a chur i láthair, a léiríonn an ról suntasach atá ag an GAT i gcónaí chun tacú le plean *Tithíocht do Chách* an rialtais. Bhí an bhliain faoi athbhreithniú an-ghnóthach do gach soláthraí tithíochta in Éirinn agus ba bhliain í ina raibh fás leanúnach ag an GAT. Mhéadaigh ár leabhar iasachtaí go €7.4 billiún agus shroich brabúis €74 milliún.

Is iad custaiméirí na GAT na príomhsholáthraithe tithíochta sóisialta agus inacmhainne sa Stát agus d'éirigh thar barr leo maidir le tithíocht nua a sholáthar i 2023. D'éiligh an seachadadh seo ar sholáthraithe tithíochta deacrachtaí i slabhraí soláthair a shárú agus dul i gcomhpháirtíocht le haonáin eile san earnáil phoiblí, san earnáil phríobháideach agus san earnáil dheonach. Tá áthas orainn a bheith in ann maoiniú fadtéarmach a sholáthar ar rátaí iomaíocha chun tacú leis an seachadadh seo.

In ainneoin an fháis láidir ar sholáthar tithíochta sóisialta agus inacmhainne, tá ganntanas mór fós i bhformhór na gcatagóirí tithíochta in Éirinn. Tuigeann an GAT go háirithe an gá atá le tacaíocht a thabhairt do CCT atá tiomanta do thithíocht a sholáthar do dhaoine a bhfuil sainriachtanais acu, a bhféadfadh cúram agus tacaíocht a bheith ag teastáil uathu freisin. Tá na deacrachtaí céanna le sárú ag na soláthraithe tithíochta seo agus atá ag comhlachtaí tithíochta ginearálta níos mó maidir le saincheisteanna cosúil le boilsciú tógála agus pleanáil, ach tá an dúshlán breise acu maoiniú fadtéarmach a fháil do chúram cónaitheoirí.

Aithníonn an GAT go bhféadfadh ról a bheith aici maidir le hacmhainn a neartú agus scileanna a fhorbairt i sainchumainn tithíochta agus táimid anois i gcomhpháirtíocht le Comhairle na hÉireann um Thithíocht Shóisialta (CÉTS), chun treoir a sholáthar d'eagraíochtaí nach bhfuil na hacmhainní nó an t-eolas inmheánach acu bogadh go muiníneach trí phróiseas na GAT. Agus an tacaíocht seo i bhfeidhm, tá súil againn go mbreithneoidh cuid de na CCT seo maoiniú GAT chun tithíocht fhadtéarmach, oiriúnach a sholáthar do na pobail ar a bhfreastalaíonn siad.

Tugann Bord na GAT tús áite chun cuairt a thabhairt ar thionscadail tithíochta atá maoinithe ag an GAT agus i 2023 thugamar camchuairt ar dhá scéim tógála nuathógtha i gCathair na Gaillimhe, áit a bhfuil 184 teach á seachadadh ag Respond. Bhí deis againn freisin cuairt a thabhairt ar lóistín nua na mac léinn in Ollscoil na Gaillimhe ar an lá a chuir sí fáilte roimh mhic léinn don bhliain acadúil nua. Cuireann soláthar cóiríochta campais ar ardchaighdeán ar chumas institiúidí tríú leibhéal áiteanna a thairiscint do níos mó mac léinn ach gan brú míchuí a chur ar an margadh cíosa áitiúil.

“

Is iad custaiméirí na GAT na príomhsholáthraithe tithíochta sóisialta agus inacmhainne sa Stát agus d'éirigh thar barr leo maidir le tithíocht nua a sholáthar i 2023.

Tá súil ag an GAT oibriú leis na hOllscoileanna Teicneolaíochta nua agus leis na hollscoileanna seanbhunaithe chun cur leis an soláthar cóiríochta do mhic léinn i gcathracha agus i mbailte ar fud na hÉireann.

Ba mhaith liom buíochas a ghabháil lenár gcomhpháirtithe tithíochta go léir, go háirithe an Roinn Tithíochta, Rialtais Áitiúil & Oidhreacht agus an Roinn Airgeadais, as a dtacaíocht leanúnach le linn 2023.

Ba mhaith liom freisin aitheantas a thabhairt d'fhoireann na GAT as a dtiomantas seirbhís den scoth a sholáthar do sholáthraithe tithíochta sóisialta agus inacmhainne, rud a léirítear sna torthaí iontacha a baineadh amach i 2023.

Mar fhocal scoir, ba mhaith liom buíochas an Bhoird a chur in iúl do thriúr feidhmeannach sinsearach GAT atá ag dul ar scor nó atá ar scor le míonna beaga anuas. Tá fíis agus tiomantas léirithe ag ár bPríomhfheidhmeannach agus ár gcomhghleacaí Boird, Barry O'Leary, d'airgeadas tithíochta

ó tháinig sé isteach sa Ghníomhaireacht i 1988, agus go háirithe le linn a théarma mar Phríomhfheidhmeannach. Sheas Seán Cremen, Ceann an Chisteáin, leis na caighdeáin is airde maidir le hiasachtú, agus é tiomanta do mheon comhpháirtíochta lenár n-iasachtóirí go léir. Chuaigh Tom Conroy ar scor mar Rúnaí Cuideachta agus Ceann Airgeadais, tar éis dó a chinntiú go raibh rialachas agus rialuithe curtha i bhfeidhm go hiomlán le haghaidh sainordú leathnaithe. Guímid gach rath ar a gcuid iarrachtaí amach anseo.

Frank Allen
Cathaoirleach

28ú Márta 2024

Thug Bord na GAT agus foireann shinsearach cuairt ar scéimeanna tithíochta sóisialta i nGaillimh.

D'fhógair an Taoiseach Simon Harris comhaontú €430 milliún idir an GAT agus an Banc Eorpach Infheistíochta chun soláthar cóiríochta mac léinn inacmhainne a éascú. Sa phictiúr ag oifigí na GAT le hUachtarán an BEI Werner Hoyer agus Príomhfheidhmeannach GAT Barry O'Leary.

Athbhreithniú an Phríomhoifigigh Feidhmiúcháin

Bliain shuntasach d'fhás comhchoiteann

Barry O'Leary Príomhoifigeach Feidhmiúcháin

Is é seo an 12ú athbhreithniú agus an t-athbhreithniú deiridh a rinne mé ar Thuarascáil Bhliantúil mar Phríomhoifigeach Feidhmiúcháin na GAT. Bliain dhearfach a bhí i 2023, don GAT agus don earnáil, agus fianaise shoiléir ann go raibh ardú mór ar an móiminteam i dtreo soláthar suntasach tithíochta sóisialta agus inacmhainne.

Shroich ceaduithe iasachtaí i 2023 €1.6 billiún, méadú 127% ar an mbliain roimhe sin, a bhí an-ghnóthach cheana féin.

Bliain dhúshlánach eile a bhí inti – go páirteach mar gheall ar chostais tógála ardaithe – ach tá dúthracht láidir léirithe ag custaiméirí chun méadú a dhéanamh ar a soláthar tithíochta agus táimid bródúil as ár gcomhoibriú leo. Táimid ag tnúth le leanúint ar aghaidh ag fás le chéile.

Cé go bhfuil ról ríthábhachtach ag an maoiniú do thithíocht shóisialta agus inacmhainne, is iad ár gcustaiméirí a sheachadann na hárasáin agus na tithe brící agus moirtéal sa deireadh. Ina theannta sin, cuireann siad tacaíocht agus treoir riachtanach ar fáil do chónaitheoirí ionas gur féidir leis na réadmhaoine seo a bheith ina dtithe compordach, slán ar feadh a saoil.

Tá ról suntasach ag ár gcustaiméirí freisin maidir le pobail a thógáil timpeall na dtithe a sheachadann siad. Bhí deis agam é seo a fheiceáil go pearsanta nuair a thug mé cuairt ar fhorbairt Tuath, Na Cluainte, i gCorcaigh i rith an tsamhraidh. Reáchtáil foireann áitiúil campa samhraidh, arna mhaoiniú ag an GAT, do dhaoine óga sa cheantar agus ba léir cé chomh mór agus a shuibhrígh sé sos an tsamhraidh do na daoine óga a ghlac páirt ann. Níl anseo ach ceann amháin den iliomad gníomhaíochtaí agus imeachtaí pobail a d'eagraigh CCT ar fud na hÉireann le linn 2023 agus ní féidir áibhéil a dhéanamh den tionchar.

Ba mhór an t-ábhar misnigh dom tiomantas na hearnála do thithíocht cíosa a sheachadadh a fheiceáil, agus thug ár gceaduithe iasachta anuraidh le tuiscint gur bliain níos láidre fós a bheidh i 2024 maidir le cíos costais. Is tionacht thábhachtach tithíochta é seo, ag soláthar rogha shlán do shaothraithe meánioncaim a bhfuil deacrachtaí acu cíosanna san earnáil phróibháideach a íoc.

Tá fonn orainn freisin cabhrú le daoine cos a fháil ar an dréimire réadmhaoine agus ceadaíonn ár maoiniú ar ráta iomaíoch d'údaráis áitiúla morgáistí fadtéarmacha ar ráta seasta a sholáthar d'úinéirí tí trí Iasacht Tí an Údaráis Áitiúil. Anuraidh chuireamar €74 milliún ar fáil d'údaráis áitiúla chun tacú leis na hiasachtaí seo, atá dírithe ar úinéirí tí ionchasacha a chuireadh ó dhoras ó na bainc traidisiúnta.

Ba mhór an pléisiúr do Bhord na GAT cuairt a thabhairt ar roinnt láithreán tithíochta arna maoiniú ag an GAT a sholáthair Respond i nGaillimh i mí Mheán Fómhair 2023, chomh maith le coimpléasc mórthaibhseach cóiríochta mac léinn in Ollscoil na Gaillimhe.

Príomhthosaíocht don GAT is ea ár maoiniú do thithíocht mac léinn a mhéadú. Buaicphointe ar leith i rith na bliana ba ea an chuairt a thug an Dr Werner Hoyer, Uachtarán an Bhainc Eorpaigh Infheistíochta (BEI) agus an tAire Breisoideachais agus Ardoideachais Simon Harris ar oifigí na GAT chun comhaontú €434 milliún a shíniú a chuideoidh le soláthar cóiríochta mac léinn níos

Tá ár straitéis dírithe ar sheachadadh 19,000 teach nua a éascú faoi dheireadh 2026.

inacmhainne. Tá obair ar siúl freisin chun an rogha maoinithe seo a leathnú chuig Ollscoileanna Teicneolaíochta.

Tá ár straitéis dírithe ar sheachadadh 19,000 teach nua a éascú faoi dheireadh 2026. Táimid ar ár mbealach chun an sprioc seo a bhaint amach.

Tá ár bhfoireann féin ag fás freisin. Tá a fhios againn de réir mar a dhéanann ár gcustaiméirí níos mó, go dteastaíonn níos mó uathu uainn agus leanfaimid ag leathnú ár bhfoireann agus ag cur lenár seirbhísí chun a chinntiú gur féidir linn freastal ar na héilimh sin. Táimid réidh agus toilteanach ár taobh den mhargadh a chomhlíonadh, le maoiniú ar phraghas maith chun soláthar tithíochta sóisialta inacmhainne dár gcustaiméirí a éascú.

Ba mhaith liom buíochas a ghabháil lenár gcustaiméirí as a rannpháirtíocht bhríomhar agus mo bhuíochas a ghabháil as an tacaíocht fhíorluachmhar a fuairamar ó na geallsealbhóirí go léir i 2023 agus le linn mo thréimhse mar POF. Tá aitheantas speisialta ag dul don Aire Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht, Darragh O'Brien TD, a bhfuil a fhuinneamh agus a thiomantas don earnáil léirithe sna dul chun cinn agus an rath atá ar sholáthar tithíochta le blianta beaga anuas.

Gabhaim buíochas freisin lenár gcuid maoinitheoirí, eadhon an GBCN, an Banc Eorpach Infheistíochta agus Banc Forbartha Chomhairle na hEorpa, a ligeann dúinn a gcomhoibritéir tairiscint shármhaith a dhéanamh do chustaiméirí.

Thar na blianta ba mhór an onóir dom oibriú le daoine iontacha a d'fhóin ar Bhord an GAT. Chuir gach duine le dul chun cinn agus rathúlacht na GAT agus gabhaim buíochas leo as a gcuid seirbhíse agus as a n-ionchur luachmhar.

Ba mhaith liom mo bhuíochas a ghabháil le mo Chathaoirleach, an tUasal Frank Allen, as an tacaíocht leanúnach a thug sé domsa agus don GAT. Faoina mhaoirseacht, táim muiníneach go leanfaidh an ghníomhaireacht ar aghaidh ag rathú agus ag cur seirbhís den scoth ar fáil.

Mar fhocal scoir, ba mhaith liom ómós a thabhairt d'fhoireann thiomanta na Gníomhaireachta Airgeadais do Thithe as a gcuid oibre crua, cairdeas agus dea-ghíúmar thar na blianta. Ba phribhléid é an GAT a threorú trí thréimhse téarnaimh ón ngéarchéim airgeadais, go céim d'fhás marthanach ina bhfuilimid ag maoiniú na n-iasachtaí is airde riamh chun tithíocht shóisialta agus inacmhainne ar ardchaighdeán a sholáthar. Tá ár n-éachtaí seasta le blianta beaga anuas mar gheall ar na daoine eisceachtúla sin agus táim cinnte go leanfaidh siad den rath sin sna blianta amach romhainn.

Go n-éirí an bóthar libh.

Barry O'Leary
Príomhoifigeach Feidhmiúcháin

28ú Márta 2024

“

Ag Freastal ar agus ag Ceiliúradh Ár gCustaiméirí

Is mór againn ár gcustaiméirí agus an obair riachtanach a dhéanann siad. Le chéile, táimid tiomanta dár gcomhfhís a bhaint amach maidir le tithíocht shóisialta inacmhainne a sholáthar do chách.

Freagra

Fás a Thiomáint

Tithíocht Chlúid

Tithe don Saol

Focus Éire

Pobail Inbhuanaithe, Tacaithe

Ag an nGníomhaireacht Airgeadais do Thithe, tá meas againn ar ár gcustaiméirí agus ar an obair riachtanach a dhéanann siad. Le chéile, táimid tiomanta dár gcomhfhís a bhaint amach maidir le tithíocht shóisialta inacmhainne a sholáthar do chách.

Áirítear le hobair na GAT féin breithmheasa ar iarratais ar iasachtaí, athbhreithniú ar mhéadracht airgeadais a bhaineann le custaiméirí, íostarraingtí iasachtaí agus cruthú áiseanna iasachta nua chun oiriúnú do bheartas tithíochta an Rialtais. Cinntimid go bhfuil a fhios ag custaiméirí go bhfuil an fhoireann ar fáil chun tacú leo trí gach cuid den phróiseas, lena n-áirítear trí chruinnithe pearsanta inár n-oifigí.

Tá a fhios ag an GAT cé chomh tábhachtach agus atá sé go mbeadh rochtain ag ár gcustaiméirí ar rátaí inacmhainne maoinithe, ionas gur féidir leo tithíocht a sholáthar ar luach maith don Stát agus dá gclaint.

Tá saineolas againn, a tógadh le breis agus daichead bliain, ar mhaoiniú fadtéarmach ar ráta iomaíoch a sholáthar do chustaiméirí. Tá cáil láidir orainn as ár rannpháirtíocht éifeachtach agus thacúil le custaiméirí agus táimid i gcónaí ag iarraidh tógáil air sin.

Tríd Straitéis 2026 na GAT, táimid ag cur lenár gcaidreamh le custaiméirí, ag obair leo chun a gcuid riachtanas agus na dúshláin atá rompu a thuiscint.

I 2023 bhí cruinnithe aiseolais le custaiméirí i gceist leis seo inar spreagamar idirphlé oscailte; rannpháirtíocht i ngrúpaí agus imeachtaí tithíochta agus airgeadais; agus forbairt leanúnach ar struchtúir agus ar tháirgí cuí. Ina theannta sin, mhaoinigh an GAT ról comhairleach airgeadais do chustaiméirí rochtain a fháil air trí Chomhairle Tithíochta Sóisialta na hÉireann (CTSÉ).

Rochtain Éasca ar Fhaisnéis

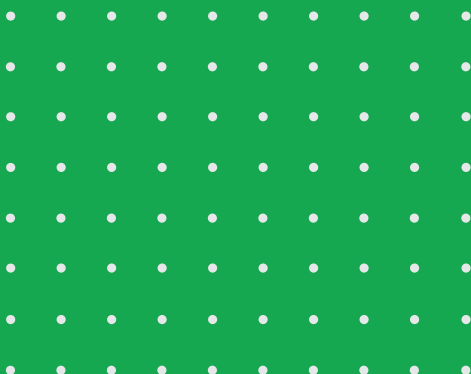
Geallann an GAT freagra a thabhairt ar fhiosrúcháin ar bhealach oscailte tráthúil agus aon fhaisnéis a theastaíonn fúinn féin agus faoinár seirbhísí a sholáthar do chustaiméirí.

Le tabhairt isteach na hoibre hibrídeacha ar fud na hearnála ó cuireadh tús le paindéim Covid-19, tuigean an GAT an gá atá le rochtain éasca ar líne ar fhaisnéis faoi tháirgí agus sheirbhísí a chinntiú.

Tá sé mar aidhm ag an GAT líon na seirbhísí ar líne a sholáthraíonn sí a uasmhéadú, ag cinntiú seirbhís custaiméara níos fearr, inrochtaineacht sonraí a fheabhsú, agus ag laghdú costais d'úsáideoirí seirbhísí. Trí shuíomh gréasáin na GAT, is féidir le custaiméirí rochtain a fháil ar shonraí agus leas a bhaint as seirbhísí, cibé áit a bhfuil siad.

Tá córas nua Bainistíochta Airgeadais agus córas feabhsaithe um Bainistíocht ar Chaidreamh le Custaiméirí (BCC) á bhforbairt faoi láthair agus is feabhsuithe móra iad ar acmhainní custaiméirí na GAT.

Tá nós imeachta láidir gearán curtha i bhfeidhm againn do chustaiméirí agus táimid tiomanta do mhonatóireacht, measúnú agus feabhsú a dhéanamh ar ár bhfeidhmíocht nuair is gá. Tá sé mar aidhm againn déileáil le gach gearán laistigh de 10 lá oibre. Tá sé mar aidhm againn freisin soiléiriú a dhéanamh agus soiléireacht a chinntiú maidir le rialacha, rialacháin, foirmeacha, bileoga eolais agus nósanna imeachta.

Freagra

Fás a Thiomáint

Tá 1,452 teach á dtógáil
faoi láthair ag Respond

Parag Joglekar, Stiúrthóir Infheistíochta agus Forbartha le Vanessa Kley, Cúntóir na Roinne Forbartha ag Halla Lisieux, Bóthar Bhaile Uí Mhurchú, Halla na gCarraeirí, Baile na Lobhar, Baile Átha Cliath 18.

“

Tá ár bhFoireann Forbartha comhdhéanta de 21 gairmí tiomnaithe, lena n-áirítear ailtirí cláraithe, suirbhéirí cainníochta, pleanálaithe, suirbhéirí talún agus forbartha, cléireach oibreacha, bainisteoirí tógála, bainisteoirí tionscadail, teicneoirí agus foireann tacaíochta.

Toisc foireann theicniúil inmheánach a bheith ann ó cuireadh tús leis, bhí Respond chun tosaigh i ngach gné de sholáthar tithíochta, ó dhearadh go bainistíocht tógála.

Bhí an struchtúr maoinithe, go háirithe ról mhúnlaí CALF agus CREL, ríthábhachtach maidir le soláthar tithíochta sóisialta agus costas cíosa a chur chun cinn in Éirinn. Thacaigh na samhlacha seo go mór le misean Respond chun an stoc náisiúnta tithíochta a fheabhsú. Mar sin féin, is bunchloch ár gcumas na samhlacha seo a chur i bhfeidhm agus ár dtionscadail a thabhairt chun críche ná an tacaíocht ríthábhachtach a fhaighimid ón nGníomhaireacht Airgeadais do Thithe (GAT).

Tríd an maoiniú iarmharach riachtanach a sholáthar trí rátaí iomaíocha iasachtaithe, téarmaí soiléire ar chúnaínt teidil, conarthaí tógála, barántais, agus scálaí ama próiseála éifeachtúla, cuireann an GAT ar ár gcumas tionscadail níos mó a bheidh faoi stiúir na tógála a sheachadadh. Agus é sin á dhéanamh, tá deiseanna níos leithne curtha ar fáil chun tithe breise a sholáthar ar shuímh le haghaidh tionachtaí eile, mar shampla príobháideach le díol-inacmhainne le díol-cíos príobháideach ag forbróirí.

Ó mhí na Bealtaine 2018, nuair a thugamar faoi ár gcéad scéim chomhaontaithe forbartha, tá an tacaíocht ón GAT ina bhunchloch maidir le tosú na tógála ar 4,012 teach nua a éascú. Le 1,452 teach á dtógáil faoi láthair agus pleananna chun tús a chur le 2,400 teach nua ar a laghad i 2024, éiríonn tábhacht thacaíocht na GAT níos suntasaí fós.

Parag Joglekar

Stiúrthóir Infheistíochta agus Forbartha

■ **Tithíocht Respond** ag Cúirt Elanora, Bóthar an Mhíle Fhada, Baile Átha Cliath 12

Tithíocht Chlúid

Tithe don Saol

Sheachaid Clann, rannán tiomanta
aoischairdiúil Tithíocht Chlúid, 63 árasán
sóisialta ag Cluainte an Bhaile Nua i Luimneach

Bainisteoir Scéime Josh Gibson in éineacht leis an gcónaitheoir Frank O'Mahony ina theach nua i gCluainte an Bhaile Nua.

“

Is forbairt iontach é Cluainte an Bhaile Nua, tá na hárasáin thar a bheith fairsing agus críochnaithe ar ardchaighdeán. Tá poitéinseal iontach ann chun mothú mór pobail a thógáil laistigh den fhorbairt, leis an seomra pobail agus an oifig dom féin mar Bhainisteoir Scéime. Táim ag súil le himeachtaí a reáchtáil agus le haoichainteoirí a bheith ann chun dul i dteagmháil leis na cónaitheoirí chun cabhrú leis na cónaitheoirí pobail a thógáil sa Bhaile Nua.

Is é an rud is fearr liom faoi mo phost ná na daoine agus an luach san obair a dhéanaimid. Bhí cónaí ar mo sheanathair i dtithíocht shóisialta ar ais sa RA chomh fada agus is cuimhin liom go dtí an lá a fuair sé bás. Bhí sé i gcónaí chomh bródúil as a theach agus a ghairdín, agus coinníodh an dá cheann ar chaighdeán iontach. Thug sé an oiread sin sólas dúinn go raibh sé in ann maireachtáil go neamhspleách agus nach raibh air dul isteach i dteach altranaís mar a bhí ar go leor dá chairde.

Josh Gibson

Bainisteoir Scéime

“

Tá teach slán agam don chuid eile de mo shaol. Tá mé 65 bliain d'aois, mar sin beidh sé seo an t-aistriú deiridh don chuid eile de mo shaol. Táim chomh buíoch as teach a bheith curtha ar fáil dom mar nach raibh sé d'acmhainn agam lóistín a fháil dom féin. Táim ag súil freisin le mo stampa féin a chur ar an árasán agus an réadmhaoin a chur ar ardchaighdeán.

Chuaigh Josh go mór i bhfeidhm orm. Chuir sé an t-eolas ábhartha ar fad ar fáil dom le linn an phróisis agus d'fhreagair sé aon cheisteanna nó imní a bhí orm ag an tús. Bhí Josh an-chabhrach agus thug sé níos mó dom ná mar a bhí súil agam.

Tá an suíomh oiriúnach domsa, tá iompar poiblí iontach agus áiseanna áitiúla ann. Mothaíonn an foirgneamh féin an-slán. Táim ag tnúth le bualadh le daoine agus le bheith páirteach in imeachtaí ar bith a thionólfar do chónaitheoirí.

Frank O'Mahony

Cónaitheoir i gCluainte an Bhaile Nua

■ **Tithíocht Chlúid** ag Cluainte an Bhaile Nua, Luimneach

Focus Éire

Pobail Inbhuanaithe, Tacaithe

Sheachaid an Focus Éire 16 teach ag Sráid an Chapail Bhúí i gCathair Chorcaí

“

Tugann Focus Éire tosaíocht dá fhreagracht shóisialta, dá cairdiúlacht don chomhshaol, agus dá seiftiúlacht eacnamaíoch maidir le pobail sa todhchaí a thógáil agus a chothú.

Roimh athghiniúint, ní raibh foirgneamh na Shráid an Chapail Bhui in úsáid agus bhí sé folamh le blianta fada. Anois, tar éis forbairt fhairsing, tá an láithreán comhdhéanta de thithe buana d'ardchaighdeán do 16 teaghlach, agus tá príomhoifig Focus Éire i gCorcaigh suite ar an mbunurlár.

Cruthaíonn Múnla Tithíochta Meascán Focus Éire 'meascán sóisialta' d'aon ghnó de dhaoine a bhfuil nó nach bhfuil riachtanais tacaíochta acu, ag nascadh tionóntaí a bhfuil taithí acu ar easpa dídine agus iad siúd nach bhfuil. Cruthaíonn sé seo níos mó caoinfhuilgthe, léirtheiscint agus tuisceana ar na tionchair a d'fhéadfadh a bheith ag easpa dídine, agus féachann sé leis na tionóntaí sin a ath-imeascadh i dtithíocht príomhshrutha.

Cuireann forbairt Sráid an Chapail Bhui tithe ar fáil do dhaoine óga atá ag fágáil cúraim, tionóntaí Housing First a d'fhulaing gan dídean, chomh maith le daoine scothaosta, lánúineacha, daoine singil agus líon beag teaghlach.

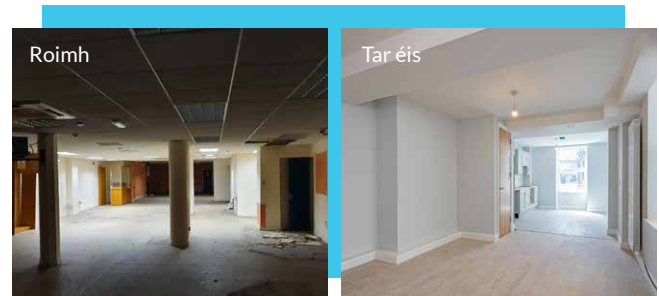
Bhí oifig mar chuid den fhorbairt mar chuid lárnach de rath an tionscadail. Is féidir le cónaitheoirí a bheith faoi léigear ag na céimeanna tosaigh den bhogadh isteach, go háirithe má tá siad tagtha ó láithreacha cóiríochta éigeandála, áit a bhfuil tacaíocht ar fáil 24/7.

Thug an socrú deis don fhoireann caidreamh dearfach a chothú ón tús, go háirithe lenár nOifigeach Tithíochta, Leona Hennessey, a thacaíonn le tionóntaí inár n-aonad. Cuireann sé ar chumas ár gcónaitheoirí socrú síos níos fearr ina dtithe nua, agus fios acu nach bhfuilimid ach thíos staighre má thagann fadhb chun cinn nó fiú le haghaidh comhrá.

Is é an mothúchán is fearr ná na heochracha dá dteach nua a thabhairt do dhuine agus na deiseanna a d'fhéadfadh a chruthú dóibh a fheiceáil. Cé gur céim dhearfach in aistear custaiméara é teach a sholáthar, tá sé rithabhachtach go mbeimid in ann mar sheirbhís tacaíochtaí timthilleadh a sholáthar agus na huirliisí agus na hacmhainní a theastaíonn a sholáthar do dhaoine chun a chinntiú go bhfanfaid siad ina dteach, rud a bhriseann an timthriall easpa dídine.

Aisling O'Connor

Bainisteoir ar Sheirbhísí Focus Ireland do Réigiún an Iardheiscirt

- Bhí **Sráid an Chapail Bhui** i gCorcaigh as úsáid roimhe seo agus bhí sé folamh le blianta fada. Tar éis forbairt fhairsing, tá sé comhdhéanta anois de thithe buana ardchaighdeán do 16 teaghlach

Iasachtaí Comhlacht Tithíochta Ceadaithe

Tithe a sheachadann Comhlachtaí Ceadaithe Tithíochta i 2023 le maoiniú GAT

I 2023 lean ár gcustaiméirí Comhlachtaí Ceadaithe Tithíochta ag soláthar na mílte teach ardchaighdeán ar fud na hÉireann, le tacaíocht ó mhaoiniú a chuir an GAT¹ ar fáil.

€987m

Airleacain iasachta do CCT

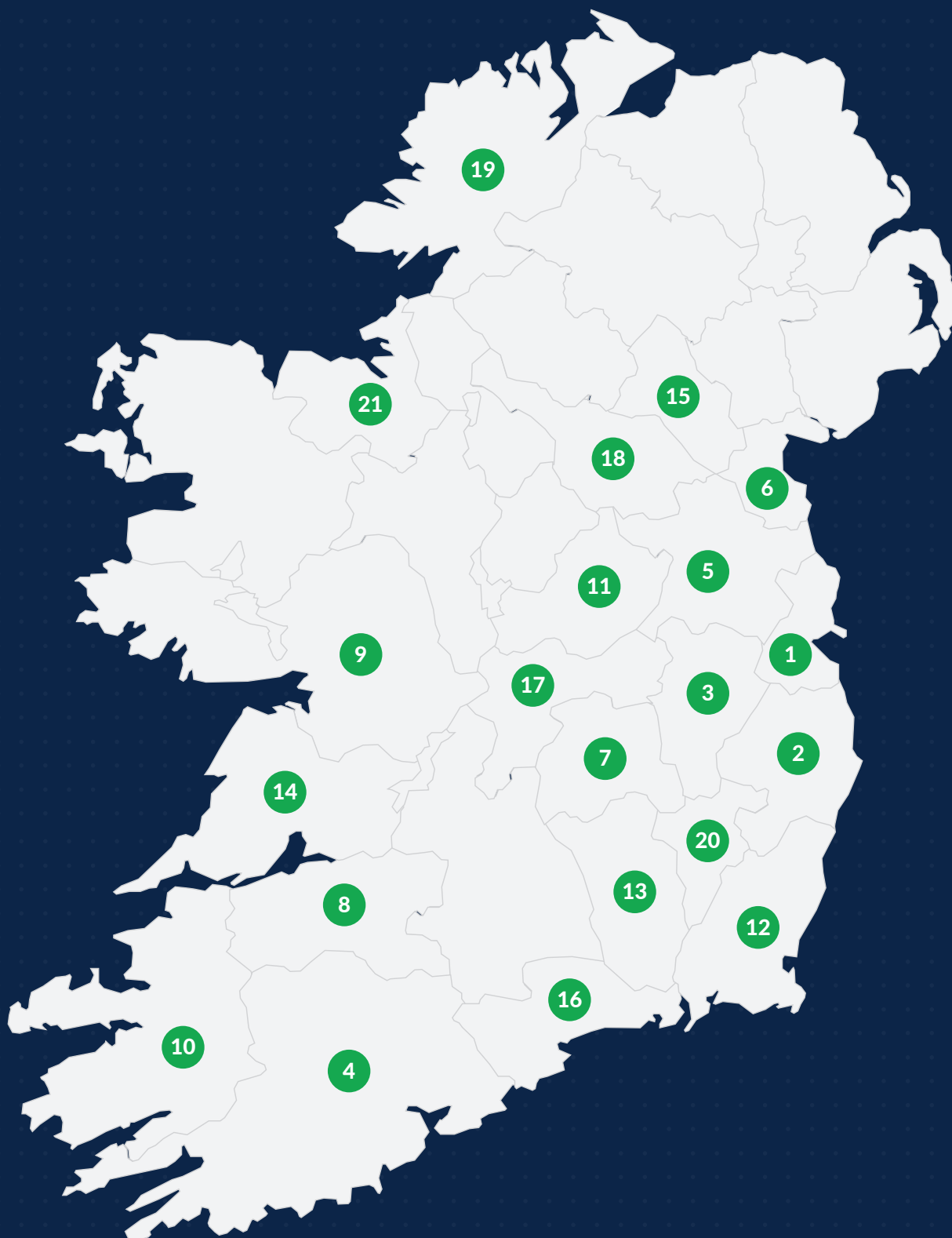
3,796

Iomlán na dtithe seachadta

Ceaduithe Iasachta de réir Contae

1	Baile átha Cliath €347.7m 1,102 teach	7	Laoise €46.6m 224 teach	13	Cill Chainnigh €19.9m 83 teach	19	Dún na nGall €2.1m 12 teach
2	Cill Mhantáin €105.1m 406 teach	8	Luimnigh €34.1m 161 teach	14	Clár €15.2m 68 teach	20	Ceatharlach €1.7m 10 teach
3	Cill Dara €87.9m 389 teach	9	Gaillimh €32.2m 191 teach	15	Muineachán €9.2m 43 teach	21	Sligeach €820,000 8 teach
4	Corcaí €68.5m 134 teach	10	Ciarraí €31.4m 149 teach	16	Port Láirge €7.7m 17 teach		Scéimeanna ilchontae €6m 34 teach
5	na Mí €66m 384 teach	11	na hIarmhí €25.1m 98 teach	17	Uíbh Fhailí €2.5m 41 teach		
6	an Lú €48.5m 105 teach	12	Loch Garman €24.4m 124 teach	18	Cabhán €2.4m 13 teach		

¹ Áiríonn iomláin na n-iasachtaí tarraingthe anuas do thithe críochnaithe, chomh maith leo siúd atá fós á dtógáil. Baineann figiúirí tí le tithe críochnaithe amháin. Áirítear leis an bhfigiúr iomlán roimh ré na hiasachta tarraingt anuas €1.9m i dTiobraid Árann do thithe a bhí fós á dtógáil i 2023.

Comhshaoil, Sóisialta, Rialachas (CSR)

Tá an Ghníomhaireacht Airgeadais do Thithe (GAT) tiomanta do phrionsabail chomhshaoil, shóisialta agus rialachais (CSR) a chomhtháthú ina cuid seirbhísí agus oibríochtaí gnó.

Aithníonn an Ghníomhaireacht Airgeadais do Thithe (HFA) go bhfuil dúshlán chomhshaoil os comhair an domhain agus mar institiúid airgeadais a oibríonn le cliaint san earnáil tithíochta, tá ról tábhachtach againn maidir le hinbhuanaitheacht a chur chun cinn. Trí dhul i dteagmháil le páirtithe leasmhara – lena n-áirítear fostaithe, cliaint, agus soláthraithe – is féidir linn ár gcuid a dhéanamh chun inbhuanaitheacht a fheabhsú, freastal níos fearr ar ár bpobal, agus ag an am céanna dea-fheidhmíocht a sheachadadh.

Comhshaoil

Faoina sainchúram iasachtaithe, cuireann an GAT iasachtaí ar fáil d'údaráis áitiúla, do chomhlachtaí ceadaithe tithíochta agus d'institiúidí ardoideachais chun tacú le soláthar cóiríochta ar ráta A. Is foirgnimh nua iad 99% de na tithe atá maoinithe ag an GAT, a mbeidh rátáil éifeachtúlachta fuinnimh acu de A2 nó níos airde. Cuireann an GAT maoiniú ar ráta iomaíoch ar fáil do chustaiméirí freisin chun iarfheistiú agus athchóireáil foirgneamh níos sine agus/nó foirgnimh fholmha a éascú ionas gur féidir iad a thiontú ina dtithe.

Creidimid inár dtionchar féin ar an gcomhshaoil a íoslaghdú trí chleachtais inbhuanaithe a leanúint agus ár lorg carbóin a laghdú. Mar chuid de Shainordú Gníomhaíochta Aeráide na hEarnála Poiblí 2023, tá an GAT tiomanta dá spriocanna maidir le hastaíochtaí carbóin agus éifeachtúlacht fuinnimh 2030 a bhaint amach.

Tá sé mar aidhm ag an GAT ídiú fuinnimh, úsáid uisce, diúscairt dramhaíola agus ár lorg carbóin foriomlán a laghdú ar bhealach praiticiúil agus costéifeachtach. Bhí roinnt cruinnithe ag ár bhFoireann Glas i 2023 agus tá roinnt feabhsuithe molta acu chun ár n-oifig a dhéanamh níos glaise, lena n-áirítear athsholáthar soilsithe in oifig na GAT agus córas nua dáileacháin uisce a laghdóidh ár n-úsáid as plaisteach. Cuireadh Ceardlann Oiliúna um Ghníomhú Aeráide GAT i bhfeidhm freisin i mí an Mhárta 2023 chun an leibhéal feasachta ar athrú aeráide i measc na mball foirne a mhéadú agus chun plé a dhéanamh ar conas a d'fhéadfadh an chuideachta agus an fhoireann mar dhaoine aonair feabhsú sa réimse seo.

Tá rátáil RFF de D1 ag oifig na GAT, atá suite i bhfoirgneamh liostaithe. Tá roinnt tionscnamh i bhfeidhm ag an gcomhlacht bainistíochta réadmhaoin, IPUT, chun ídiú fuinnimh agus dramhaíl a laghdú agus chun tacú le bithéagsúlacht. Soláthraíonn painéil ghréine cumhacht do limistéir choiteanna agus tá an díon mar áit chónaithe do choirceog beacha a dtugann beachaire IPUT aire dóibh.

Tá rochtain ag foireann na GAT freisin ar áiseanna rothaíochta chun a gcuid rothair agus a r-rothair a stóráil go slán, rud a éascaíonn roghanna iompair inbhuanaithe. Tá na scéimeanna Rothair chun na hOibre agus Ticéad Coigilteora Cánach do Chomaitéirí ar fáil don fhoireann freisin.

Cás-Staidéar: Tionscadal Pailniú Tithíocht Fillte

"Is tionscnamh iontach é Tionscadal Pailniú Thionóntaí Bhaile Gall a bhfuil an cumas aige ár bpobal a athrú ó bhonn agus cur go dearfach leis an gcomhshaoil. Trí dhírú ar an bpailniú, ní hamháin go bhfuil muid ag cur le háilleacht ár dtimpeallachta ach tá ról rithabhachtach againn freisin maidir le tacú le héiceachórais áitiúla agus le bithéagsúlacht.

Tá luach suntasach oideachais ag baint leis an tionscadal seo, rud a thugann deis do chónaitheoirí foghlaim faoin tábhacht a bhaineann le pailneoirí ar nós beacha, féileacáin agus éin chun ár n-éiceachóras a chothú. Trí cheardlanna, taispeántais, agus gníomhaíochtaí praiticiúla, is féidir linn feasacht a ardú faoi na bagairtí atá roimh phailneoirí agus daoine aonair a chumasú chun beart a dhéanamh chun iad a chosaint.

Ina theannta sin, ní hamháin go dtarraingeoidh cruthú gnáthóg atá neamhdhíobhálach do phailneoirí inár bpobal raon éagsúil speiceas ach feabhsóidh sé sláinte iomlán ár gcomhshaoil freisin. Trí bhláthanna, toir agus crainn dhúchasacha a chur, is féidir linn bia agus foscadh riachtanach a sholáthar do phailneoirí, ag cur lena marthanacht agus ag cinntiú pailniú leanúnach barraí agus plandaí fiáine.

Léiríonn an tionscnamh seo ár dtiomantas do mhaoirseacht comhshaoil agus ár ndíograis tionchar dearfach a imirt ar feadh na nglún atá le teacht."

Cónaitheoir

Bóthar Bhaile Gall Thoir, Glas Naíon, Baile Átha Cliath 11

Freagracht Shóisialta

Tá an GAT tiomanta d'infheistíocht a dhéanamh i bpobail agus tacú le tionscnaimh shóisialta a thagann lenár luachanna. Soláthraíonn an GAT maoiniú fadtéarmach ar ráta iomaíoch do chustaiméirí a sheachadann tithíocht shóisialta inacmhainne ar fud na hÉireann. Tá an GAT tiomanta do 25% den mhaoiniú a theastaíonn faoi phlean Tithíocht do Chách an Rialtais a sholáthar. Is í fíis an rialtais don chóras tithíochta san fhadtéarma ná soláthar seasta tithíochta a bhaint amach sna suíomhanna cearta le hinbhuanaitheacht eacnamaíoch, shóisialta agus chomhshaoil mar chuid den chóras. Tá sainchúram na GAT fite fuaite leis an bhfís fhadtéarmach seo.

Cuireann an GAT sochair ar fáil do gach fostaí, lena n-áirítear, polasaithe atá cairdiúil don teaghlach ar nós saoire tuismitheora, scéim na bliana oibre níos giorra agus sochair a bhaineann le pinsin. Cuireann an timpeallacht oibre hibrideach reatha cothromaíocht oibre is saoil chun cinn d'fhostaithe. Táimid tiomanta d'ionad oibre cothrom a chinntiú dár bhfostaithe chomh maith le comhpháirtithe lena ndéanaimid gnó. Tá dianbheartais againn chun cosaint a thabhairt i gcoinne leithcheal agus ciapadh neamhdhleathach.

Chomh maith le hiasachtaí a mhaoiniú, soláthraíonn an GAT €250,000 de mhaoiniú díreach gach bliain trína Ciste Infheistíochta Sóisialta chun tacú le tionscnaimh a chuireann le pobail timpeall na dtíthe a sholáthraíonn ár gcustaiméirí. I 2023, chuimsigh siad seo tionscadail gharraíodóireachta, áiteanna súgartha sábháilte do leanaí agus cláir folláine do chónaitheoirí.

Rialachas

Tá struchtúr láidir rialachais ag an GAT maidir le cinnteoireacht, le Bord Stiúrthóirí éifeachtacha ardoilte agus trí choiste tacaíochta: Iniúchóireacht agus Riosca, Creidmheas agus Feidhmíocht agus Forbairt Eagrúcháin.

Leanaimid na treoirlínte um Rialachas Corparáideach mar atá leagtha amach sa Chód Cleachtais um Rialachas Comhlachtaí Stáit. Tugann an treoir seo achoimre ar na príomhphrionsabail agus na príomhrialacha chun cabhrú lenár mBord Stiúrthóirí a fhreagrachtaí a fheidhmiú agus freastal ar leasanna na cuideachta agus a geallsealbhóirí. Iompraíonn ár stiúrthóirí agus gach fostaí, lena n-áirítear an bhainistíocht shinsearach, iad féin de réir na gcaighdeán morálta agus eitice is airde, arna threorú ag Cód Iompair do Stiúrthóirí agus Cód Iompraíochta Fostaithe.

Tá Comhaontú Maoirseachta agus Seachadta Feidhmíochta ag an GAT leis an Roinn Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht, mar a éilíonn an Cód Cleachtais um Rialachas Comhlachtaí Stáit.

Is é cuspóir an chomhaontaithe ná téarmaí an chaidrimh idir an GAT agus a príomhpháirtithe leasmhara a shainiú. Soláthraíonn an comhaontú sonraí maidir le creat dlíthiúil na GAT, róil agus freagrachtaí na GAT, comhlíonadh an Chóid Chleachtais um Rialachas Comhlachtaí Stáit, socruithe monatóireachta, agus ré an chomhaontaithe agus sínitheoirí an chomhaontaithe. Clúdaíonn an Comhaontú Seachadta Maoirseachta agus Feidhmíochta reatha an tréimhse 2022 go 2024.

Cás-Staidéar: Ag Tacú le Bithéagsúlacht

Tá roinnt tionscnamh i bhfeidhm ag oifig na GAT chun tacú le bithéagsúlacht. Ar dhíon ár n-oifige, sa phictiúr anseo, tá coirceog beach a dtugann beachaire IPUT aire dóibh.

Ceannoifig GAT

Faiche Stiabhna, Baile Atha Cliath 2

Aitheantas a thabhairt do thábhacht na Gaeilge

Aithníonn an Ghníomhaireacht Airgeadais do Thithe an tábhacht a bhaineann le húsáid na Gaeilge i gcumarsáid ag comhlachtaí poiblí.

Tá sé mar aidhm againn a chinntiú gur féidir le custaiméirí ar mian leo a ngnó a dhéanamh trí Ghaeilge é sin a dhéanamh agus go gcuirfear gach doiciméad cuí ar fáil i nGaeilge. Cuirtear ár dtuarascáil bhliantúil, ár straitéis cúig bliana agus doiciméid chorpóraíeacha ábhartha eile ar fáil don phobal i nGaeilge trínár suíomh gréasáin.

I mí Dheireadh Fómhair 2022 thug an Rialtas isteach Alt 10A d'Acht na dTeangacha Oifigiúla Leasaithe, a thagraíonn d'fhógraíocht ag comhlachtaí poiblí. Éilíonn an t-alt seo go gcuirfí 20% den fhógraíocht ar fad i nGaeilge agus go gcaithfí 5% de bhuiséad fógraíochta iomlán an chomhlachta poiblí ar ardáin na meán le níos mó ná 50% dá ábhar i nGaeilge.

Chun cloí go hiomlán leis na rialacháin seo, ní mór do chomhlachtaí poiblí monatóireacht a dhéanamh ar an bhfógraíocht ar fad agus tuairisc a thabhairt d'oifig an Choimisinéara Teanga ag an am ceaptha. Ba í 2023 an chéad bhliain iomlán tuairiscithe ar an gceanglas nua seo agus tuairiscigh an GAT comhlíonadh iomlán.

48%

Socrú fógraí
(riachtanas 20%)

5.8%

Caiteachas ar fhógraíocht
sna meáin Ghaeilge
(riachtanas 5%)

Housing Finance Agency plc
2,984 followers
6mo •

Tá iarratais ar ár gCiste Infheistíochta Sóisialta fós oscailte. Is féidir le custaiméirí HFA iarratas a dhéanamh ar suas le €30,000 chun tacú le tionscadail pobail timpeall ar a scéimeanna tithíochta. Cuir d'fhoirmeacha iarratais isteach faoin 13 ...see more

[See translation](#)

Ag tacú lenár gcustaiméirí

Tá iarratais ar oscailt anois do chustaiméirí HFA ar mhaoiniú chun tacú le tionscadail a chomhlánaíonn scéimeanna tithíochta agus a chothaíonn forbairt pobail.

Dúnfar iarratais ar ár gCiste Infheistíochta Sóisialta ar 13 Meán Fómhair 2023.

Faigh do fhoirm iarratais anseo: sifapplications@hfa.ie

Tabhair do d'aire: Ní mór

HFA

An Ghníomhaireacht
Airgeadais Tithíochta
Housing Finance Agency

I mbliana thacaigh an HFA leis na mílte tithe sóisialta agus inacmhainne nua a thabhairt chun críche

Tuilleadh eolais ag hfa.ie

Ár mBord

Frank Allen
Cathaoirleach

Ceapachán chun an Bhoird

Ceapadh é i mBealtaine 2022 mar Chomhalta Boird neamhfheidhmiúcháin.

Ballraíocht an Choiste

Cathaoirleach an Choiste Creidmheasa agus ball den Choiste Feidhmíochta agus Forbartha Eagrúcháin.

Taithí Gairme

D'oibrigh Frank in oibríochtaí agus airgeadas bonneagair le blianta fada anuas agus tugann sé comhairle anois don Bhanc Domhanda agus do Rialtais i dtíortha i mbéal forbartha maidir le hinfheistíocht in iompar poiblí. Tá sé ina chathaoirleach ar bhord Corre Energy BV agus bhí sé ina chathaoirleach ar Iarnród Éireann (2017-2023). Bhí sé ina phríomhfheidhmeannach ar an nGníomhaireacht um Fháil Iarnróid ó 2002 go 2012, le linn chur i bhfeidhm Luas, agus roimhe sin ina cheannaire airgeadais bonneagair ag Banc KBC. Chuir sé tús lena ghairm bheatha leis an gCorparáid Airgeadais Idirnáisiúnta, cuid de Ghrúpa an Bhainc Dhomhanda. Tá tiomantas fadtéarmach aige do thithíocht shóisialta, agus bhí sé ina chathaoirleach ar bhoird Depaul Éire agus Cumann Tithíochta Depaul.

Barry O'Leary
Príomhoifigeach Feidhmiúcháin

Ceapachán chun an Bhoird

Ar dtús i mí Lúnasa 2013, athcheapadh é i mí Eanáir 2017 mar Chomhalta Boird (ex-officio) agus ina dhiaidh sin i mBealtaine 2020.

Ballraíocht an Choiste

An Coiste Creidmheasa agus an Coiste Feidhmíochta agus Forbartha Eagrúcháin.

Taithí Gairme

Ceapadh Barry atá ina chuntasóir de réir gairme, mar Phríomhoifigeach Feidhmiúcháin i mí Mheán Fómhair 2012. Tá sé ag obair leis an nGníomhaireacht Airgeadais do Thithe ó 1988 i leith, agus tá ról aige mar Rialaitheoir Airgeadais/Rúnaí Cuideachta agus mar Cheann an Chisteáin. Tá taithí ag Barry ar dhócmhainneachtaí freisin agus d'oibrigh sé leis an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste roimhe seo.

Laura Behan
Stiúrthóir Neamhfheidhmiúcháin

Ceapachán chun an Bhoird

Ceapadh í i mí an Mhárta 2024 mar Chomhalta Boird neamhfheidhmiúcháin.

Taithí Gairme

Is státseirbhíseach gairmréime í Laura a bhfuil taithí leathan aici ar bheartas thar raon de ranna Rialtais, lena n-áirítear maoiniú infheistíochta bonneagair, meastóireacht eacnamaíoch agus beartas tithíochta go príomha. Le B. Comm (Idirnáisiúnta) ó UCD, d'oibrigh sí sa Roinn Airgeadais, sa Roinn Gnóthaí Eachtracha, sa Roinn Comhshaoil agus Rialtais Áitiúil, sa Roinn Iompair agus faoi láthair tá sí ina Ceannaire ar Thithíocht Inacmhainne – Aonad Seachadta Údarás Áitiúil agus Gníomhaireacht Forbartha Talún sa Roinn Tithíochta.

Ár mBord (ar lean)

Tom Enright

Stiúrthóir Neamhfheidhmiúcháin

Ceapachán chun an Bhoird

Ceapadh é i mBealtaine 2022 mar Chomhalta Boird neamhfheidhmiúcháin.

Ballraíocht an Choiste

Coiste Feidhmíochta agus Forbartha Eagrúcháin.

Taithí Gairme

Is é Tom ainmní an Bhoird ón gCumann Bainistíochta Contae agus Cathrach (CBCC). Bhain sé céim san Innealtóireacht Shibhialta amach ó Choláiste na hOllscoile, Corcaigh agus tá M.Sc. san Innealtóireacht ó Ollscoil Cranfield sa RA agus Máistreacht i Riarachán Gnó ó OCBÁC aige. I measc na rólanna atá aige tá Príomhfheidhmeannach Chomhairle Contae Loch Garman, Stiúrthóir ar an nGníomhaireacht Bainistíochta Rialtais Áitiúil (GBRÁ), Cathaoirleach Choiste Bainistíochta Athruithe GBRÁ, Stiúrthóir Cuideachta Aerfort Phort Láirge ó 2015, Stiúrthóir Cuideachta Lárionad Ealaíon Loch Garman ó 2014 i leith.

Aideen Hayden

Stiúrthóir Neamhfheidhmiúcháin

Ceapachán chun an Bhoird

I mí an Mhárta 2017 ar dtús agus athcheapadh í i mí Eanáir 2022 mar Chomhalta Boird neamhfheidhmiúcháin.

Ballraíocht an Choiste

Coiste Creidmheasa agus Coistí Feidhmíochta agus Forbartha Eagraíochtúla.

Taithí Gairme

Is aturnae í Aideen, tá céim aici san eacnamaíocht agus dochtóireacht i mbeartas tithíochta freisin. Is údar í ar roinnt staidéar agus tuairiscí ar thithíocht na hÉireann. Tá Aideen ina ball freisin de bhoird an Údaráis Rialála Seirbhísí Maoine agus Grúpa Tithíochta na Breataine Bige agus an Iarthair. Roimhe seo d'fhóin Aideen mar Chathaoirleach ar Threshold, Carthanacht Náisiúnta Tithíochta agus bhí sí ina ball bunaidh den Bhord um Thionóntachtaí Cónaithe, d'fhóin sí freisin ar bhoird chumann tithíochta Daisyhouse agus bhí sí ina ball de bhord gobharnóirí COBÁC. Mar chomhalta de Sheanad Éireann ó 2011 go 2016 bhí sí ina leaschathaoirleach ar Chomhchoiste Airgeadais an Oireachtais.

William Johnston

Stiúrthóir Neamhfheidhmiúcháin

Ceapachán chun an Bhoird

I mí an Mhárta 2017 ar dtús agus athcheapadh é i mí Eanáir 2022 mar Chomhalta Boird neamhfheidhmiúcháin.

Ballraíocht an Choiste

Coiste Iniúchóireachta agus Riosca agus Coiste Creidmheasa.

Taithí Gairme

Is aturnae é William, céimí san eacnamaíocht de chuid Choláiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath, agus Comhairleoir le Byrne Wallace LLP. Is é an Scrúdaitheoir Seachtrach don Dlí-Chumann sa dlí baincéireachta agus údar ar 'An Dlí Baincéireachta agus Slándála in Éirinn' (2ú eagrán, Bloomsbury Professional, 2020). Tá sé ina bhall de Bhord agus de Choiste Iniúchóireachta agus Riosca Chuideachta Chalafort Phort Láirge, ina chomhalta de Bhord Rialaithe Ollscoil Teicneolaíochta Bhaile Átha Cliath agus ina Chathaoirleach ar a Choiste Airgeadais agus Maoine. Tá sé ina Rúnaí Oinigh agus ina chomhalta Boird den Ospidéal Náisiúnta Máithreachais, Sráid Holles.

Michael Lee

Stiúrthóir Neamhfheidhmiúcháin

Ceapachán chun an Bhoird

Ceapadh é i mBealtaine 2022 mar Chomhalta Boird neamhfheidhmiúcháin.

Ballraíocht an Choiste

Coiste Creidmheasa.

Taithí Gairme

Is Cuntasóir Cairte cáilithe é Michael a bhfuil taithí aige ar bhainistíocht airgeadais agus infheistíochtaí. Faoi láthair tá Michael ag obair mar Cheannaire Straitéise Infheistíochta agus Tionscnaimh ag Reverence Capital Partners, gnólacht infheistíochta cothromais agus creidmheasa príobháideacha sna SA. Roimhe seo d'oibrigh Michael ag FPG Amentum, léasóir aerárthach atá lonnaithe i mBaile Átha Cliath, mar Leas-Uachtarán Sinsearach Infheisteoirí Margaí. D'oibrigh Michael freisin mar Leas-Stiúrthóir ar Chiste Infheistíochta Straitéisí na hÉireann le Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta. D'oibrigh Michael ag Goldman Sachs ar feadh 17 mbliana i ról éagsúla sa Rannán Baincúireachta Infheistíochta i Nua-Eabhrac áit a raibh sé freagrach le déanaí as an bhFeidhm Giniúint Smaointe Infheistíochta agus i Sydney, áit a raibh sé ina Cheannaire ar an nGrúpa Urraitheoirí Airgeadais. D'oibrigh Michael freisin ar roinnt mór-idirbhearta príobháidithe sócmhainní an Rialtais sa tSeapáin agus san Astráil.

James Lidieth

Stiúrthóir Neamhfheidhmiúcháin

Ceapachán chun an Bhoird

Ceapadh é i mí an Mhárta 2024 mar Chomhalta Boird neamhfheidhmiúcháin.

Taithí Gairme

Is gairmí baincúireachta corparáidí é James Lidieth a bhfuil taithí fhairsing aige ar riosca creidmheasa, ar bhainistiú custaiméirí agus ar iniúchadh inmheánach. Bhí ról ag James mar Cheann ar Iniúchadh Inmheánach do Mhargáí Caipitil & Riosca Creidmheasa ag Banc AIB plc, Ceannaire Riosca Creidmheasa do Bhaincúireacht Thráchtála ag Banc Uladh, roimhe sin ina Stiúrthóir ar Bhaincúireacht Chorporáideach i mBanc Uladh agus bhí ról shinsearach éagsúla aige i mBanc na hÉireann. Is céimí de chuid COBÁC, Institiúid Bainistíochta na hÉireann agus an Institiúid Baincúireachta é James. Is stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin le taithí é James agus d'fhóin sé ar Chomhairle na hInstitiúide Baincúireachta roimhe seo agus mar stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin ar mhórchiste pinsin na hÉireann.

Thomas Mc Dermott

Stiúrthóir Neamhfheidhmiúcháin

Ceapachán chun an Bhoird

Ceapadh é i mBealtaine 2022 mar Chomhalta Boird neamhfheidhmiúcháin.

Ballraíocht an Choiste

An Coiste Iniúcháireachta agus Riosca.

Taithí Gairme

Cháiligh Thomas mar Chuntasóir Cairte le Pricewaterhouse Coopers agus is Comhalta é d'Institiúid na gCuntasóirí Cairte. Níos déanaí d'oibrigh sé i Londain do Banc Corporáideach agus Infheistíochta Citigroup agus Banc Ríoga na hAlban sna réimsí a bhaineann le Tuairisciú Corporáideach, Bainistíocht Riosca agus Forbairt Talainn. D'fhóin sé mar Stiúrthóir Neamhfheidhmiúcháin agus mar Chisteoir ar Network/Stadium Homes, cumann mór tithíochta i Londain agus mar Stiúrthóir Neamhfheidhmiúcháin agus ina Chathaoirleach ar Choiste Iniúcháireachta agus Riosca na gCáilíochtaí agus Údarás um Dhearbhú Cáilíochta na hÉireann. Is céimí de chuid Choláiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath é agus tá MSc san Eacnamaíocht aige ón gColáiste Ollscoile, Baile Átha Cliath agus MSc san Fhorbairt Inbhuanaithe ó Ollscoil Teicneolaíochta Bhaile Átha Cliath.

Ár mBord (ar lean)

David Owens

Stiúrthóir Neamhfheidhmiúcháin

Ceapachán chun an Bhoird

Ceapadh é i mBealtaine 2022 mar Chomhalta Boird neamhfheidhmiúcháin.

Ballraíocht an Choiste

An Coiste Iniúcháireachta agus Riosca.

Taithí Gairme

Tá David ag obair faoi láthair ar airgeadas inbhuanaithe agus aeráide sa Roinn Airgeadais agus ceapadh ar an mBord é i mBealtaine 2022. Tá taithí fhairsing seirbhíse poiblí faighte aige in Éirinn agus thar lear lena n-áirítear sa Roinn Caiteachais Phoiblí Sheachadadh PFN agus Athchóirithe (RCPSPFNA) agus sa Choimisiún Eorpach. D'oibrigh sé i seirbhísí airgeadais san earnáil phríobháideach agus freisin i mBanc Ceannais na hÉireann agus ceapadh roimhe sin é chun fónamh ar an mBord Pinsean.

Lianne Patterson

Stiúrthóir Neamhfheidhmiúcháin

Ceapachán chun an Bhoird

I mí an Mhárta 2017 ar dtús agus athcheapadh í i mí Eanáir 2022 mar Chomhalta Boird neamhfheidhmiúcháin.

Ballraíocht an Choiste

Cathaoirleach an Choiste Iniúcháireachta agus Riosca agus ball den Choiste Feidhmíochta agus Forbartha Eagraíochta.

Taithí Gairme

Thosaigh Lianne isteach i Státseirbhís Thuaisceart Éireann i 2005 agus ceapadh í ina ról reatha mar Leas-Rúnaí um Acmhainní, Athchóiriú agus Bonneagar sa Roinn Oideachais i mí an Mhárta 2019. Roimh a ról reatha bhí ról aici mar Stiúrthóir Seachadta Ceartais sa Roinn Dlí agus Cirt agus mar Leas-Rúnaí sa Roinn Bonneagair. Is cuntasóir cairte í Lianne ó thaobh gairme agus chaith sí cuid mhór dá gairmréim luath i ról bhainistíochta laistigh de Deloitte agus PricewaterhouseCoopers araon.

Jennifer Ward

Stiúrthóir Neamhfheidhmiúcháin

Ceapachán chun an Bhoird

Ar dtús i mí an Mhárta 2017 agus athcheapadh í i mí Eanáir 2022 mar Chomhalta Boird neamhfheidhmiúcháin.

Ballraíocht an Choiste

Cathaoirleach an Choiste Feidhmíochta agus Forbartha Eagrúcháin agus ball den Choiste Iniúcháireachta agus Riosca.

Taithí Gairme

Is comhairleoir neamhspleách í Jennifer a oibríonn le bonn cliant gníomhach agus éagsúil ar chomhairliúchán comhairleach. Bhí Jennifer ina comhalta Boird neamhfheidhmiúcháin ar Tithíocht Chlúid ó 2015 go 2017, agus ina ball de Choiste 'Fás Ár nGnó' Clúid. D'oibrigh sí roimhe seo le Grúpa Réitigh Airgeadais AIB i ról mar Cheann ar Phleanáil Infheistíochta agus Tosaíochta agus Ceannaire Bainistíochta Athraithe an Ghrúpa do Ghrúpa AIB. Tá MSc i gCleachtas Bainistíochta ag Jennifer agus BA (Mod) san Eacnamaíocht agus sa Ghnó, agus tá an dá cheann acu ó Scoil Ghnó Choláiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath.

Ár bhFoireann Bainistíochta

Seán Cremen
Ceann an Chisteáin

Tá breis agus tríocha bliain de thaithí ag Seán ag obair i Margáí Cistíochta agus Caipitil. Tar éis dó a bheith ina Stiúrthóir Feidhmiúcháin ar Bhord Bhanc Morgáiste AIB, chuaigh Seán isteach sa GAT mar Cheann an Chisteáin i 2014.

Heiko Krakowitzer
Ceannaire Riosca agus Comhlíonta

Tá taithí tríocha bliain ag Heiko ag obair sa Tionscal Airgeadais agus d'oibrigh sé le Citigroup ar feadh 23 bliain roimhe sin i ról cheannaireachta éagsúla, thar tháirgí agus tíreolaíochta éagsúla. Tá PhD aige i Riarachán Gnó. Thosaigh Heiko leis an GAT i 2024.

Michelle Hennessy
Ceann na Seirbhísí Corparáideacha

Bainistíonn Michelle rannáin TFC, AD agus Cumarsáide na GAT agus maoirsíonn sí réimsí ar nós rialachas corparáideach agus soláthar. Thosaigh sí leis an GAT i 2022 mar Bhainisteoir Cumarsáide, tar éis di a bheith ag obair le breis is deich mbliana i ról éagsúla san iriseoireacht chlóite agus chraolta.

Maria O'Reilly
Ceannaire Foirne Iasachta

Bainistíonn Maria foireann Seirbhísí Iasachta na GAT faoi láthair. Bhain sí céim amach ó Institiúid Teicneolaíochta Phort Láirge i 2006 le Baitsiléir i Staidéar Gnó (Onóracha). Tá Maria ag obair leis an GAT ó bhain sí céim amach, agus tá ról aici mar Chúntóir Cuntas, CCT Feidhmiúcháin Iasachta agus Oifigeach Sinsearach Iasachta, agus le linn an ama sin tá taithí fabhráithe aici ar iasachtú san earnáil CCT. Tá Maria ina Rúnaí Cuideachta ar an GAT faoi láthair.

Daragh Johnston
Ceannaire Foirne Measúnuithe Creidmheasa

Is é Daragh a bhainistíonn an Fhoireann Measúnaithe Creidmheasa faoi láthair agus is é Rúnaí an Choiste Creidmheasa. Thosaigh sé leis an GAT i 2017 agus bhí ról aige roimhe seo mar Oifigeach Measúnaithe Creidmheasa agus mar Fheidhmeannach Sinsearach Iasachta. Tá Máistreacht ag Daragh san Eastát Réadach ó Ollscoil Teicneolaíochta Bhaile Átha Cliath agus roimhe sin d'oibrigh sé san earnáil phríobháideach do Bhanc-Aontas Éireann agus do Certus i ról Bainistíochta Caidrimh.

Damian Flynn
Cuntasóir Airgeadais

Thosaigh Damian leis an GAT i 2000 agus tá ról aige faoi láthair mar Chuntasóir Airgeadais, ag bainistiú fhoireann Airgeadais na GAT. Tá MA-Bainistíocht Airgeadais agus Ard-Diplóma - Bainistíocht Phoiblí aige. D'oibrigh Damian roimhe seo san earnáil phríobháideach le haghaidh Irish Cement Ltd (cuid den Grúpa CRH), áit ar cháiligh sé mar chuntasóir.

Tuairisc na Stiúrthóirí

Cuireann na Stiúrthóirí a dtuairisc agus na Ráitis Airgeadais iniúchta don bhliain dar chríoch 31 Nollaig 2023 i láthair.

Torthaí agus Díbhinní

	2023 €'000	2022 €'000
Gnóthachan aitheanta iomlán don bhliain	73,725	72,705
Cistí scairsealbhóirí ag tús na bliana	438,823	366,118
Cistí scairsealbhóirí ag deireadh na bliana	512,548	438,823

Toradh iontach is ea é seo agus léirítear leis seo brabúis a gineadh de bharr beartais, a cheadaigh na Stiúrthóirí i leith na gcorrlach, rud a dearadh lena chinntiú go mbeidh dóthain cúchistí ag GAT chun na costais a sheasamh a mheastar a thiocfaidh sa ghnó.

Ní mholann na Stiúrthóirí fócaíocht díbhinne i gcomhair 2023 (2022: nialas).

Tugtar cuntas mionsonraithe i nóta 18 a ghabhann leis na ráitis airgeadais ar rioscaí airgeadais na GAT, a haidhmeanna bainistíochta, mionsonraí faoina hionstraimí airgeadais agus gníomhaíochtaí fálaíthe, agus a nochtadh do rioscaí creidmheasa, rioscaí leachtachta agus rioscaí margaidh. Tugtar aghaidh i dTuairisc na Stiúrthóirí ar na rioscaí suntasacha ó thaobh cúrsaí gnó a bhfuil GAT nochta dóibh.

Athbhreithniú ar fhorbairt an ghnó

Iasachtaí d'údaráis áitiúla (a cheadaíodh roimh an 27 Bealtaine 1986)

Bunaíodh GAT chun iasachtaí treoirlasachta a eisiúint d'údaráis áitiúla go dtabharfaidís siúd airgead ar iasacht ar bhonn gníomhaireachta do dhaoine aonair. San iomlán, tugadh €403 mhilliún ar airleacan d'údaráis áitiúla faoin scéim seo ó 1982 go 1986 agus úsáideadh é chun 15,571 mhorgáiste a mhaoiniú. Malartaíodh na hiasachtaí seo go hiasachtaí inathraitheach agus ráta seasta i 2015, ag aibíocht banna innéacsachta. Ag 31 Nollaig 2023 b'ionann iasachtaí den sórt sin agus fuilleach (2022: €1.14 milliún) a bhí gan íoc. Dlitear aon chaillteanais chreidmheasa a d'fhéadfadh teacht chun cinn as siocair na n-iasachtaí sin a chur ar GAT.

Iasachtaí d'údaráis áitiúla (a cheadaíodh tar éis an 27 Bealtaine 1986)

Le héifeacht ó mhí Bealtaine 1986, bhí GAT ag eisiúint iasachtaí d'údaráis áitiúla chun tacú le forbairt na tithíochta sóisialta chun na gcríoch arna gceadú faoi Achtanna na dTithe (Forálacha Ilghnéitheacha), 1966-2014. B'ionann luach na n-iasachtaí gan íoc a cuireadh ar fáil ó bhí an 27 Bealtaine 1986 ann, agus €3.18 (2022: €3.36 billiún) amhail ag deireadh mhí na Nollag 2022.

Coinníonn an t-údarás áitiúil cuid shuntasach de na cistí sin chun críocha ar nós tithíocht shoisialta. Tugann na húdaráis áitiúla an fuilleach ar iasacht d'iasachtaíthe aonair. Bíonn na húdaráis áitiúla freagrach as aon chaillteanais a d'fhéadfadh teacht chun cinn i leith na n-iasachtaí sin. I gcomhthéacs:

- (i) gur comhlachtaí reachtúla iad údaráis áitiúla faoin Acht Rialtais Áitiúil, 2001 agus achtacháin eile;
- (ii) gurb ionann a n-ioncaim nó a gcistí agus urrúis ó thaobh fócaíochta dlite don GAT i ngach suim a bhíonn le hioc ag údaráis áitiúla (faoi mar atá leagtha amach sa chomhaontú idir gach údarás áitiúil agus an GAT);
- (iii) gurb é an tAire Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht a cheadaíonn gach iasacht a thugtar air airleacan d'údaráis áitiúla;
- (iv) tuiscint an Bhoird go dtacaíonn an Rialtas Láir le húdaráis áitiúla ina n-oibleagáidí do GAT a chomhlíonadh; agus,
- (v) nár bhain aon chaillteanais mar gheall ar iasachtaí do GAT maidir leis na hiasachtaí a tugadh ar airleacan d'údaráis áitiúla i ndiaidh 1986.

Is é tuairim an Bhoird nach fiú le háireamh é aon riosca creidmheasa, seachas riosca ceannasach, maidir le hiasachtaí a thugtar ar airleacan d'údaráis áitiúla ar an 27 Bealtaine 1986 nó dá éis agus níl aon fhorálacha caillteanais iasachta taifeadta i leith na n-iasachtaí sin.

In 2023, b'ionann ollmhéid na n-airleacan iasachtaí i ndiaidh mhí Bealtaine 1986 agus €174 milliún (2022: €304 milliún), b'ionann aisíocaíochtaí is fuascailtí agus €346 milliún (2022: €281 milliún), ag fágáil gur €172 milliún (2022: glanréamhíocaíochtaí €23 milliún) don bhliain suim na nglanfuascailtí don bhliain. B'ionann iasachtaí den sórt sin agus iarmhéideanna €3.18 billiún (2022: €3.36 billiún) a bhí gan íoc. Féachann GAT le bheith ag obair leis na húdaráis áitiúla le struchtúir chuí iasachtaí a fhorbairt dóibh gur fearr a bheidh siad ag teacht le cúinsí airgeadais na n-údarás féin. Maidir leis seo, féadfaidh GAT téarmaí sínte a sholáthar le haghaidh iasachtaí, tréimhsí

Tuairisc na Stiúrthóirí (ar lean)

leis an ús iarchurtha nó ath-idirbheartaíocht eile a thairiscint de réir mar is cuí. I rith 2023, rinne GAT ath-idirbheartaíocht i leith €8.30 milliún (2022: €26.43 milliún) d'iasachtaí nár bhain le morgáiste agus rinneadh idirbheartaíocht i rith na bliana i leith €nialas (2022: €nialas) iasacht a bhain le tithíocht. Tá an ath-idirbheartaíocht sin tarlaite i gcomhthéacs an €3.18 billiún d'iasachtaí a tugadh air airleacan d'údaráis áitiúla faoi mar a bhí cúrsaí an 31 Nollaig 2023 agus mar sin, is ionann é sin agus thart faoi 0.26% de ghníomhaíochtaí a bheith ina gníomhaíocht ath-idirbheartaíochta in 2023 (2022: 0.79%).

Tugadh tréimhsí sínte úis amháin d'iasachtaí ath-idirbheartaithe nach mbaineann le morgáiste agus iasachtaí a bhaineann le morgáiste, nach raibh lagú nó dí-aithint na sócmhainní iasachta bunaidh mar thoradh orthu toisc nach raibh siad suntasach modhnú téarmaí. Scoireann GAT de bheith ag meas go bhfuil ath-idirbheartaíocht déanta i leith na n-iasachtaí seo nuair a bheidh bliain amháin, d'aisíocaíochtaí sceidealaithe suas chun dáta, dulta in éag tar éis na hath-idirbheartaíochta. Maidir leis seo, measann GAT go ndearnadh ath-idirbheartaíocht i leith luach €8.30 milliún d'iasachtaí (2022: €26.43 milliún) ag 31 Nollaig 2023 agus gur aithníodh €0.11 milliún (2022: €0.15 milliún) d'ioncam úis ar na sócmhainní sin.

B'ionann suim an úis a fabhraíodh ar iasachtaí a athraíodh ar theacht in aibíocht dóibh an 31 Nollaig 2023 agus €nialas (2022: €nialas).

Iasachtaí do Chomhlachtaí Ceadaithe Tithíochta

Maidir le hiasachtaí do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe faoi Alt 17 d'Acht na dTithe (Forálacha Ilghnéitheacha) 2002, cumasaítear GAT chun iasachtaí a thabhairt do CTCanna go díreach, lena n-áirítear comhlachtaí tithíochta deonacha agus cumainn chomharthithíochta. Faoin Tionscnamh um Léasú Tithíochta Sóisialta, faigheann an Roinn Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht, trí údaráis áitiúla, aonaid chuí tithíochta ar leas ó CTCanna, a thugtar ar cíós do thionóntaí tithíochta sóisialta atá ainmnithe ag údaráis áitiúla.

Ceannaíonn nó tógann CTCanna maoine agus maoineítear sin trí airgeadas i bhfoirm iasachtaí a thiomsaíonn an CTC. Maoineoidh ioncam, a gheobhaidh na CTCanna ó Chomhaontú Íocaíochta agus Infhaighteachta (CII) le húdarás áitiúil ar feadh tréimhse chomh fada le 30 bliain, aisíocaíocht iasacht GAT.

Bíonn ar CTCanna ar mian leo iasacht a fháil ón GAT measúnú airgeadais ginearálta a sheasamh chun stádas

mar Chomhlacht Deimhnithe a fháil (ach amháin iad siúd a chuir isteach iarratas faoi thairge Catagóir 2). Nuair a dhearbhaítear an stádas sin, agus nuair atá máistir-chomhaontú sínithe, is ansin amháin is féidir leo cur isteach ar airleacain iasachtaí a ndéantar a mheasúnú ag an bhfoireann measúnú creidmheasa. Mar a bhí cúrsaí an 31 Nollaig 2023, fuarthas fiche d'iarratais (2022: naoi gceann déag) ar stádas mar Chomhlacht Deimhnithe ó CTCanna.

Cheadaigh Coistí Creidmheasa agus Bainistíochta an GAT, amhail an 31 Nollaig 2023, 1,054 iarratas ar iasacht (2022: 1,054) dar luach €6.15 billiún (2022: €4.50 billiún), agus tá €4.37 billiún de curtha chun cinn (2022: €3.39 billiún). Meastar go bhfógróidh 2024 fás leanúnach ar leibhéal na n-iasachtaí sa réimse seo. Bíonn idirghníomhú go minic ag an GAT le CTCanna chun an tsraith táirgí atá á dtairiscint a fhorbairt.

Táirge Catagóir 2

I 2016, thug GAT isteach táirge nua 'Catagóir 2' do Chiseal 2, CTCanna meánmhéide, lena bhféadfadh siad iarratas a dhéanamh ar iasacht, gan dul faoi mheasúnú iomlán na Comhlachta Deimhnithe i 2016. Ó 1 Bealtaine 2022, méadaíodh an teorainn seo go €5 milliún. Déantar iarratais ar iasachtaí a bhreithniú ceann ar cheann. Go dtí seo, tá leas bainte ag 2 CTC as an táirge Catagóir 2 agus ina dhiaidh sin bhain siad amach stádas mar Chomhlacht Deimhnithe. Tá ocht CTC sa chatagóir seo faoi láthair.

Iasachtaí le Institiúidí Ardoideachais

Tá cead ag an GAT iasachtaí a thabhairt do institiúidí ardoideachais faoi Alt 51 den Acht um Pleanáil agus Forbairt (Tithíocht) agus um Thionóntachtaí Cónaithe 2016 le cóiríocht nua do mhic léinn a fhorbairt.

Tugann na cumhachtaí seo rochtain do Institiúidí Ardoideachais ar mhaoiniú saor, seasta fad téarmach do chóiríocht do mhic léinn ar champas agus lasmuigh den champas, ag laghdú na costais go suntasach ar an gcaoi sin ar thionscadail do Ollscoileanna agus ag feabhsú inacmhainneacht do mhic léinn. Tá buntáiste breise le soláthar cóiríocht nua do mhic léinn le cur ar fáil le tuilleadh stoc cíosa reatha le tacú le tithíocht shóisialta agus inacmhainne sa bhreis.

San am i láthair tá cúig Ollscoil ar ceadaíodh a n-áiseanna iasachta le iomlán de €261m le 2,402 seomra codlata do mhic léinn a sholáthar. Táthar ag súil go gheofar níos mó iarratais iasachta sa míonna le theacht. Réamhioc an GAT cistí de €7 milliún (2022: €3 milliún) go institiúid ardoideachais amháin le linn 2023.

Tuairisc na Stiúrthóirí (ar lean)

Gnóthas Leantach

Is ar bhonn an ghnóthais leantaigh a rinneadh na Ráitis Airgeadais a ullmhú. Agus measúnú á dhéanamh ar chumas GAT leanúint ar aghaidh mar ghnóthas leantach, chuir Bord na Stiúrthóirí san áireamh na rioscaí suntasacha agus éiginnteachtaí a théann i bhfeidhm ar an nGníomhaireacht faoi láthair. Sa chuid maidir le Bainistíocht Rioscaí thíos agus sa chuid ar 'Rochtain ar Mhaoiniú agus Gnóthas Leantach' laistigh den chuid ar Bhonn Ullmhúcháin den Ráiteas faoi Bheartais Chuntasaíochta, liostaítear gníomhaíochtaí gnó na GAT agus cuirtear san áireamh na rioscaí agus éiginnteachtaí suntasacha a théann i bhfeidhm ar an nGníomhaireacht faoi láthair.

Anuas air sin, tugtar cuntas mionsonraithe i nóta 18 a ghabhann leis na Ráitis Airgeadais, ar rioscaí airgeadais na GAT, a haidhmeanna bainistíochta; mionsonraí faoina hionstraimí airgeadais agus gníomhaíochtaí fálaíthe; agus a nochtadh do rioscaí creidmheasa, rioscaí leachtachta agus rioscaí margaidh. Cuirtear an mheasúnacht ar ghnóthas leantach i láthair ar leathanach 37.

Bainistíocht rioscaí

Bíonn an Bord freagrach as córas bainistíochta rioscaí agus rialaithe inmheánaigh GAT, rud a dearadh chun bainistiú, seachas díothú ar fad, a dhéanamh ar an riosca go dteipfead ar iarrachtaí le cuspóirí gnó a chomhlíonadh, agus ní féidir leis an gcóras seo ach dearbhú réasúnach agus ní dearbhú absalóideach a sholáthar i gcoinne míráitis nó caillteanais ábhartha.

Tá an fhreagracht as monatóireacht leanúnach ar éifeachtacht an chórais seo tarmligthe ag an mBord chuig an gCoiste Iniúcháireachta agus Rioscaí. Leagtar mionsonraí amach i ndáil le hobair an Choiste maidir leis seo i dTuairisc an Choiste Iniúcháireachta agus Rioscaí ar leathanaigh 36 go 42.

Tuairiscíonn an Príomhfheidhmeannach don Bhord thar cheann na Bainisteoireachta freisin maidir le hathruithe suntasacha sa timpeallacht ghnó agus sa timpeallacht sheachtrach, a théann i bhfeidhm ar rioscaí. Is mír sheasta cúrsaí rioscaí ar chlár oibre gach cruinniú Boird. Sa chás go n-aithnítear réimsí infheabhsaithe sa chóras, breithníonn an Bord na moltaí arna ndéanamh ag mBainisteoireacht agus ag an gCoiste Iniúcháireachta agus Rioscaí.

Stiúrthóirí

Tá na Stiúrthóirí tar éis na príomhrioscaí agus neamhchinnteachtaí a théann i bhfeidhm ar an nGníomhaireacht a mheas. Maidir leis seo, tá na Stiúrthóirí tagtha ar an gconclúid go bhféadfadh GAT a bheith nochta do rioscaí ó thaobh cúrsaí creidmheasa, leachtachta agus ón margadh mar gheall ar an úsáid a bhaineann sí as ionstraimí airgeadais le haghaidh cineálacha áirithe iasachtaí. Tá cuspóirí, beartaí agus nósanna imeachta GAT maidir leis na rioscaí seo a thomhas agus bhainistiú leagtha amach thuas agus i Nóta 18 a ghabhann leis na Ráitis Airgeadais. Níl aon leasanna i scaireanna nó i mbintíúir GAT ag na Stiúrthóirí nó ag an Rúnaí.

Conarthaí

Níl aon conarthaí le haithint.

Imeachtaí i ndiaidh an ráitis maidir leis an staid airgeadais

Níor tharla aon imeachtaí ó dheireadh na bliana a d'fhágfadh go gcaithfí na Ráitis Airgeadais a mhionathrú nó nóta a chur leo.

An tAcht Toghcháin, 1997

Níor thug an GAT aon sintiúis pholaitíochta i rith na bliana.

Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Íocaíocht Mhall in Idirbhearta Tráchtála) 2012

Tá dlite ar GAT ceanglais Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Íocaíocht Mhall in Idirbhearta Tráchtála), 2012 a chomhlíonadh, rialacháin lenar tugadh éifeacht do Threoir Uimh. 2011/7/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 23 Feabhra 2011 agus dá réamhtheachta, Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Íocaíocht Mhall in Idirbhearta Tráchtála), 2002. Taispeánann athbhreithniú a rinneadh ar na híocaíochtaí go léir i rith na bliana dar críoch 31 Nollaig 2023 nach ndearnadh aon íocaíochtaí déanacha i rith 2023 faoin Acht thuas.

Taifid Chuntasaíochta

Is eol do na Stiúrthóirí a gcuid freagrachtaí faoi Ailt 281 go 285 d'Acht na gCuideachtaí 2014 maidir le cibé, dar leo, gur leor taifid chuntasaíochta GAT go mbeifí in ann na ráitis airgeadais a iniúchadh go réidh agus i gceart agus an bhfuil siad ag comhlíonadh a bhfreagrachta trína chinntiú go mbeidh go leor acmhainní de chuid na cuideachta ar fáil don tasc. Coinnítear na taifid chuntasaíochta ag oifig chláraithe GAT ag 46 Faiche Stiabhna, Baile Átha Cliath 2.

Tuairisc na Stiúrthóirí (ar lean)

Rialachas Corparáideach

De réir mar a d'éiligh Cód Cleachtais chun Comhlachtaí Stáit a Rialú, a ghlac an GAT, d'ullmhaigh na Stiúrthóirí Ráiteas Rialachais Chorporáidigh, atá leagtha amach ar leathanaigh 31 go 35. agus ar chuid de Thuairisc na Stiúrthóirí é chun críocha na hIonstraime Reachtúla 450/2009 de chuid Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Treoir 2006/46).

Iníúcháirí

De réir Alt 383(2) d'Acht na gCuideachtaí, 2014, leanfaidh na hIníúcháirí, JPA Brenson Lawlor, Cuntasóirí Cairte, ar aghaidh le bheith in oifig. Molfar rún le húdarú a thabhairt do na Stiúrthóirí a luach saothair a dhéanamh amach, ag an Ollchruinniú Ginearálta.

Príomhrioscaí agus neamhchinnteachtaí

Tá na Stiúrthóirí tar éis na príomhrioscaí agus neamhchinnteachtaí a théann i bhfeidhm ar GAT a mheas. Maidir leis seo, tá na Stiúrthóirí tagtha ar an gconclúid go bhféadfadh GAT a bheith nochta do rioscaí ó thaobh cúrsaí creidmheasa, leachtachta agus ón margadh, go príomha, mar gheall ar an úsáid a bhaineann sí as ionstraimí airgeadais. Tá cuspóirí, beartaí agus nósanna imeachta GAT maidir leis na rioscaí seo a thomhas agus bhainistiú leagtha amach i Nóta 18 a ghabhann leis na ráitis airgeadais.

Ráiteas faoi Chomhlíonadh

Chuir na Stiúrthóirí i bhfeidhm socruithe nó struchtúir iomchuí a chuirfidh, dar leo, dearbhú réasúnta ar fáil do bhfuiltear ag comhlíonadh na ngnéithe ábhartha d'oibleagáidí ábhartha GAT chun críche alt 225 d'Acht na gCuideachtaí 2014 (na nOibleagáidí Ábhartha).

Is iad na príomhshocruithe agus struchtúir ar bhaint GAT leas astu, chun comhlíonadh ábhartha na n-oibleagáidí sin a chinntiú, go bhfuil pearsanta cáilithe a bhfuil an taithí chuí acu (idir fhoireann inmheánach agus saineolaithe seachtracha) ann chun cuidiú leo na feidhmeanna comhlíonta dlí agus cánach a chomhlíonadh. Ina thaobh sin, feictear do na Stiúrthóirí go bhfuil an t-eolas agus an taithí ag Rúnaí an Chomhlachta comhairle a chur ar GAT maidir leis an méid atá a Oibleagáidí Ábhartha á gcomhlíonadh ag an gComhlacht.

Tá GAT i dteideal úsáid a bhaint as soláthraithe seirbhís agus comhairleoirí gairmiúla eile a bhfuil an t-eolas agus an taithí riachtanach acu chun comhairle a chur ar GAT maidir le comhlíonadh agus oibleagáidí ábhartha freisin.

Go háirithe, tá na Stiúrthóirí sásta go bhfuil Rúnaí na Cuideachta:

- go hiomlán faisnéisithe maidir le halt 225 d'Acht na gCuideachtaí 2014;
- ar an eolas faoi na hOibleagáidí Ábhartha agus a n-ábharthacht maidir le gnó agus oibríochtaí GAT, agus vice versa;
- tar éis measúnú riosca a dhéanamh i ndáil leis an hOibleagáidí Ábhartha sin atá laistigh dá fhreagracht fheidhmiúil agus oibríochtúil;
- tar éis an próiseas iomchuí rialaithe a chur i bhfeidhm i ndáil le gach Oibleagáidí Ábhartha infheidhmithe;
- ar an eolas riachtanach, nó in ann rochtain a fháil ar phearsanra eile a bhfuil an eolas, na scileanna, an taithí agus na hacmhainní aige aici chun comhairle a chur ar GAT maidir le comhlíonadh na nOibleagáidí Ábhartha ag an gComhlacht; agus
- ag tuairisciú go rialta do Bhord Stiúrthóirí GAT, agus trí chaineáil oibríochtúla níos minice más gá, i ndáil leis an próisis rialaithe atá i bhfeidhm chun a chinntiú go bhfuil GAT ag comhlíonadh na nOibleagáidí Ábhartha go hábhartha;
- sa chaoi is, á gcur go léir le chéile, go gcuireann na socruithe agus na struchtúir dearbhú ar fáil go bhfuil GAT ag comhlíonadh na nOibleagáidí Ábhartha go hábhartha, ar gach bealach ábhartha.

Déanfaidh an Bhord athbhreithniú ar na socruithe seo go bliaintiúil ar a laghad.

Díbhinn

Níl aon díbhinn le fógairt i gcomhair 2023.

An Ráiteas ar Fhreagrachtaí na Stiúrthóirí

Bíonn na Stiúrthóirí freagrach as an Tuarascáil Bhliantúil agus ráitis airgeadais a ullmhú, de réir na ndlíthe agus na rialachán is infheidhme. Ceanglaíonn dlí na gcuideachtaí ar na Stiúrthóirí Ráitis Airgeadais a ullmhú i leith gach bliain airgeadais. Faoi na dlí sin roghnaigh na Stiúrthóirí na Ráitis Airgeadais a ullmhú de réir Acht na gCuideachtaí 2014 agus FRS 102 (an Caighdeán Tuairisceoireachta is infheidhme RA agus i bPoblacht na hÉireann) arna n-eisiúint ag an gComhairle Tuairisceoireachta Airgeadais. Faoi dhlí na gcuideachtaí, caithfidh na Stiúrthóirí na Ráitis Airgeadais a cheadú nuair atá siad sásta go dtugann siad léargas fíor cothrom ar ghnóthaí GAT agus ar an fharasbarr agus ar an easnamh don tréimhse sin.

Agus na Ráitis Airgeadais á n-ullmhú acu, ceanglaítear ar na Stiúrthóirí:

- beartaíocht chuntasáíochta chuig a roghnú agus ansin iad a fheidhmiú ar bhealach comhleánach;
- breithiúnais agus meastacháin a dhéanamh a bheidh réasúnach agus stuama;
- gilleadh le caighdeán cuntasáíochta, na caighdeáin sin a aithint, agus na héifeachtaí agus fáthanna ar son aon imeachtaí ábhartha ó na caighdeáin sin a nótáil agus;
- na Ráitis Airgeadais a ullmhú ar bhonn an ghnóthaí leantaigh ach amháin sa chás gur mí-oiriúnach glacadh leis go leanfaidh GAT ar aghaidh i mbun gnó.

Ceanglaítear ar na Stiúrthóirí faoi dhlí na gcuideachtaí freisin Tuairisc Stiúrthóirí a chur isteach lena n-áirítear athbhreithniú cothrom ar an ngnó agus cur síos ar na príomhríoscaí agus éiginnteachtaí. Faoi Dhlí na gCuideachtaí, ceanglaítear ar na Stiúrthóirí tuairisc a ullmhú le déileáil, oiread agus is ábhartha le staid ghnóthaí na cuideachta a thuiscint, le haon athrú i rith na bliana airgeadais ar chineál gnó na cuideachta.

Bíonn na Stiúrthóirí freagrach as leabhair chuntais chearta a choimeád a nochtann le cruinneas réasúnach ag am ar bith staid airgeadais na GAT agus a chuireann ar a gcumas a chinntiú go gcomhlíonann na Ráitis Airgeadais Acht na gCuideachtaí 2014. Bíonn siad freagrach freisin as gach beart is féidir leo a dhéanamh le réasún a dhéanamh chun sócmhainní na cuideachta a chosaint agus chun teacht roimh chalaíocht agus mhírialtachtaí eile agus iad a bhrath.

Bíonn na Stiúrthóirí freagrach freisin as an láithreán gréasáin (www.hfa.ie) a chothabháil agus as sláine an láithreáin.

Bíonn na Stiúrthóirí freagrach freisin as Tuairisc Stiúrthóirí a ullmhú a chomhlíonfaidh ceanglais Acht na gCuideachtaí 2014.

Dearbhaíonn gach duine de na Stiúrthóirí, ar feadh eolas agus tuairim gach duine,

- go dtugann Ráitis Airgeadais na GAT, arna ullmhú de réir FRS 102, léargas fíor cothrom ar shócmhainní, ar dhliteanais, agus ar staid airgeadais na GAT mar a bhí ag 31 Nollaig 2023 agus ar bhrabús na GAT don bhliain dar chríoch sin; agus,
- go bhfuil an Tuarascáil Bhliantúil agus Ráitis Airgeadais, agus iad á nglacadh le chéile mar aonad iomlán, cothrom, comhardaithe agus intuigthe agus go soláthraíonn siad an fhaisnéis atá riachtanach go ndéanfaidh scairshealbhoirí measúnacht ar fheidhmíocht na GAT, mar aon lena múnla agus a straitéis gnó.

Ráiteas Faisnéisithe chuig Iniúcháir

Cinntíonn gach Stiúrthóir in oifig ag dáta ceadúcháin an tuascáil bhliantúil seo:

- nach bhfuil aon eolas iniúchta ábhartha atá Iniúcháir na Cuideachta neamhchinnte faoi; agus
- go dearn na Stiúrthóirí gach beart ar cheart déanamh mar Stiúrthóirí le iad féin a chuir ar an eolas faoi aon eolas iniúchta ábhartha agus fáil amach go bhfuil Iniúcháir na Cuideachta ar an eolas faoin teolas.

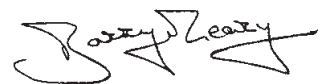
Tá an deimhniú seo tugtha agus ba cheart féachaint air de réir foráil Alt 330 de Acht na gCuideachtaí 2014.

Thar ceann an bhoird,

Frank Allen
Cathaoirleach

28 Márta 2024

Barry O'Leary
Príomhoifigeach Feidhmiúcháin

28 Márta 2024

Rialachas Corparáideach

Tá na Stiúrthóirí tiomanta do na caighdeáin is airde rialachais chorparáidigh a choinneáil agus comhlíonann siad an Cód Cleachtais athbhreithnithe do Rialachas Comhlachtaí Stáit (an Cód), mar atá foilsithe ag an Roinn Caiteachais Phoiblí, Sheachadadh PFN agus Athchóirithe. Tá an Cód athbhreithnithe agus nuashonraithe deartha chun a chinntiú go gcomhlíonann comhlachtaí Stáit tráchtála agus neamhtráchtála na caighdeáin is airde de rialachas corparáideach. Soláthraíonn sé creat chun an cleachtas is fearr a chur i bhfeidhm agus tá sé beartaithe forbairtí a chur san áireamh maidir le maoirseacht, riachtanais tuairiscithe agus ceapadh comhaltaí Boird. Tá an Cód bunaithe ar bhunphrionsabail an dea-rialachais: cuntasacht, trédhearcacht, ionracas agus fócas ar rath inbhuanaithe na heagraíochta san fhadtéarma.

Rinne an Bord athbhreithniú ar a cuid oibleagáidí le déanaí faoin gCód lena n-áireofar ceanglais bhreise ar an mBord agus ar Choistí Iniúchóireachta agus Rioscaí maidir le comhsheasmhacht agus oiriúnacht cúrsaí a nochtadh, chomh maith le halt ar leith don Choiste Iniúchóireachta sa Tuarascáil Bhliantúil. Tá 'Ráiteas Rialachais Chorparáidigh' ullmhaithe ag na Stiúrthóirí agus leagtar an Ráiteas seo amach sa chuid seo agus, chun críocha Rialacháin Ionstraim Reachtúil 450/2009 ón gComhphobal Eorpach (Treoir 2006/46) 2009, déanann an Ráiteas seo cuid de Thuairisc na Stiúrthóirí. Tá an Cód Cleachtais do Rialachas Comhlachtaí Stáit comhlíonta ag an GAT.

Cur i bhFeidhm Phrionsabail agus Fhorálacha Chód Rialachais Chorparáidigh RA

Míníonn an t-eolas seo a leanas an chaoi a gcuireann GAT prionsabail agus forálacha an Cód Cleachtais um Rialachas Comhlachtaí Stáit, arna fhoilsiú ag an Roinn Caiteachais Phoiblí, Sheachadadh PFN agus Athchóirithe.

Bord na Stiúrthóirí

Déanann an Bord na mórchinntí straitéiseacha, agus coinníonn sé aige féin an rialú lánéifeachtach ach san am céanna tugann sé don bhainistíocht feidhmiúcháin dóthain solúbthachta chun an gnó a reáchtáil go héifeachtúil éifeachtach laistigh de fhrámaíocht lárnaithe tuairisceoireachta.

Tá sceideal foirmiúil ábhair a bhaineann le GAT agus a treo sa todhchaí ag an mBord le cinntí a dhéanamh ina leith, amhail gnóthachtálacha agus díúscairtí móra, ceapachán agus aistriú Rúnaí na Cuideachta, buiséid caiteachais agus beartaí um bainistiú riosca. Tugann gach Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin breithiúnas neamhspleách leis nó léi i leith na ngnóthaí a bpléann an Bord leo, lena n-áirítear na cinn sin a bhaineann le straitéis, feidhmíocht, acmhainní agus caighdeáin iompraíochta. Is féidir le gach comhalta den Bhord teacht ar chomhairle agus ar sheirbhísí Rúnaí na Cuideachta, a bhíonn freagrach as a chinntiú go leanar nósanna imeachta an Bhoird agus go gcomhlíontar na rialacha agus na rialacháin is infheidhme. Bíonn comhairleoirí gairmiúla GAT ar fáil le haghaidh comhairliúcháin leis na Stiúrthóirí de réir mar is gá. Féadfaidh Stiúrthóirí Aonair comhairle ghairmiúil neamhspleách a ghlacadh, más gá, ar chostas na Gníomhaireachta.

Ar 31 Nollaig 2023, bhí Bord na Stiúrthóirí comhdhéanta de dheichniúr Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin agus Stiúrthóir feidhmiúcháin amháin. Ceapann an tAire Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht na Stiúrthóirí i gcomhchomhairle leis an Aire Caiteachais Phoiblí, Sheachadadh PFN agus Athchóirithe ar feadh tréimhse nach mó ná cúig bliana, ach amháin sa chás gur cuí leis an Aire Stiúrthóir a athcheapadh ar feadh an darna téarma, go hocht mbliana ar a mhéad. Bíonn ról an Chathaoirligh agus ról an Phríomhfheidhmeannaigh scartha ó chéile. Fostaítear an Príomhfheidhmeannach ar bhonn lánaimseartha agus ní bhíonn aon ghnóthaí suntasacha eile ar a chúram. Bíonn gach Stiúrthóir eile, ach amháin an POF, ina Stiúrthóirí Neamhfheidhmiúcháin neamhspleácha. Tháinig an Bord le chéile naoi n-uaire in 2023 agus bíonn sé freagrach as GAT a bhainistiú i gceart. Athcheapadh ceathrar Stiúrthóirí ag tús 2022 agus tá á dtéarmaí ag dul in éag ag deireadh 2024. Tá téarmaí ag stiúrthóirí amháin a thagann chun deiridh in 2025 agus beidh an POF ag dul ar scor i Meitheamh 2024. Tá téarmaí ag na Stiúrthóirí eile go léir a scoirfidh i mBealtaine 2027. D'éirigh stiúrthóirí amháin as le linn 2023 agus tá an post sin folamh faoi láthair.

Rialachas Corparáideach
(ar lean)

Tinreamh ag cruinnithe i rith na bliana dar chríoch an 31 Nollaig 2023 agus fad seirbhíse ag an 31 Nollaig 2023

Comhaltaí	Cruinnithe a reáchtáladh	Tinreamh Stiúrthóirí	Fad Seirbhíse ar an mBord
Frank Allen (Cathaoirleach neamh-fheidhmiúcháin)	9	8	1.63 bliain
Barry O' Leary (Príomhoifigeach Feidhmiúcháin)	9	9	8.67 bliain
Deirdre Collier (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)*	3	2	1.04 bliain
Tom Enright (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)	9	8	1.63 bliain
Aideen Hayden (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)	9	9	6.82 bliain
William Johnston (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)	9	9	6.82 bliain
Michael Lee (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)	9	8	1.63 bliain
Thomas McDermott (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)	9	9	1.63 bliain
Rory O'Leary (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin) **	9	9	2.83 bliain
David Owens (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)	9	7	1.63 bliain
Lianne Patterson (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)	9	5	6.82 bliain
Jennifer Ward (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)	9	6	6.82 bliain

* D'éirigh Deirdre Collier as a post mar Stiúrthóir ar an 31 Bealtaine 2023

** D'éirigh Rory O' Leary as ar an 5 Márta 2024

Tá Bord GAT comhdhéanta de dhaoine aonair a thugann raon leathan agus fairsinge taithí do ghníomhaíochtaí GAT, agus iad roghnaithe as measc saineolaithe i réimsí amhail bonneagair, forbairt inbhuanaithe, beartas tithíochta, luacháil tithíochta, na Ranna Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht agus ba cheart go gcumasódís do GAT aghaidh a thabhairt ar dhúshláin ollmhóra amach anseo.

Luach Saothair agus Bainistiú na Stiúrthóirí

Cinneann an tAire Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht leibhéal luach saothair na Stiúrthóirí. Ní bhíonn luach saothair na Stiúrthóirí neamhfheidhmiúcháin nasctha le feidhmíocht. Tugann an tábla thíos mionsonraí na dtáillí go léir a íocadh le Stiúrthóirí i rith na bliana.

Comhaltaí	Táilí 2023 €	Táilí 2022 €
Frank Allen (Cathaoirleach neamh-fheidhmiúcháin)	11,970	7,473
Deirdre Collier (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)*	3,210	4,804
Tom Enright (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)**	-	-
Aideen Hayden (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)	7,695	7,695
William Johnston (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)	7,695	7,695
Michael Lee (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)	7,695	4,804
Thomas McDermott (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)	7,695	4,804
Rory O'Leary (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin) ***	-	-
David Owens (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin) **	-	-
Lianne Patterson (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)	7,695	7,695
Jennifer Ward (Stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin)	7,695	7,695
	61,350	52,665

* D'éirigh Deirdre Collier as a post mar Stiúrthóir ar an 31 Bealtaine 2023

** Níor cheart luach saothair a íoc le seirbhísigh phoiblí atá ag fónamh ar bhoird stáit i gcáil ex officio nó thar ceann a Máthair-Roinne/eagraíochta i bhfoirm táillí boird agus iad ag fónamh i gcáil ionadaíochta den sórt sin.

*** D'éirigh Rory O' Leary as ar an 5 Márta 2024

Tá mionsonraí ar luach saothair an Stiúrthóra Feidhmiúcháin/an Phríomhfheidhmeannaigh i nóta 8 de na Ráitis Airgeadais.

Rialachas Corparáideach (ar lean)

An Coiste um Fheidhmíocht agus Fhorbairt Eagraíochtúil

Mhol Rialachas Éireann nuair a comhaontaíodh straitéis GAT 2026 leis an Roinn, gur chóir dó treoir a thabhairt don Bhord maidir lena ról féin a athlua agus maidir le cinneadh a dhéanamh ar chruth struchtúr, próiseas agus tacar faisnéise a bheidh ag teastáil amach anseo chun tacú lena chuid oibre. Go háirithe, ba chóir don mBord suntasacht níos mó a thabhairt dá fhreagrachtaí maidir le maoirseacht feidhmíochta agus maoirseacht riosca agus a chlár oibre amach anseo á chur le chéile aige.

Ainmníodh an Coiste in 2022 agus feidhmíonn an Coiste faoi théarmaí tagartha foirmiúla atá faofa ag an mBord.

Tinreath ag cruinnithe OPDC i rith na bliana dar críoch 31 Nollaig 2023

Comháilte	Cruinnithe a Tionóladh	Tinreath Stiúrthóirí
Jennifer Ward (Cathaoirleach an Choiste)	4	4
Barry O' Leary (Príomhoifigeach Feidhmiúcháin)	4	4
Frank Allen	4	4
Seán Cremen	4	4
Tom Enright	4	4
Aideen Hayden	4	4
Rory O'Leary	4	4
Lianne Patterson	4	3

Eitic in Oifig Phoiblí

Tá an GAT san áireamh i Ionstraim Reachtúil uimh. 699 de 2004 le haghaidh an Acht um Eitic in Oifigí Phoiblí 1995 agus 2001. Comhlíon Comháilte an GTA agus foireann cuí á oibleagáid faoin reactaíocht seo.

Nochtuithe Cosanta, 2014

Níor rinneadh aon nochtuithe cosanta leis an GAT le linn 2023.

Ceartha an Duine agus Comhionannas

De réir Alt 42 den Acht um Choimisiún um Chearta an Duine agus Comhionannas na hÉireann, 2014 tá nósanna imeachta bunaithe agus cothabhála ag an GAT chun deireadh a chur le hidirdhealú, comhionannas a chur chun cinn agus ceartha daonna na ndaoine a úsáideann seirbhísí na Gníomhaireachta, daoine a dtéann a cuid beartas i

bhfeidhm orthu agus daoine atá fostaithe ag an nGníomhaireacht a chosaint.

Tá grúpa oibre bunaithe ag an GAT chun tosaíochtaí agus príomhluachanna a aithint sa réimse seo, a ionchorprófar sa chéad Phlean Corparáideach eile de chuid an GAT. Déanfar dul chun cinn a thuairisciú i dTuarascáil Bhliantúil 2024.

Maidir le 2023, ní dhearnadh aon nochtadh don Gníomhaireacht faoin Acht um Choimisiún um Chearta an Duine agus Comhionannas, 2014.

Costais Riaracháin

Ag teacht le hAguisín B.7 den Chód Cleachtais um Rialachas Comhlachtaí Stáit, seo a leanas an líon fostaithe ar sháraigh a sochair gearrthéarmacha €60,000 sa bhliain (costais phinsin an fhóistóra as an áireamh):

€	Líon
130,001-140,000	1
120,001-130,000	1
110,001-120,000	-
100,001-110,000	-
90,001-100,000	1
80,001-90,000	2
70,001-80,000	2
60,001-70,000	3

Chomh maith leis sin, de réir mar a cheanglaítear faoi Aguisín B.5 den Chód, seo a leanas an caiteachas ar comhairleoireacht sheachtrach/seirbhísí comhairleoireachta le haghaidh 2023:

Táillí dlíthiúla: €1,732,065 (2022: €1,581,453). Tá táillí dlíthiúla ceangailte go díreach le tiolachtaí.

Táillí comhairleoireachta bainistíochta: €25,516 (2022: €nialas).

B'ionann iomlán na speansas arna n-aisíoc le Stiúrthóirí le haghaidh taistil agus cothabhála: €10,794 (2022: €9,905) agus don taisteal idirnáisiúnta (i ndáil le RA agus AE) agus €nialas (2022: €nialas).

B'ionann na speansas le haghaidh taistil agus cothabhála d'fhostaithe: €7,349 (2022: €4,509) agus don taisteal idirnáisiúnta (i ndáil le RA agus AE) agus €nialas (2022: €nialas).

Caiteachas ar fháilteachas €8,042 (2022: €2,316).

Rialachas Corparáideach (ar lean)

Éagsúlacht

Glacann an GAT le héagsúlacht agus cuireann sé luach uirthi i ngach cineál, cibé acu inscne, aois, eitneacht nó cúlra cultúrtha é sin. Creidimid go gcabhraíonn comhionannas, éagsúlacht agus cuimsiú le hionad oibre a chruthú a fhágann go mothaíonn gach ball foirne go bhfuil an tacaíocht chéanna acu, go bhfuil siad rannpháirteach agus go bhfuil meas orthu. Táimid tiomanta a chinntiú go bhfuil ár dtimpeallacht oibre saor ó chiapadh nó idirdhealú bunaithe ar inscne, stádas pósta, stádas teaghlaigh, aois, míchumas, claonadh gnéasach, cine, reiligiún, agus ballraíocht sa Lucht Siúil.

Is féidir le héagsúlacht mhéadaithe feidhmíocht cuideachta a fheabhsú agus táimid bródúil go bhfuil lucht saothair againn a léiríonn meascán de scileanna, cúlraí, aoisghrúpaí, inscne agus cultúir. Tá an GAT ag dúil go mór le leanúint ar aghaidh lena fhorbairt sa réimse seo. Mar Fhostóir Comhdheiseanna, leanfaidh an GAT ag iarraidh linn éagsúil tallainne a mhealladh isteach inár bhfórsa saothair. Táimidfeasach inár bhfeachtais earcaíochta a fhorbairt maidir leis an ngá atá le haon chlaontacht a sheachaint d'aon duine aonair nó d'aon ghrúpa iarrthóirí féideartha nó ina gcoinne.

Tacaíonn an GAT freisin le cuimsiú a chur chun cinn ag a chustaiméirí ina gcuid oibre le tionóntaí. Bhronnamar cistí anuraidh ar Clúid Housing, Circle VHA agus Respond trínár gCiste Infheistíochta Sóisialta chun tacú le suirbhé ar chónaitheoirí de chúlraí eitneacha nó imirceacha éagsúla. Úsáidfear torthaí an tsuirbhé chun tuiscint níos doimhne a fhorbairt ar eispéiris agus ar dhúshláin a bhaineann le cónaí i bhforbairtí tithíochta sóisialta na hÉireann. Tá an tsuirbhé mar chuid de chomhthionscadal níos leithne ‘Cáilíocht inár nÉagsúlacht’ atá dírithe ar phróiseas a fhorbairt trínár féidir le soláthraithe tithíochta sóisialta iarratas a dhéanamh ar chreidiúnú mar thiarna talún dearfach agus tacúil dóibh siúd ó chúlraí eitneacha agus/nó imirceacha éagsúla.

Coistí Boird

Tá struchtúr éifeachtach de choistí ag an mBord chun cabhrú leis a chuid freagrachtaí a chomhlíonadh. Féach ar na téarmaí tagartha do gach coiste boird atá ar fáil ar láithreán gréasáin GAT, www.hfa.ie.

Coist Iniúcháireachta agus Rioscaí

Féach ar Thuairisc an Choiste Iniúcháireachta and Rioscaí igh idir 36 go 42.

Coiste Creidmheasa

Tá Coiste Creidmheasa GAT comhdhéanta de chomhaltaí Boird agus an Bhainistíocht. Bunaíodh an Coiste sa bhliain 2009 chun rioscaí creidmheasa a choimeád faoi chuimsiú bheartas an Bhoird, le hathbhreithniú a dhéanamh ar acmhainneacht chreidmheasa CTCanna agus le teorainneacha maidir rioscaí creidmheasa a cheadú agus sula dtéitear ar aghaidh chun airgead dá leithéid a thabhairt ar airleacan do CTCanna. Feidhmíonn an coiste faoi théarmaí tagartha foirmiúla atá ceadaithe ag an mBord.

Tinreamh ag cruinnithe i rith na bliana dar chríoch an 31 Nollaig 2023

Comhaltaí	Cruinnithe a reáchtáladh	Tinreamh Comhaltaí
Frank Allen (Cathaoirleach an Choiste)	12	10
Barry O’ Leary (Príomhoifigeach Feidhmiúcháin)	12	12
Tom Conroy*	6	-
Seán Cremen	12	12
Deirdre Collier**	5	2
Aideen Hayden	12	12
William Johnston	12	11
Paul Kilroy***	6	6
Michael Lee	12	11
Maria O’Reilly***	4	4
Javier Villagran****	3	3

* Tom Conroy ar shaoire fhadaithe le linn 2023, ar scor ar an 26 Meitheamh 2023

** D’éirigh Deirdre Collier as an gCoiste ar an 31 Bealtaine 2023

*** Ar saoire go dtí lár mhí Mheán Fómhair 2023

**** Paul Kilroy ceaptha ar an gCoiste Creidmheasa ar an 15 Meitheamh 2023, d’éirigh sé as ar an 18 Nollaig 2023

***** Javier Villagran ceaptha ar an gCoiste Creidmheasa ar an 27 Aibreán 2023, d’éirigh sé as ar an 07 Iúil 2023

Rialachas Corparáideach (ar lean)

Ionduchtú agus Forbairt Ghairmiúil

Tá próiseas ionduchtaithe ann do Stiúrthóirí nua. Athraíonn a mbíonn i gceist leis idir Stiúrthóirí Feidhmiúcháin agus Stiúrthóirí Neamhfheidhmiúcháin. Maidir leis an dara grúpa, tá an t-ionduchtú deartha le Stiúrthóirí Neamhfheidhmiúcháin a chur ar an eolas faoi GAT agus a cuid oibriúcháin, agus cuimsítear soláthar ábhair faisnéise ábhartha, lena n-áirítear mionsonraí de phleananna oibríochtúla agus straitéiseacha na GAT, mar aon le clár cruinnithe leis an bPríomhoifigeach Feidhmiúcháin agus le lucht na Bainistíochta.

Caidreamh le páirtithe leasmhara

Coinníonn na Stiúrthóirí agus an Bhainistíocht plé leanúnach ar bun le páirtithe leasmhara GAT maidir le ceisteanna straitéiseacha. Bíonn ceadú ón Aire Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht agus/nó ón Aire Caiteachais Phoiblí, Sheachadadh PFN agus Athchóirithe riachtanach i leith gnóthaí sainithe áirithe agus coinnítear cumarsáid leanúnach ar bun leis na hAirí, trína Ranna, i leith na ngnóthaí sin.

Ríomhphost tiomnaithe le haghaidh comhaltai Oireachtais

Tá ríomhphost tiomnaithe ag an GAT do chomhaltai Oireachtais chun go bhféadfaí fiosruithe GAT a dhéanamh – oireachtas.enquiries@hfa.ie. Fuair GAT dhá fhiosrú dá leithéid i 2023 (2022: ceithre fhiosrú). Cuireadh admháil go bhfuarthas na ríomhphoist sin agus freagraíodh iad in am trátha.

Cuntasacht agus Iniúchóireacht

Cuntais agus Freagrachtaí na Stiúrthóirí

Tá na Stiúrthóirí tar éis athbhreithniú a dhéanamh ar Thuarascáil Bhliantúil 2022 agus tá siad den tuairim go gcuireann sé measúnú cóir, fíorcheart, cothrom i láthair de staid agus ionchais GAT.

Ráiteas maidir le hInmharthanacht

Rinne na Stiúrthóirí measúnú ar inmharthanacht GAT ag cur san áireamh a staid reatha agus na príomhríoscaí a gcaithfidh GAT aghaidh a thabhairt orthu don chéad dá bhliain eile go dtí an 31 Nollaig 2025. Ghlac na Stiúrthóirí leis go bhfuil tréimhse dhá bhliain ina thréimhse iomchuí don mheasúnú bliantúil fócais a gcaithfear próiseas pleanála straitéisí GAT a chur i bhfeidhm lena linn.

Sa mheasúnú breithníodh an fheidhmíocht, maoiniú agus bainistiú leachtachta atá ann faoi láthair ag GAT, maille le creat rialachais agus eagrúcháin GAT a bhféachann an eagraíocht lena mbainistiú agus, más féidir, riosca a mhaolú, de réir mar atá sonraithe i Nóta 18. Tugadh faoi agus ceapadh measúnú ar na príomhríoscaí os comhair an GAT le iad sin atá éifeacht acu ar na hoibríochtaí, rialú agus córais rialaithe inmheánach san áireamh. Tá sonraithe seo san áireamh i Nóta 18. Tá ionchas réasúnta ag na Stiúrthóir, ag cur staid reatha GAT san áireamh, agus faoi réir na ríoscaí a sainithníodh, go leanfaidh GAT ag feidhmiú agus go leanfaidh sé ag comhlíonadh a dhliteanas, de réir mar a thiocfaidh siad chun cinn thar thréimhse dhá bhliain an mheasúnaithe.

Ráiteas faoi Chomhlíonadh Rialachais Chorporáidigh

Iniúchóireacht inmheánach

Tá na Stiúrthóirí sásta áfach go dtugtar leibhéal leordhóthanach neamhspleáchais d'fheidhm na hiniúchóireachta inmheánaí chun ligean dí a cuid dualgas a chomhlíonadh ar bhealach oibiachtúil atá sách neamhspleách.

Nochtadh maidir leis an scéim pinsin le sochar sainithe do Stiúrthóirí

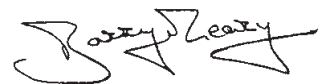
Chomhlíon na Stiúrthóirí na treoirlínte maidir le nochtadh a leagtar amach sa Chód Cleachtais do Chomhlachtaí Stáit.

Thar ceann an bhoird,

Frank Allen
Cathaoirleach

28 Márta 2024

Barry O'Leary
Príomhoifigeach Feidhmiúcháin

28 Márta 2024

Tuarascáil an Choiste Iniúcháireachta agus Riosca

Is é cuspóir an Choiste Iniúcháireachta agus Rioscaí, de réir a théarmaí tagartha, cabhrú leis an mBord lena mhaoirseacht ghinearálta ar thuaisceoireacht airgeadais, rialuithe inmheánacha agus ar fheidhmeanna iniúcháireachta GAT. Comhlíontar freagrachtaí an Choiste Iniúcháireachta trína chruinnithe agus trí thuairiscí a fháil ón mBainistíocht, Ceannasaí Riosca agus Comhlíonta, comhairleoirí seachtracha agus na hiniúcháirí seachtracha agus inmheánacha. Tá clár oibre ag an gCoiste Iniúcháireachta, de réir a Théarmaí Tagartha, don bhliain lena n-áirítear:

- monatóireacht ar an bpróiseas tuaisceoireachta airgeadais, ar ionracas na ráiteas airgeadais agus ar aon fhógraí foirmiúla a bhaineann le feidhmíocht GAT ó thaobh cúrsaí airgeadais;
- monatóireacht a dhéanamh ar éifeachtacht shocruithe GAT maidir le rioscaí a bhainistiú agus cúrsaí a rialú go hinmheánach;
- athbhreithniú a dhéanamh ar bhreitheanna suntasacha maidir leis an tuaisceoireacht airgeadais;
- athbhreithniú a dhéanamh ar aon athruithe a bheartaítear a dhéanamh ar chleachtais rialachais chorpáraidigh agus tacaíocht a thabhairt go nglacfaidh an Bord na hathruithe sin;
- monatóireacht a dhéanamh ar Iniúcháireacht reachtúil na Ráiteas Airgeadais Bliantúil;
- athbhreithniú a dhéanamh ar fheidhmíocht, ar oibiachtúlacht, ar cháilíochtaí agus ar neamhspleáchas an Iniúcháirí Seachtraigh;
- moltaí a dhéanamh don Bhord i ndáil le ceapachán an Iniúcháirí Seachtraigh, luach saothair is téarmaí fostaíochta na hIniúcháirí a cheadú;
- déileáil le saincheisteanna suntasacha maidir le rialú a tharraingítear anuas de bharr Iniúcháireachta Inmheánaigh nó Seachtraí;
- athbhreithniú a dhéanamh ar chostas cistí agus ar na rátaí úis a ghearrtar; agus
- monatóireacht a dhéanamh ar chomhlíonadh an Rialacháin Ghinearálta maidir le Cosaint Sonraí agus na nAchtanna um Chosaint Sonraí in Éirinn.

De réir Alt 289 d'Acht na gCuideachtaí 2014, caithfidh na ráitis airgeadais léargas fíor agus cóir a thabhairt ar na sócmhainní, na dliteanais agus an staid airgeadais, amhail ag deireadh na bliana airgeadais, agus brabús nó caillteanas, don bhliain airgeadais.

Tuairiscíonn an Coiste Bainistíochta Rioscaí seo don Choiste Iniúcháireachta agus don Bhord ar bhonn rialta. Rinne an Bord athbhreithniú bliantúil ar riosca airgeadais an GAT ag a chruinniú ar 28 Márta 2024.

Inreamh ag cruinnithe don Choiste Iniúcháireachta agus Rioscaí don bhliain dar chríoch an 31 Nollaig 2023

Comhaltaí	Cruinnithe a reáchtáladh in 2023	Tinreamh Stiúrthóirí
Lianne Patterson (Cathaoirleach an Choiste)	4	4
William Johnston	4	3
Thomas Mc Dermott	4	3
Rory O' Leary	4	4
David Owens	4	3
Jennifer Ward	4	2

Freastalaíonn an Príomhoifigeach Feidhmiúcháin, Cean­n an Státhiste, an Rúnaí na Cuideachta, an Ceannasaí Riosca agus Comhlíonta agus ionadaí an Iniúcháirí Inmheánacha agus Seachtracha ar chuireadh.

Monatóireacht ar Ionracas na Ráiteas Airgeadais lena n-áirítear Breitheanna Suntasacha

Tuaisceoireacht Airgeadais

Faigheann agus measann an Coiste Iniúcháireachta agus Rioscaí tuairiscí rialta maidir le feidhmíocht airgeadais ón mBainisteoireacht i rith na bliana, agus treoraíonn an Coiste obair an Iniúcháirí Inmheánaigh agus faigheann tuairiscí uaidh maidir leis an obair sin. Pléann an Coiste straitéis agus fócas iniúcháireachta an Iniúcháirí Seachtraigh freisin.

Agus faisnéis ó na gníomhaíochtaí seo á gcur san áireamh chomh maith le dearcaí ó chruinnithe Bhord na Stiúrthóirí, rinne an Coiste Iniúcháireachta amach rioscaí buntábhachtacha na tuaisceoireachta airgeadais a bhaineann le hinfhaighteacht mhaoiniúcháin agus gnóthas leantach agus le socruithe d'fhiacha amhrasacha a thagann chun cinn ar iasachtaí i ndiaidh 1986, i gcomhthéacs choinníollacha reatha an mhargaidh.

Tuarascáil an Choiste Iniúcháireachta agus Riosca (ar lean)

Pléadh na saincheisteanna seo leis an mBainisteoireacht i rith na bliana agus leis an Iniúcháir seachtrach tráth ar cuireadh críoch leis an Iniúcháireacht Sheachtrach ar na Ráitis Airgeadais. Thug an Bhainisteoireacht le fios don Choiste Iniúcháireachta go raibh Ráitis Airgeadais iniúchta GAT ullmhaithe de réir Acht na Cuideachta 2014 agus IFRS 102.

San áireamh leis an athbhreithniú seo, bhí plé leis an mBainisteoireacht faoi cháilíocht, ní amháin inghlacthacht phrionsabail chuntasaíochta na GAT, réasúntacht na meastachán agus na mbreitheanna suntasach, agus a shoiléire a nochtadh cúrsaí i Ráitis Airgeadais GAT, lena n-áirítear an méid a nochtadh a bhain le meastacháin chriticiúla ó thaobh cúrsaí cuntasaíochta.

Infhaighteacht mhaoiniúcháin agus gnóthas leantach

Is ar bhonn an ghnóthais leantaigh a rinneadh na Ráitis Airgeadais seo a ullmhú. Tá Clár na Nótaí faoi Ráthaíocht faoi ráthaíocht an Aire Airgeadais agus éascaíonn sin le hiasachtaí a eisiúint lena mbaineann aibíocht 30 mbliana ar a mhéad ó dháta a n-eisithe. Ag deireadh 2023 b'ionann meánaibíocht fhiachas GAT agus 10.8 bliain (2022: 9.8 bliain). Cuireann sé seo maoiniú cobhsaí ar fáil do bhonn maoiniúcháin phunann iasachtaí GAT agus laghdaíonn sé go mór an riosca gearrthéarmach leachtachta le haghaidh GAT.

Meastar go méadóidh na phróifíl aibíochta leachtachta in 2024 de réir mar a fhaightear rochtain amach anseo ar mhaoiniú fadtéarmach ag ráta seasta trí mheán an Chláir GN le comhaontuithe déthaobhacha le GBCN agus leis an mBanc Eorpach Infheistíochta agus le Banc Forbartha Chomhairle na hEorpa. Chomh maith leis sin, beidh rochtain leanúnach ag GAT ar GBCN agus ar an rótharraingt Bhainc do riachtanais ghearrthéarmacha leachtachta, de réir mar is gá.

Tá an Coiste Iniúcháireachta agus Rioscaí sásta lenar nochtadh sna Ráitis Airgeadais seo maidir lena a oiriúnaí atá an toimhde maidir le gnóthas leantach agus maidir leis an rochtain ar mhaoiniú.

Míráitis

Dearbhaigh an Bhainisteoireacht don Choiste Iniúcháireachta and Rioscaí nach raibh siad ar an eolas faoi aon mhiráitis ábhartha nó neamhábhhartha a rinneadh d'aon ghnó go gcuirfí cás ar leith i láthair.

Idirchaidreamh leis an mBainisteoireacht

Mar chuid den phróiseas leis na ráitis airgeadais a cheadú, faigheann an Coiste Iniúcháireachta and Rioscaí agus

déanann sé léirmheas ar pháipéar arna ullmhú ag an mBainisteoireacht lena leagtar amach na rioscaí suntasacha a théann i bhfeidhm ar GAT, measúnacht mhionsonraithe na Bainisteoireachta ar na rioscaí sin agus ar an mbealach a dhéantar iad a mhaolú. Tugann an Coiste Iniúcháireachta agus Rioscaí dúshlán na dtuairiscí agus na mbreitheanna a bhíonn sna tuairiscí seo ón mbainisteoireacht sula gcuirtear na Ráitis Airgeadais faoi bhráid an Bhoird lena bhfaomhadh. Féach ar leathanaigh 51 agus 83 de na Ráitis Airgeadais le haghaidh tuilleadh eolais a bhaineann le freagrachtaí leanúnacha an Choiste Iniúcháireachta agus Rioscaí i leith rialuithe inmheánacha GAT.

Moladh go gCeadófaí na Ráitis Airgeadais

De thoradh na léirmheasanna agus na gcomhráite seo leis an mbainisteoireacht agus de thoradh na hiniúcháireachta inmheánaí agus thuairiscí an Iniúcháir Seachtraigh don Choiste Iniúcháireachta agus Rioscaí, thuairiscigh an Coiste Iniúcháireachta don Bhoird go measann siad go bhfuil na Ráitis Airgeadais, agus iad á nglacadh le chéile mar aonad iomlán, cothrom, comhardaithe agus intuigthe agus go soláthraíonn siad an fhaisnéis atá riachtanach go ndéanfaidh páirtithe leasmhara measúnacht ar fheidhmíocht na cuideachta, mar aon lena múnla agus a straitéis gnó. Mhol an Coiste Iniúcháireachta freisin go gcuirfí na Ráitis Airgeadais iniúchta san áireamh i dTuarascáil Bhliantúil GAT don bhliain dar chríoch 31 Nollaig 2023.

Iniúcháireacht Sheachtrach

Tairiscintí ó Ghnólachtaí Iniúcháireachta

In 2021 lean an HFA lena chleachtas tairisceana chun seirbhísí iniúchta seachtracha a sholáthar gach trí bliana, chun an tréimhse iniúcháireachta seachtraí 2021 -2023 a chlúdach, agus ba iad JPA Brenson Lawlor buaiteoirí na tairisceana. Mhol an Bord go gceapfaí JPA Brenson Lawlor mar iniúcháir seachtrach neamhspleách ar feadh tionachta 3 bliana. Tá an tseirbhís seo le tairiscint le linn 2024.

Neamhspleáchas ár n-iniúcháir sheachtraigh a chinntiú

Is ábhar iontach dáiríre é neamhspleáchas an iniúcháir dar leis an gCoiste Iniúcháireachta agus Rioscaí agus déantar athbhreithniú ar an scéal go bliantúil. Phléigh an Coiste Iniúcháireachta agus Rioscaí neamhspleáchas na gnólachta le JPA Brenson Lawlor agus leis an mbainisteoireacht agus ní raibh aon saincheisteanna le nótaíl.

Tuarascáil an Choiste Iniúcháireachta agus Riosca (ar lean)

In 2023, seachas obair iniúcháireachta, níor bronnadh aon seirbhís eile nár seirbhís iniúcháireachta í, ar ár iniúchóir seachtrach neamhspleách. Rinne an Coiste Iniúcháireachta agus Rioscaí, trína théarmaí tagartha, athbhreithniú ar obair, nach obair iniúcháireachta a bhí ann, a rinne an t-iniúchóir seachtrach agus dhearbhaigh nach bhfuil aon éifeacht aimhleasach ar an neamhspleáchas iarbhrí, nó mar a fheictear an neamhspleáchas, nó ar oibiachtúlacht na hoibre iniúcháireachta í féin.

Sholáthair Mazars seirbhísí Iniúchta Inmheánaigh don tréimhse do 2023.

Déanann Bord na GAT monatóireacht ar sholáthar seirbhísí nach seirbhísí iniúcháireachta iad, a thugann an t-iniúchóir seachtrach agus déanann an Coiste Iniúcháireachta amhlaidh tríd an athbhreithniú leanúnach ar speansais riaracháin. Mar nach raibh aon seirbhís, nach seirbhís iniúcháireachta í, a cuireadh ar fáil ag JPA Brenson Lawlor le linn 2023, níl aon choimhlint mar sin le neamhspleáchas an iniúcháir.

Táillí ar sheirbhísí iniúchta agus neamh-iniúchta d'iniúcháirí neamhspleácha an GAT JPA Brenson Lawlor agus dár n-iniúcháir inmheánach Mazars

Bliain dar chríoch	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Iniúcháireacht ar ráitis airgeadais	35	34
Seirbhísí comhairleacha cánach	-	-
Seirbhísí eile	-	-
Iomlán luach saothair na nIniúcháirí	35	34
Táillí iniúcháireachta inmheánach	25	14

Idirchaidreamh le hiniúcháirí seachtracha

Soláthraíonn an Coiste Iniúcháireachta agus Rioscaí nasc idir an Bord agus an tIniúchóir Seachtrach agus tá sé neamhspleách ar bhainistíocht GAT. Tá JPA Brenson Lawlor, iniúchóir reachtúil GAT, freagrach as iniúcháireacht neamhspleách a dhéanamh ar Ráitis Airgeadais GAT de réir na gCaighdeán Idirnáisiúnta ar Iniúcháireacht (Éirinn). Tá údarás agus freagracht deiridh ag an gCoiste Iniúcháireachta agus Rioscaí maidir le gnólacht iniúcháireachta neamhspleách GAT a roghnú, a chúiteamh, meastóireacht a dhéanamh uirthi, agus i gcás gur cuí,

ath-ghnólacht a chur ina háit. De réir Alt 383(2) d'Acht na gCuideachtaí 2014, leanfaidh an t-iniúchóir, JPA Brenson Lawlor, Cuntasóirí Cairte, ar aghaidh le bheith sa ról seo.

Déanann an Coiste Iniúcháireachta agus Rioscaí gach seirbhís dá bhfuil le soláthar ag na hiniúcháirí seachtracha a cheadú roimh ré. Áirítear leis na seirbhísí sin a cheadaítear roimh ré, seirbhísí iniúcháireachta, seirbhísí a bhaineann le hiniúcháireacht, comhairle chánach agus seirbhísí eile.

Tá sé d'údarás ag an gCoiste Iniúcháireachta agus Rioscaí a chuid comhairleoirí féin ón taobh amuigh a fhostú freisin, lena n-áirítear saineolaithe i réimsí cuntasaoíochta áirithe, de réir mar is cuí dar leis, seachas abhcóidí nó comhairleoirí arna bhfostú ag an mBainisteoireacht.

Próiseas iniúcháireachta seachtraí a mheasúnú

Déanann an Coiste athbhreithniú ar fheidhmíocht an Iniúcháir Seachtraigh go bliantúil ag deireadh an timthrialla iniúcháireachta bliantúla. Leis an Athbhreithniú, déantar aiseolas ón mBainisteoireacht agus ó fhoireann na GAT a bhfuil lámh acu sa phróiseas iniúcháireachta, in éineacht le hathbhreithniú ar leibhéal na seirbhíse a sholáthraíonn JPA Brenson Lawlor do GAT. Bunaithe ar a bhreithniú ar an aiseolas, in éineacht lena mheasúnacht leanúnach féin, mar shampla trí cháilíocht thuairiscí na n iniúcháirí seachtracha don Choiste, agus idirghníomhaíocht chomhpháirtí na hiniúcháireachta leis an gCoiste, tá an Coiste Iniúcháireachta agus Rioscaí sásta go leanann JPA Brenson Lawlor ar aghaidh le bheith ag soláthar seirbhíse iniúcháireachta éifeachtaí.

Bainistíocht Rioscaí

Faoi mar a forordaíodh leis an gCód Cleachtais athbhreithnithe um Rialachas Comhlachtaí Stáit, ghlac an Bord agus Coiste Bainistíochta Rioscaí foirmiúil, atá comhdhéanta de lucht na Bainisteoireachta Sinsearaí, leis an Chlár Rioscaí atá i bhfeidhm ó 2009 agus a mbíonn maoirsiú á dhéanamh ag an gCoiste Iniúcháireachta agus Rioscaí air. Rinne an Príomhfheidhmeannach, an Ceannasaí Cistíochta agus Rúnaí na Cuideachta rioscaí na GAT a bhainistiú le chéile agus freagracht chomhionann orthu ar fad, in áit Príomhoifigigh Rioscaí, faoi mar a cheadaítear faoin gCód Cleachtais. Ceapadh Ceannasaí Riosca agus Comhlíonta le déanaí.

Déanann an Coiste athbhreithniú ar an Chlár Rioscaí go rialta. Bíonn an mhonatóireacht ar rioscaí, i gcónaí, ina mhír ag cruinnithe Boird. Is gnó airgeadais é GAT agus mar sin is rioscaí airgeadais, rioscaí creidmheasa agus rioscaí cisteáinbhainteacha freisin na rioscaí a bhaineann leis an

Tuarascáil an Choiste Iniúcháireachta agus Riosca (ar lean)

ngnó sin (i.e. rioscaí creidmheasa, margaidh agus leachtachta). Tá cur síos níos sonraí ar na rioscaí sin i Nóta 18 ag gabháil leis na Ráitis Airgeadais.

D'fhorbair GAT próiseas um bainistiú rioscaí a áiríonn athbhreithnithe leanúnacha ar a phunann iasachtaí agus airleacain agus athbhreithniú leanúnach ar rioscaí cisteáinbhainteacha, a chuireann ar a chumas bainistiú a dhéanamh ar na rioscaí sin. Ghlac Bord GAT Beartas Creidmheasa i ndáil le hiasachtaí le CTCanna in 2013 agus déantar uasdátú rialta air sin, agus tharla an t-uasdátú is déanaí i mí na Márta 2023.

Déileáiltear le riosca trí bheartas um chúlchistí agus chorrleigh faoi mar a phléitear i Lámhleabhar um Beartais agus Nósanna Imeachta GAT agus freisin laistigh de Chlár na Rioscaí den Chreat is Beartas um Bainistíocht Rioscaí. Ó thaobh Chlár Comhardaithe GAT, tagann riosca ráta úis chun cinn i gcás ina n-eascraíonn athrú ar chostas an mhaoiniúcháin atá ann cheana as gluaiseacht i rátaí úis, athrú nach bhfuil fritháirithe le hathrú comhfhreagrach ar an ioncam saothraithe ó iasachtaí atá ann cheana, as a dtiocfaidh tionchar dearfach nó diúltach ar bhrabúsacht reatha nó ar bhrabúsacht sa todhchaí. Chun an riosca sin a thomhas, rinne Bainistíocht GAT samhail nua Riosca Ráta Úis (RRÚ) a fhorbairt leis an neamhchosaint RRÚ gan íoc a ríomh ar bhonn bliantúil (an bearna bliantúil) do gach dlíteanas agus sócmhainn ar ráta seasta, suas go dtí a ndáta athphraghsála. Tá athbhreithniú déanta ag iniúcháirí seachtracha GAT ar an tsamhail RRÚ agus tuairisc tugtha faoi.

Déanann GAT athbhreithniú cuimsitheach ar rioscaí go bliantúil, rud a cheadaíonn an Bord agus a dhéanann cuid de bheartas GAT um rátaí úis agus chúlchistí i gcomhair blianta ina dhiaidh. Cuirtear an Bord ar an eolas ar bhonn ráithiúil maidir le dálaí nua agus déantar gníomhartha ceartaitheacha más gá.

Measúnaíonn an Coiste Iniúcháireachta agus Rioscaí ábhartha mar atá:

- neamhréir rioscaí ráta úis;
- rioscaí maidir le maoiniú, leachtacht agus gnóthas leantach;
- riosca creidmheasa a bhaineann le hiasachtaí d'údaráis áitiúla i ndiaidh 1986;
- riaráistí morgáistí údaráis áitiúla;
- riosca creidmheasa a bhaineann le hiasachtaí do chomhlachtaí ceadaithe tithíochta;

- riosca creidmheasa a bhaineann le hinstiúidí ardoideachais;
- riosca creidmheasa a bhaineann le hiasachtaí d'údaráis áitiúla roimh 1986; agus
- riosca maoinithe a bhaineann le céim pinsin le sochair shainithe.

Iasachtaí rialtais áitiúla roimh 27 Bealtaine 1986

Maidir le hiasachtaí a thugann GAT d'údaráis áitiúla, bíonn GAT faoi dhliteanas i leith aon chaillteanas creidmheasa a thagann chun cinn ó mhorgáistí roimh Bhealtaine 1986, a urraítear leis an mbunmhaoín mhorgáiste agus le hárachas um chosaint morgáiste. As suim €1.15 milliún de na hiasachtaí a tugadh roimh Bhealtaine 1986 agus a bhí fós amuigh ag 31 Nollaig 2023 (2022: €1.15 milliún), níl ach €1.12 milliún (2022: €1.12 milliún) díobh sin fós dlite do na húdaráis áitiúla ó na hiasachtaí bunúsacha agus tá soláthar iomlán ann de €0.43 milliún ann le haghaidh lagú.

Tá bearna an €0.03 milliún (2022: €0.03 milliún) tagtha chun cinn toisc nach gceanglaítear ar na húdaráis áitiúla iomlán na suimeanna airgid a fhaigheann siad i ndáil le fuascailtí agus aiséiocháit a chur ar ais chuig GAT, faoi mar a cheadaítear faoi théarmaí na háise iasachta. Is é tuairim an Bhoird, cosúil le hiasachtaí a tugadh i ndiaidh 1986, nach fiú le háireamh é aon riosca creidmheasa, seachas riosca ceannasach. Tá comhthaobhacht ag údaráis áitiúla i gcoinne fuilleach €1.12 milliún na n-iasachtaí a tugadh roimh 27 Bealtaine 1986, i bhfoirm leasanna morgáiste ar mhaoín. Is nuair nach leor an chomhthaobhacht sin chun an fiachas a urscaoileadh go mbíonn GAT faoi dhliteanas i leith aon chaillteanas um lagú a thiocfaidh chun cinn, agus sa chás sin amháin.

Ceanglaítear ar iasachtaí aonair Árachas um Chosaint Morgáiste a bheith acu ar a gcuid réadmhaoine. Clúdaíonn an tÁrachas seo an t-iasachtaí i gcás a báis nó míchumais maidir le suim na hiasachta atá amuigh, gan riaráistí san áireamh.

Iasachtaí rialtais áitiúla i ndiaidh 27 Bealtaine 1986

Meastar nach fiú le háireamh é riosca na haiséiocháit maidir le hiasachtaí a tugadh ar airleacan d'údaráis áitiúla ar nó i ndiaidh 27 Bealtaine 1986, seachas riosca ceannasach, ós rud é gur le húdaráis áitiúla atá an gaol dlíthiúil, agus ní bhraitheann an riosca ar athruithe ar phraghsanna tithé ná ar athruithe eacnamaíocha eile. I gcomhthéacs:

Tuarascáil an Choiste Iniúcháireachta agus Riosca (ar lean)

- (a) údaráis áitiúla a bheith ina gcomhlachtaí reachtúla faoin Acht Rialtais Áitiúil, 2001 agus achtacháin eile;
- (b) a n-ioncain nó a gcistí a bheith mar urrús don íocaíocht atá dlite do GAT sna suimeanna go léir atá dlite ó údaráis áitiúla (mar atá leagtha amach sa chomhaontú idir gach údarás áitiúil agus GAT);
- (c) go gceadaíonn an tAire Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht gach iasacht airleachta d'údaráis áitiúla;
- (d) go dtuigeann an Bord go dtacaíonn an Rialtas láir le húdaráis áitiúla agus iad ag freastal ar a n-oibleagáidí do GAT; agus,
- (e) nach deach aon chaillteanais do GAT de bharr a hiasachtaí a tugadh ar airleacan d'údaráis áitiúla i ndiaidh 1986.

Is é tuairim an Bhoird nach fiú le háireamh é aon riosca creidmheasa, seachas riosca ceannasach, maidir le hiasachtaí a tugadh ar airleacan údaráis áitiúla ar nó tar éis 27 Bealtaine 1986, agus níor taifeadh aon fhorálacha caillteanais iasachta i leith na n-iasachtaí sin. Tá an Coiste Iniúcháireachta and Rioscaí sásta le húsáid an tuairim seo in ullmhú na ráitis airgeadais seo agus le nochtú na cúinsí seo. Mar a bhí cúrsaí an 31 Nollaig 2023, tar éis ath-idirbheartaíocht a bheith déanta i leith téarmaí iasachtaí áirithe, bhí gach údarás áitiúil suas chun dáta maidir lena gcuid aisiocaíochtaí sceidealaithe sa phunann seo (féach ar nóta 18(a)). Níor bhain aon chaillteanais don GAT ar a cuid iasachtaí a tugadh ar airleacan d'údaráis áitiúla i ndiaidh 1986.

Iasachtaí do chomhlachtaí ceadaithe tithíochta

Go dtí 2011, thug an Rialtas deontais mhaoiniúcháin do CTCanna, trí údaráis áitiúla, don tithíocht shóisialta. Agus an ghéarchéim eacnamaíochta ag teacht chun cinn, agus na diansrianta ar chúrsaí buiséid dá bharr, bhí réasúnaíocht ann le hairgeadas iasachtaí a thabhairt isteach le bheith in ionad deontas, agus le hiasachtaí a thabhairt do CTCanna go díreach chun cur ar a gcumas tionscadail tithíochta sóisialta a chur i gcrích go tráthúil. Tugadh ról lárnach don GAT san obair le maoiniúchán iasachtaí a sholáthar don earnáil, is rátaí agus gráid iomaíocha ar lár, ag an am, sa mhargadh.

Bhunaigh GAT próiseas le CTCanna a mheasúnú le haghaidh stádas mar 'Chomhlacht Deimhnithe', i.e. cinn a measadh a bheith oiriúnach le hairgeadas iasachtaí a sholáthar. Tá dhá chuid i gceist leis an bpróiseas measúnachta do CTCanna. Athbhreithniú corparáideach atá caighdeánach sa mhargadh is ea an chéad cheann lena n-úsáidtear maitrís scórála chun feidhmíocht reatha, rialachas corparáideach, agus pleananna forbartha agus

airgeadais a mheasúnú. Tugtar an t-iarratas os comhair Choiste Creidmheasa GAT ansin lena bhreithniú. Ina dhiaidh sin, bronnar stádas mar Chomhlacht Deimhnithe ar iarratasóirí agus is féidir leo iarratas a dhéanamh ar mhaoiniúchán ar bhonn cás-ar-chás ansin. Tacaíonn Áis Léasúcháin Airleacain Chaipitil (ÁLAC), atá státmhaoinithe le hiarratais ar thionscadail, mar a dhéanann an Comhaontú Íocaíochta agus Infhaighteachta (CII).

I mí na Nollag 2015, sheol GAT tionscnamh iasachtaithe a bhí dírithe go sonrach ar CTCanna nach bhfuil ina gComhlachtaí Deimhnithe faoi láthair. Leis an táirge seo, dírithe ar CTCanna a bhfuil riachtanais iasachtaithe acu ó €0.25 milliún suas go dtí €1.5 milliún agus a mhéadaigh ina dhiaidh sin go €5 milliún i mí na Bealtaine 2022 agus atá saindeartha go sonrach i dtreo éadálacha maoinne. Níl ar CTCanna atá ag Ciseal 2 agus a chuireann isteach ar an táirge nua dul trí phróiseas, agus tacaíocht láidir ó GAT trína raon d'iasachtaí ar rátaí seasta lena n-áirítear táirgí don éadail, tógáil nua agus cíos in ionad morgáiste. Go háirithe, chuidigh an maoiniú ón Gnómháireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (GBCN), ón mBanc Eorpach Infheistíochta ("BEI") agus ó Bhanc Forbartha Chomhairle na hEorpa ("BCE") le ráta seasta fadtéarmach ag an ráta reatha de 3.75% ar feadh 30 bliain, agus tá sé sin tar éis an baol rioscaí a bhaineann leis an timpeallacht ráta uís a laghdú go mór d'iasachtaí ó GAT do CTCanna. Tá GAT fós muiníneach gur féidir leis ról lárnach a bheith aige chun a chinntiú go dtacófar le pleananna forbartha ach maoiniú iomaíoch solúbtha a sholáthar a fhreastalóidh ar riachtanais earnáil na CTCanna.

Iasachtaí le Institiúidí Ardoideachais

Ligeann Alt 51 den Acht um Pleanáil agus Forbairt (Tithíocht) agus Tionóntachtaí Cónaithe, 2016, don GAT iasachtaí a thabhairt d'institiúidí ardoideachais chun cóiríocht nua do mhic léinn a fhorbairt. Ligeann na cumhachtaí seo d'institiúidí ardoideachais rochtain a fháil ar mhaoiniú ráta seasta fadtéarmach fadtéarmach GAT do thithíocht mac léinn ar an gcampas agus lasmuigh de, agus ar an gcaoi sin costais na dtionscadal sin d'Ollscoileanna a laghdú go suntasach agus inacmhainneacht do mhic léinn a fheabhsú. Tá sé de bhuntáiste breise ag soláthar cóiríochta nua do mhic léinn an stoc cíosa atá ann cheana a shaoradh chun tacú le tithíocht shóisialta agus inacmhainne breise.

San am i láthair tá ceithre Ollscoil ar ceadaíodh a n-iarratais iasachta le iomlán de €261m le 2,402 seomra codlata do mhic léinn a sholáthar.

Táthar ag súil go gheofar níos mó iarratais iasachta sa míonna le theacht. Réamhioc an GAT cistí de €7 milliún (2022: €3 milliún) go Institiúid Ardoideachais amháin le linn 2023 (2022: ceann amháin).

Tuarascáil an Choiste Iníúcháireachta agus Riosca (ar lean)

Iasachtaí d'Ollscoileanna Teicneolaíochta (Otanna)

I dTithíocht do Chách tá sé beartaithe ligean d'Ollscoileanna Teicneolaíochta iasacht a fháil ón nGníomhaireacht Airgeadais do Thithe.

Cistíocht

Tiomsaíonn GAT maoiniúchán, le tacaíocht ráthaíochta ón Aire Airgeadais, go príomha tríd GBCN, údaráis áitiúla agus trí ghníomhaireachtaí idirnáisiúnta amhail an Banc Eorpach Infheistíochta agus Banc Forbartha Chomhairle na hEorpa. Tiomsaítear maoiniúchán imeallach tríd GBCN agus úsáid á baint as Clár na Nótaí faoi Ráthaíocht faoi mar atá faofa ag an mBord.

Athbhreithniú ar rialuithe inmheánacha

Bíonn na Stiúrthóirí freagrach as córas rialaithe inmheánaigh a choinneáil ar bun a sholáthraíonn deimhniú réasúnta i dtaobh oibriúcháin éifeachtach éifeachtúil, i dtaobh an rialaithe inmheánaigh airgeadais, agus go bhfuil dlíthe agus rialacháin á gcomhlíonadh. Sa chomhthéacs seo, tugann an Coiste Iníúcháireachta agus Rioscaí aird ar na nithe a oireann, dar leo, do ghnó GAT, d'ábharthacht na rioscaí airgeadais oibriúcháin a bhíonn de dhlúth agus d'inneach an ghnó, agus do na costais agus na tairbhí coibhneasta i dtaca le sainriailithe a chur i ngníomh. Tá beartas leagtha amach ag GAT ina Lámhleabhar Beartas agus Nósanna Imeachta lenar féidir le fostaithe nithe atá ina n-údar imní a tharraingt anuas, faoi rún, faoi nithe a d'fhéadfadh a bheith ina mírialtachtaí i dtuairisceoireacht airgeadais nó nithe eile.

Dhéabhlóidigh an Bord an tasc an athbhreithnithe mionsonraithe ar rioscaí, don Choiste, agus bíonn seo ina mhír sheasta ar chlár oibre chruinnithe an Choiste Iníúcháireachta agus Rioscaí. Tuairiscíonn an Coiste Iníúcháireachta agus Rioscaí, agus déanann moltaí don Bhord ina dhiaidh sin, faoina gcuid torthaí, agus tá sé curtha de chúram ar an mBord maoirseacht a dhéanamh ar rioscaí agus moltaí ón gCoiste a bhreithniú. Ag cruinnithe an Choiste Iníúcháireachta agus Rioscaí uilig, déantar athbhreithniú ar réimse amháin de rioscaí faoi mar a thuairiscítear go mion in Clár Rioscaí GAT.

Dearadh córas um rialú inmheánach GAT chun deimhniú réasúnta, ach ní deimhniú absalóideach, a sholáthar in aghaidh an riosca go dtarlódh earráidí ábhartha, calaois nó caillteanais. D'fhéadfadh sé tarlú go mbeadh duine in ann teacht timpeall ar rialuithe inmheánacha, nó iad a sháru. Anuas air sin, mar gheall ar athrú ar chúinsí, d'fhéadfadh go mbeadh athrú ar éifeachtúlacht chórais rialaithe inmheánaigh le himeacht aimsire agus féachann lucht

bainistíochta na Gníomhaireachta leis na córais rialaithe inmheánacha a leasú in am trátha de réir mar a thagann athrú ar chúrsaí an ghnó bunaidh.

Déanann an tIníúcháir Inmheánach (anois curtha amach ar conradh chuig Mazars go dtí mí na Samhna 2025) córais GAT um rialú inmheánach a shonrú agus a mheas, mar bhonn don tuairisceoireacht ar leordhóthanacht agus éifeachtacht na gcóras. Comhaontaítear plean faofa leis an gCoiste Iníúcháireachta agus Rioscaí agus pleanáilann, déanann agus measann an tIníúcháir Inmheánach a chuid oibre bunaithe ar an sceideal sin. Má aimsítear laigí suntasacha a bheith ar na rialuithe inmheánacha laistigh de shampla ar bith a thástáiltear, sa chás sin, filleann an t-iníúcháir inmheánach ar a bheith ag déanamh tástálacha substainteacha ar na réimsí mar ar aimsíodh na rialuithe a bheith mí-éifeachtach/lochtach. Déanann an Coiste Iníúcháireachta agus Rioscaí athbhreithniú ar na tuairiscí a dhéanann an t-iníúcháir inmheánach ar bhonn rialta agus bíonn cruinniú príobháideach ag an Iníúcháir Inmheánach leis an gcoiste uair sa bhliain, gan an bhainisteoireacht a bheith i láthair, áit ar féidir leis an iníúcháir inmheánach nó leis an gcoiste, aon saincheisteanna a tharraingt anuas.

Tá struchtúr eagrúcháin bunaithe ag na Stiúrthóirí lena ngabhann freagracht shainmhínithe as an rialú inmheánach le haghaidh gach comhchuid de ghnó GAT agus déanann an Príomhfheidhmeannach tuairisc ina leith sin go foirmiúil uair sa bhliain, i dteannta leis an bhfreagracht ghaolmhar as athbhreithniú a dhéanamh go tréimhsiúil ar éifeachtacht rialú inmheánach den sórt sin agus déanann an tIníúcháir Inmheánach tástáil air i rith na bliana agus eisítear tuairiscí don Choiste Iníúcháireachta agus Rioscaí faoi dhó sa bhliain.

Is iad seo a leanas comhchodanna buntábhachtacha an chórais um rialú inmheánach:

- struchtúr eagraíochta atá sainmhínithe go soiléir agus lena ndéantar dualgaí agus teorainneacha údaráis a idirdhealú óna chéile go cuí;
- doiciméadú á dhéanamh ar rialuithe inmheánacha airgeadais i Lámhleabhar um Beartais agus Nósanna Imeachta, a ndéanann an Bord athbhreithniú go leathbhliantúil orthu, agus ceadáíonn an Bord aon athruithe dá ndéantar ina dhiaidh sin orthu;
- teorainneacha agus nósanna imeachta atá sainmhínithe go soiléir le haghaidh caiteachais airgeadais lena n-áirítear cúrsaí soláthair agus caiteachas caipitil;

Tuarascáil an Choiste Iniúcháireachta agus Riosca (ar lean)

- buiséid bhliantúla (agus bealaí chun torthaí iarbhir a chur i gcomparáid le buiséid i rith na bliana) agus pleananna fadtéarmacha don GAT ina sonraítear príomhrioscaí agus deiseanna;
- cuntais bhainistíochta mhíosúla a ullmhaítear agus a gcuirtear i láthair an Bhoird;
- déanann iniúcháireacht inmheánach athbhreithniú ar chórais agus ar rialuithe buntábhachtacha airgeadais;
- pléann Coiste Iniúcháireachta agus Rioscaí le haon cheisteanna suntasacha maidir le rialú a tharraingítear anuas in Iniúcháireacht inmheánach nó Sheachtrach; agus,
- ullmhú agus eisiúint tuairiscí airgeadais, an Tuarascáil Bhliantúil san áireamh, á mbainistiú ag an Rannóg Airgeadais faoi mhaoirseacht an Choiste Iniúcháireachta agus Rioscaí; lena n-áirítear an Tuarascáil Bhliantúil, arna bainistiú ag an Rannóg Airgeadais le maoirseacht ón gCoiste Iniúcháireachta agus Riosca. Déantar an próiseas tuairiscithe airgeadais a rialú ag úsáid na mbeartas doiciméadaithe cuntaisaíochta. Cé go mbíonn freagracht ar na Stiúrthóirí as na Ráitis Airgeadais a ullmhú, tacaíonn an Bhainistíocht Shinsearach leis na Stiúrthóirí, chomh maith le comhairleoirí gairmiúla, mar shampla achtúire, a bhfuil sé d'fhreagracht orthu agus iad cuntasach as faisnéis a sholáthar de réir na mbeartas comhaontaithe lena n-áirítear tabhairt chun críche agus réiteach faisnéise airgeadais i gcórais phróiseála. Cuirtear taca lena cháilíocht trí shocruithe maidir le hidirdhealú idir dualgaí chun seiceálacha neamhspleácha ar iomláine na dtuairiscí airgeadais a éascú. Tá an fhaisnéis airgeadais do gach bliain faoi réir a hathbhreithnithe ag an mBainistíocht Shinsearach sula gcuirtear í faoi bhráid an Choiste Iniúcháireachta í. Déanann an Coiste Iniúcháireachta athbhreithniú ar an Tuarascáil Bhliantúil freisin sula gcuirtear i láthair an Bhoird í d'fhonn a fhaomhadh.

Tá athbhreithniú agus plé leis an mBainisteoireacht déanta ag an gCoiste Iniúcháireachta agus Rioscaí ar a mheasúnacht agus ar a thuairisc ar éifeachtacht chóras um rialú inmheánach na GAT ar thuirisceoireacht airgeadais mar a bhí cúrsaí an 31 Nollaig 2023.

Plé leis an Iniúcháir

Tá tuairisc ón Iniúcháir Seachtrach faighte agus pléite ag an gCoiste Iniúcháireachta agus Rioscaí maidir leis na torthaí ón idirghníomhaíocht hiniúcháireachta seachtraí, lena n-áirítear iad siúd a bhaineann leis na rioscaí a tugadh le fios thuas. Thuairiscigh an tIniúcháir Seachtrach don Choiste Iniúcháireachta agus Rioscaí faoi na míráitis a fuair siad i rith a gcuid oibre agus níl aon suimeanna ábhartha gan choigeartú fós ann.

Éifeachtacht an Choiste

Déanann idir an Bord agus an Coiste féin athbhreithniú ar éifeachtacht an Choiste ar bhonn bliantúil. Tar éis athbhreithnithe dá leithéid, tá an Coiste sásta a thabhairt le fios go meastar gur chomhlíon sé a chuid dualgas, de réir a théarmaí tagartha, ar bhealach éifeachtach éifeachtúil.

Conclúid

Tar éis don Choiste Iniúcháireachta agus Rioscaí súil a thabhairt ar ar cuireadh i láthair agus ar na tuairiscí ón mBainisteoireacht agus ón Iniúcháireacht Inmheánach, agus dearcaí a chuir an t-Iniúcháir Seachtrach in iúl curtha san áireamh, tá an Coiste Iniúcháireachta agus Rioscaí sásta go dtugtar aghaidh go cuí ar na breitheanna críciúla agus ar na meastacháin bhuntábhachtacha sna Ráitis Airgeadais i leith na suimeanna a dtuairiscítear ina dtaobh agus a nochtadh araon. Tá an Coiste sásta freisin go ndearnadh grinnscrúdú leordhóthanach ar, agus gur tugadh a ndúshlán, do na toimhdí suntasacha a úsáideadh chun luach sócmhainní agus dliteanas a dhéanamh amach.

Thar ceann an Choiste Iniúcháireachta agus Rioscaí,

Lianne Patterson
Cathoirleach an Choiste

28 Márta 2024

Tuarascáil an Iniúcháir Neamhspleách le Comhaltá na Gníomhaireachta Airgeadais Tithíochta CPT

Tuairim

Tá iniúcháireacht déanta againn ar Ráitis Airgeadais na Gníomhaireachta Airgeadais Tithíochta cpt (“an cuideachta”) don bhliain dar chríoch an 31 Nollaig 2023 lena n-áirítear an Ráiteas Ioncaim, an Ráiteas Ioncaim Chuimsithigh, an Ráiteas faoi Ríocht Airgeadais, an Ráiteas faoi Athruithe i nGnáthscaireanna, an Ráiteas faoi Shreabhadh Airgid agus na nótaí gaolmhara. Is é Acht na gCuideachtaí 2014 agus FRS 102 An Caighdeán Idirnáisiúnta um Thuairisciú Airgeadais infheidhme sa Ríocht Aontaithe agus Éire.

Is é ár dtuairim:

- go dtugann na Ráitis Airgeadais léargas fíor cothrom ar shócmhainní, ar dhliteanais agus ar ríocht airgeadais na cuideachta mar a bhí an 31 Nollaig 2023 agus ar a gnóthú don bhliain dar chríoch sin;
- gur ullmhaíodh na Ráitis i gceart de réir FRS 102 An Caighdeán Idirnáisiúnta um Thuairisciú Airgeadais infheidhme sa Ríocht Aontaithe agus Éire; agus
- ullmhaíodh na Ráitis i gceart de réir an chreata tuairisceoireachta airgeadais ábhartha agus, go háirithe, Acht na gCuideachtaí 2014.

Bunús leis an tuairim

Rinneamar ár n-iniúchadh de réir na gCaighdeán Idirnáisiúnta maidir le hIniúcháireacht (Éire) agus de réir an dlí is infheidhme. Déantar cur síos ar ár bhfreagrachtaí faoi na caighdeáin sin thíos sa chuid Na freagrachtaí atá ar an Iniúcháir maidir leis an iniúchadh ar na ráitis airgeadais den tuarascáil uainn. Táimid neamhspleách ar an gcuideachta de réir na gceanglas eithe is ábhartha maidir leis an iniúchadh a dhéanaimid ar na ráitis airgeadais in Éirinn, lena n-áirítear an Caighdeán Eiticíúil arna eisiúint ag Údarás Maoirseachta Iniúcháireachta agus Cuntasaíochta na hÉireann, agus chomhlíonamar na freagrachtaí eiticíúla eile atá orainn de réir na gceanglas sin.

Creidimid gur leor agus gur cuí an fhianaise iniúchta a fuairamar chun bunús a thabhairt leis an tuairim uainn.

Ár measúnacht ar rioscaí maidir le míráiteas ábhartha

Is iad na rioscaí maidir le míráitis ábhartha a dtugtar tuairisc mhionsonraithe fúthu sa chuid seo den tuairisc na rioscaí sin atá measta againn, inár dtuairim ghairmiúil, mar rioscaí a raibh an éifeacht is mó acu ar: an straitéis iniúcháireachta fhoriomlán; leithdháileadh na n-acmhainní inár n-iniúcháireacht; agus ar a bheith ag stiúradh iarrachtaí na foirne a fostaíodh. Dearadh ár nósanna

imeachta iniúcháireachta a bhaineann leis na rioscaí seo i gcomhthéacs ár n-iniúcháireachta ar na Ráitis Airgeadais mar aonad iomlán. Ní mhodhnaítear ár dtuairim maidir leis na Ráitis Airgeadais i leith aon cheann de na rioscaí seo, agus ní chuirimid tuairim in iúl maidir leis na rioscaí aonair seo.

Agus muid ag teacht ar ár dtuairim iniúcháireachta thuas maidir leis na Ráitis Airgeadais, is iad seo a leanas na rioscaí a raibh an éifeacht is mó acu ar ár n-iniúcháireacht:

Eiseadh agus in-aisghabhálacht lasachtaí

Tá riosca ann nach ann d’iasachtaí atá ar leabhar iasachtaí na Gníomhaireachta, nó go bhfuil cistí eisioctha do chomhlachtaí seachas na húdaráis áitiúla nó comhlachtaí tithíochta ceadaithe. Tá riosca ann freisin nach mbeifear in ann iasachtaí a aisghabháil agus go dtagann riosca creidmheasa chun cinn ar leabhar iasachtaí na Gníomhaireachta, go háirithe iasachtaí i ndiaidh na Bealtaine 1986, a dhéanann cuid shubstaintiúil de leabhar iasachtaí na Gníomhaireachta.

Roghnaíomar sampla iasachtaí a bhí amuigh ar dháta an ráiteas faoi ríocht airgeadais, lena n-áirítear iasachtaí a tugadh ar airleacan i rith na bliana. Thugamar súil ghéar ar an gcáipéisíocht chun tacú le gach ceann de na hiasachtaí seo, agus rinneamar athríomhadh ar na suimeanna a bhí fós amuigh ar gach ceann de na hiasachtaí ar dháta an ráiteas faoi ríocht airgeadais, ag tagairt d’ionchuir bhuntábhachtacha amhail rátaí úis agus stair aisíocaíochta. I ngach cás, phléamar stádas gach iasachta leis an mbainisteoireacht. I ndáil leis an in-aisghabhálacht, bhreithníomar an méid a nochtadh i dTuairisc an Choiste Iniúcháireachta go háirithe i ndáil le hin-aisghabhálacht iasachtaí i ndiaidh na Bealtaine 1986. Táimid sásta gur cuí measúnacht na bainisteoireachta nach bhfuil aon riosca creidmheasa ann ar iasachtaí i ndiaidh na Bealtaine 1986.

Conclúidí ag baint le gnóthas leantach

Agus na ráitis airgeadais á n-iniúchadh againn, tháinig muid ar an gconclúid gur iomchuí úsáid na stiúirthóirí ar bhonn cuntasaíochta an ghnóthais leantaigh agus na ráitis airgeadais á n-ullmhú. Bunaithe ar an obair a rinneamar, níor shainaithníomar aon neamhchinnteachtaí ábhartha a bhaineann le himeachtaí nó coinníollacha a d’fhéadfadh, ina n-aonair nó i dteannta a chéile, amhras suntasach a chaitheamh ar chumas an GAT leanúint ar aghaidh mar ghnóthas leantach ar feadh tréimhse dhá mhí dhéag ar a laghad ón dáta nuair a údaraítear na ráitis airgeadais lena n-eisiúint. Déantar cur síos ar ár bhfreagrachtaí agus ar fhreagrachtaí na stiúirthóirí maidir le gnóthas leantach sna codanna ábhartha den tuarascáil seo.

Tuarascáil an Iniúchára Neamhspleách le Comhaltaí na Gníomhaireachta Airgeadais Tithíochta CPT (ar lean)

Faisnéis Eile

Is iad na stiúrthóirí atá freagrach as an bhfaisnéis eile. Cuimsítear leis an bhfaisnéis eile an fhaisnéis atá san áireamh i dTuarascáil Bhliantúil GAT, seachas na ráitis airgeadais agus tuairisciúil an iniúchára uainn ina leith. Ní chuimsítear sa tuairim uainn ar na ráitis airgeadais an fhaisnéis eile agus, ach amháin sa mhéid a luaitear a mhalairt go sainráite sa tuarascáil uainn, ní léirímid aon chineál conclúide dearbhaithe ina leith.

Maidir lenár n-iniúchadh ar na ráitis airgeadais, is é an fhreagracht atá orainn an fhaisnéis eile a léamh agus a bhreithniú an bhfuil an fhaisnéis eile neamhréireach go hábhartha leis na ráitis airgeadais nó leis an eolas a fuairamar san iniúchadh, nó ar cosúil go ndearnadh míráiteas ábhartha ina leith. Má aithnímid neamhréireacht ábhartha den sórt sin nó ráiteas a ndearraíonn sé gur míráiteas ábhartha é, ní mór dúinn a chinneadh an bhfuil aon mhíráiteas ábhartha sna ráitis airgeadais nó an ndearnadh míráiteas ábhartha i leith na faisnéise eile. Más rud é, ar bhonn na hoibre a rinneamar, go gcinnimid go ndearnadh míráiteas ábhartha i leith na faisnéise eile sin, ní mór dúinn an méid sin a thuairisciú.

Níl aon ní le tuairisciú againn i dtaca le seo.

Tuairimí ar nithe eile atá leagtha amach ag Acht na gCuideachtaí 2014

Bunaithe ar an obair a rinneadh le linn na hiniúcháireachta amháin, tuairiscíonn muid go bhfuil an méid seo a leanas amhlaidh, inár dtuairim:

- tá an t-eolas atá tugtha i dTuarascáil na Stiúrthóirí ag teacht leis na ráitis airgeadais; agus
- tá Tuarascáil na Stiúrthóirí ullmhaithe i gcomhréir leis na ceanglais dhlithiúla infheidhme.

Tá an t-eolas agus na mínithe go léir faighte againn a mheasann muid is gá chun críocha na hiniúcháireachta.

In ár dtuairim, bhí taifid cuntasaióchta na cuideachta dóthanach le go gceadófaí iniúchadh gan mhoill agus mar is ceart ar na ráitis airgeadais, agus tagann na ráitis le na taifid cuntasaióchta.

Cúrsaí faoina bhfuil muid ceangailte tuairisc a thabhairt trí eisceacht

Bunaithe ar an eolas agus an tuiscint ar an GAT agus a timpeallacht a fuarthas le linn na hiniúcháireachta, níl aon mhíráiteas ábhartha sainaitheanta againn i dTuarascáil na Stiúrthóirí.

Níl aon ní le tuairisciú againn i leith ár n-oibleagáid faoi Acht na gCuideachtaí 2014 tuairisciú daoibh más rud é nach ndéantar, inár dtuairim, nochtadh luach saothair agus idirbhearta na stiúrthóirí mar atá sonraithe in alt 305 go halt 312 den Acht.

Na Freagrachtaí atá ar na Stiúrthóirí

Mar a dtugtar míniú níos iomláine air sa Ráiteas um Fhreagrachtaí an Bhoird, is iad na stiúrthóirí atá freagrach as ullmhú na ráiteas airgeadais agus as a bheith deimhin gur léargas fórcheart a thugtar iontu agus as cibé rialú inmheánach a chinnfidh na stiúrthóirí is gá ionas gur féidir ráitis airgeadais a ullmhú atá saor ó mhíráiteas ábhartha, cibé de bharr calaoise nó de bharr earráide.

Agus na ráitis airgeadais á n-ullmhú ag na Stiúrthóirí, tá siad freagrach as cumas na cuideachta a mheas maidir le leanúint ar aghaidh mar ghnóthas leantach, ag nochtadh, de réir mar is infheidhme, cúrsaí a bhaineann le gnóthas leantach agus an bonn cuntasaióchta gnóthais leantaigh a úsáid ach amháin má tá sé i gceist ag na stiúrthóirí na cuideachta a leachtú nó scor de na hoibríochtaí, nó mura bhfuil de rogha réalaíoch acu ach é sin a dhéanamh.

Freagrachtaí an Iniúchára as iniúchadh na ráiteas airgeadais

Is iad ár gcuspoirí dearbhú réasúnta a fháil go bhfuil na ráitis airgeadais ina n-iomláine saor ó mhíráiteas ábhartha, cibé acu mar gheall ar chalaois nó ar bhotún, agus tuarascáil iniúchára a eisiúint ina mbeidh ár dtuairim. Is ionann dearbhú réasúnta agus leibhéal ard dearbhaithe, ach ní ionann é agus ráthaíocht go n-aimseoidh iniúchadh a dhéantar i gcomhréir le CICA (Éire) míráiteas ábhartha i gcónaí. Féadfaidh míráitis eascairt as caolaois nó botún agus meastar iad a bheith ábhartha más rud é go bhféadfaí a bheith ag súil go réasúnta go n-imreodh siad tionchar, go haonair nó go comhiomlán, ar chinntí eacnamaíocha déanta ag úsáideoirí ar bhonn na ráiteas airgeadais seo.

Tuarascáil an Iniúcháir Neamhspleách le Comhaltaí na Gníomhaireachta Airgeadais Tithíochta CPT (ar lean)

Tá cur síis breise dár fhreagrachtaí ag iniúcháireacht táitis airgeadais le fáil ar shuíomh IAASA ag: [http://www.iaasa.ie/Publications/Auditing-standards/International-Standards-on-Auditing-for-use-in-Ire/International-Standards-on-Auditing-\(Ireland\)/ISA-700-\(Ireland\)](http://www.iaasa.ie/Publications/Auditing-standards/International-Standards-on-Auditing-for-use-in-Ire/International-Standards-on-Auditing-(Ireland)/ISA-700-(Ireland)). Tá an cur síos seo mar pháirt dár tuairisc iniúcháireachta.

Feidhm ár n-obair iniúcháireachta agus iad sin a bhfuil ár gcuid freagrachtaí ina leith

Tá an tuairisc seo á déanamh do chomhaltaí na cuideachta amháin, mar chomhlacht, de réir alt 391 d'Acht na gCuideachtaí 2014. Rinneadh ár n-obair iniúcháireachta ionas go mbeimis in ann a rá le comhaltaí na cuideachta na nithe sin is gá dúinn a rá leo i dtuairisc iniúcháir agus ní chun aon chríoch ar bith eile. A mhéid is a cheadaítear leis an dlí, ní ghlacaimid ná ní ghabhaimid orainn féin freagracht d'aon duine eile seachas don cuideachta agus comhaltaí na cuideachta mar chomhlacht, as ár n-obair iniúcháireachta, as an tuairisc seo nó as na tuairimí atá déanta againn.

Thomas McDonald

**Le haghaidh agus thar ceann JPA Brenson Lawlor
Cuntasóirí Cairte, Gnólacht Iniúcháireachta Reachtúil**

Cearnóg Earra Ghaidheal,
Bóthar Morehampton,
Domhnach Broc,
Baile Átha Cliath 4.

28 Márta 2024

Ráiteas Ioncaim

	Note	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Ioncam Úis	5	162,154	111,854
Speanas Úis	6	(93,414)	(37,055)
Glan Ioncam ó Ús		68,740	74,799
Caiteachas Riaracháin	7	(2,492)	(1,987)
Léas Oibriúcháin	7	(197)	(197)
Dímheas ar Shócmhainní Inláimhsithe	7, 12	(134)	(76)
Muirir bearnúcháin	7	0	0
Costais Riaracháin Eile	9	(212)	(243)
Gnóthachan ar ghnáthghníomhaíochtaí roimh ioncam/speansas		65,705	72,296
Ioncam Airgeadais	10	8,439	38
Speansais Airgeadais	10	-	(8)
Gnóthachan ar ghnáthghníomhaíochtaí i ndiaidh ioncaim airgeadais		74,144	72,326

Déanann na nótaí a ghabhann leis seo ar leathanaigh 51 go 83 dlúthchuid de na Ráitis Airgeadais.

Thar cheann an Bhoird,

Frank Allen
Cathaoirleach

28 Márta 2024

Barry O'Leary
Príomhoifigeach Feidhmiúcháin

28 Márta 2024

Ráiteas Ioncaim Cuimsitheach

	Nóta	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Gnóthachan ar ghnáth-ghníomhaíochtaí i ndiaidh ioncaim airgeadais		74,144	72,326
Gnóthachan/(Caillteanas) Achtúireachta	17	(419)	379
Ioncam cuimsitheach iomlána don bhliain airgeadais		73,725	72,705

Ráiteas ar Staid an Airgeadais

	Nóta	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Sócmhainní			
Airgead tirim agus a choibhéis in airgead tirim	11	26,138	182,020
Réadmhaoin, gléasra agus trealamh	12	309	252
Íasachtaí agus airleacain	13	7,543,008	6,795,493
Fiachóirí agus infháltas eile	14	3,029	3,597
Sócmhainní iomlána		7,572,484	6,981,362
Dlíteanais			
Urrúis fiachais in eisiúint	15	5,987,560	5,608,939
Íasachtaí bainc	16	1,071,052	931,662
Easnamh na scéime pinsean	17	9	337
Ábhair infóctha eile		1,315	1,601
Dlíteanais iomlána		7,059,936	6,542,539
Cothromas			
Scairchaipiteal glaoite	20	39	39
Barrachas coinnithe	21	512,509	438,784
Cothromas iomlán		512,548	438,823
Dlíteanais agus cothromas iomlán		7,572,484	6,981,362

Déanann na nótaí a ghabhann leis seo ar leathanaigh 51 go 83 dlúthchuid de na Ráitis Airgeadais.

Thar cheann an Bhoird,

Frank Allen
Cathaoirleach

28 Márta 2024

Barry O'Leary
Príomhoifigeach Feidhmiúcháin

28 Márta 2024

Ráiteas ar Athruithe sa Chothromas

	Scairchaipiteal €'000	Tuilleamh Coimeádta €'000	Iomlán €'000
Iarmhéid ag 1 Eanáir 2023 mar a tuairiscíodh cheana féin	39	438,784	438,823
Brabús don bhliain	-	74,144	74,144
Caillteanas achtúireacha ar scéimeanna pinsin le sochar sainithe	-	(419)	(419)
Iarmhéid ag 31 Nollaig 2023	39	512,509	512,548

Ráitis Sreabhaidh Airgid

	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Sreabhadh airgid ó ghníomhaíochtaí oibriúcháin		
Brabús don bhliain airgeadais	74,144	72,326
<i>Coigeartuithe do:</i>		
Dímheas	134	76
Costais Achtúireacha Pinsin	(419)	379
Muirir bearnúcháin	-	-
(Glanméadú)/Glanlaghdú in iasachtaí agus i réamhíochta	(746,925)	(827,272)
(Glanméadú)/Glanlaghdú i creidiúnaithe eile	(607)	352
(Glanméadú)/Glanlaghdú i bhféichiúnóirí	(21)	41
Airgead tirim glan ginte ó ghníomhaíochtaí oibriúcháin	(673,694)	(754,098)
Sreafaí airgid ó gníomhaíochtaí infheistíochta		
Ceannachán do Réadmhaoín, gléasra agus trealamh	(197)	(254)
Airgead tirim glan úsáidte i gníomhaíochtaí infheistíochta	(197)	(254)
Sreafaí airgid ó gníomhaíochtaí maoiniúcháin		
Gluaiseacht iasachtaí	518,008	311,908
Airgead tirim glan úsáidte i gníomhaíochtaí maoiniúcháin	518,008	311,908
Glanméadú/(Glanlaghdú) in Airgead tirim agus coibhéisí airgid	(155,883)	(442,444)
Airgead tirim agus coibhéisí airgid ag tús na bliana	182,020	624,464
Airgead tirim agus coibhéisí airgid ag deireadh na bliana	26,138	182,020

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais

1. Faisnéis Reachtúil

Cuideachta phoiblí theoranta is ea an Ghníomhaireacht Airgeadais Tithíochta a bhfuil sainchónaí uirthi i bPoblacht na hÉireann, uimhir chlárúcháin 87513. Tá an oifig chláraithe lonnaithe ag 46, Faiche Stiabhna, Baile Átha Cliath 2.

2. Caighdeán Chuntasaíochta a Chomhlíonadh

Tá na ráitis airgeadais ullmhaithe de réir FRS 102, an Caighdeán Tuairisceoireachta Airgeadais is infheidhme sa RA agus i bPoblacht na hÉireann, arna eisiúint ag an gComhairle Tuairisceoireachta Airgeadais. Ní raibh aon chásanna ábhartha ann lenar imíodh ón gcaighdeán sin.

3. Beartais Chuntasaíochta

Bonn ullmhúcháin

Cuireadh i bhfeidhm na beartais chuntasaíochta seo a leanas go comhleanúnach i ndéileáil leis na míreanna ar measadh iad a bheith ábhartha ó thaobh Ráitis Airgeadais GAT.

Ullmhaíodh na Ráitis Airgeadais de réir an choinbhinsiúin costais stairiúil de réir mar a modhnaíodh ag athluacháil ar shócmhainní áirithe seasta.

Tá na ráitis airgeadais ag cloí le FRS 102, an Caighdeán Tuairisceoireachta Airgeadais is infheidhme sa RA agus i bPoblacht na hÉireann, arna eisiúint ag an gComhairle Tuairisceoireachta Airgeadais, de réir mar atá fógartha ag Cuntasóirí Cairte Éireann. Tá na beartais chuntasaíochta leagtha amach anseo thíos agus cuireadh iad i bhfeidhm go comhleanúnach i ngach tréimhse sna Ráitis Airgeadais seo.

Toisc chineál ghnó GAT agus mar gheall ar na cineálacha idirbhearta a bhíonn ar bun aige, tá na Stiúrthóirí tar éis an Ráiteas Ioncaim a chur in oiriúint do chúinsí an ghnó de réir Alt 3, Cuid II d'Acht na gCuideachtaí 2014. Roghnaigh na Stiúrthóirí a Ráitis Airgeadais a chur i láthair san fhormaid a úsáideann institiúidí airgeadais comhchosúla.

Rochtain ar Mhaoiniúchán agus Gnóthas Leantach

Is ar bhonn an ghnóthais leantaigh a rinneadh na ráitis airgeadais a ullmhú. Agus an measúnú seo á dhéanamh ag Bord na Stiúrthóirí faoi acmhainn GAT leanúint ar aghaidh mar ghnóthas leantach, chuir siad na rioscaí agus neamhchinnteachtaí suntasacha san áireamh a d'fhéadfadh dul i bhfeidhm ar GAT, go háirithe maidir le deacrachtaí a d'fhéadfadh teacht chun cinn i ndáil le rochtain ar mhaoiniúchán.

Baineann struchtúr ráta inathraithe le thart ar 26% de na n-iasachtaí ó GAT, agus baineann struchtúr cosúil leis sin leis an maoiniúchán a fhaightear chun na hiasachtaí sin a sholáthar. Is é an Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (GBCN) príomhmaoinitheoir GAT trí Chlár na Nótaí. Tá Clár na Nótaí faoi ráthaíocht ag an Aire Airgeadais agus eascaíonn sé éisiúint go uasaibíocht tríocha bliain ó dháta eisithe.

I mí Eanáir 2016, tugadh isteach socrú nua praghsála le GBCN lena ndéantar an ráta úis d'eisiúintí nua (seasta nó comhlúthacha) a phraghsáil bunaithe ar chuar toraidh bhannaí Rialtas na hÉireann don aibíocht faoi seach móide corrlach atá comhaontaithe idir an dá pháirtí. Ag deireadh na bliana 2023 bá é 10.8 bliain (2022: 9.8 bliain) meánaibíocht GAT. Cheannaigh GBCN €4.13bn in GNanna amhail ag 31 Nollaig 2023 (2022: €3.01bn).

Tá na Stiúrthóirí sásta go bhfuil raon imleor de roghanna maoiniúcháin ar fáil, ionas go mbeidh GAT in ann maoiniú leanúnach a sholáthar dá chustaiméirí agus go leanfaidh sé ag feidhmiú amach anseo. Tá na Stiúrthóirí deimhin de freisin, i bhfianaise go bhfuil meánré iasachtaí GAT i bhfad níos faide ná 18 mí ó dhá cheadú na Ráiteas Airgeadais seo, go bhfuil sé iomchuí i gcónaí na Ráitis Airgeadais a ullmhú ar bhonn gnóthais leantaigh agus go leanfaidh GAT ag feidhmiú sa ghnó amach anseo.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

3. Beartais Chuntasaíochta (ar lean)

Airgeadra feidhmiúil agus láithreoireachta

Cuirtear na ráitis airgeadais seo i láthair in euro, airgeadra feidhmiúil GAT. Ach amháin sa chás go dtugtar le fios, rinneadh an fhaisnéis airgeadais a chuirtear i láthair in euro a shlánú go dtí an míle ba chónaraí.

Úsáid as meastacháin agus breitheanna

Bíonn ar an lucht bainistíochta, le linn Ráitis Airgeadais a ullmhú, meastacháin, breithiúnais agus toimhdí a dhéanamh a mbíonn tionchar acu ar an mbealach a gcuirtear beartais chuntasaíochta i bhfeidhm agus ar shuímeanna tuairiscithe na sócmhainní, na ndlíteanas, an ioncaim agus na speansas.

Bíonn athbhreithniú á dhéanamh go leanúnach ar mheastacháin agus ar thoimhdí bunúsacha. Aithnítear athbhreithniú a dhéantar ar mheastacháin chuntasaíochta sa tréimhse ina ndéantar an meastachán a athbhreithniú agus in aon tréimhsí as sin amach a dtéann an t-athbhreithniú i bhfeidhm ina leith.

Tá na breitheanna a théann i bhfeidhm go suntasach ar na Ráitis Airgeadais, agus iad sin a mbeadh baol ann go dteastódh coigeartú ábhartha uathu sa bhliain dar gcionn, i réimsí na gcaillteanas lagaithe a d'fhéadfadh a theacht i gceist maidir le hiasachtaí agus airleacain a eisíodh roimh 1986 agus maidir le hiasachtaí do Chomhlachtaí Tithíochta Ceadaithe.

Caillteanas lagaithe ar iasachtaí agus ar airleacain

Tugann GAT iasachtaí d'údaráis áitiúla, CCTanna, don Ghníomhaireacht Bainistíochta Rialtais Áitiúil agus do institiúidí ardoideachais. Tá próifíl riosca creidmheasa difriúil ag na hiasachtaithe seo. Baineann an bhreith is suntasaí ar ar ullmhaíodh na Ráitis Airgeadais le dearcadh na Stiúrthóirí ar riosca creidmheasa na n-iasachtaí a eisíodh i ndiaidh 1986. Is féidir míniú níos mionsonraithe ina leith seo a fháil i Nóta 18 (a).

I gcomhthéacs (a) údaráis áitiúla a bheith ina gcomhlachtaí reachtúla faoin Acht Rialtais Áitiúil, 2001 agus achtacháin eile, (b) a n-ioncaim nó a gcistí a bheith ina n-urrús don focaíocht atá dlite do GAT sna suimeanna go léir atá dlite ó údaráis áitiúla (mar atá leagtha amach sa chomhaontú idir gach údarás áitiúil agus GAT), (c) go gceadaíonn an tAire Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht gach iasacht airleachta d'údaráis áitiúla, (d) go dtuigeann an Bord go dtacaíonn an Rialtas láir le húdaráis áitiúla agus iad ag freastal ar a n-oibleagáidí do GAT; agus (e) nach deach aon chaillteanas do GAT de bharr a hiasachtaí a tugadh ar airleacan d'údaráis áitiúla i ndiaidh 1986, is é tuairim an Bhoird nach fiú le háireamh é aon riosca creidmheasa, seachas riosca ceannasach, maidir le hiasachtaí a tugadh ar airleacan údaráis áitiúla ar nó tar éis an 27 Bealtaine 1986, agus níor taifeadadh aon fhorálacha caillteanas iasachta i leith na n-iasachtaí sin.

I measc réimsí eile a bhféadfadh tionchar nach mbeadh chomh suntasach acu ar thuairisceoireacht airgeadais GAT, áirítear caillteanas de bharr lagú a d'fhéadfadh teacht chun cinn ar iasachtaí a eisíodh roimh Bealtaine 1986, ar iasachtaí do CCTanna agus sochair d'fhostaithe. Dlítear aon chaillteanas chreidmheasa a d'fhéadfadh teacht chun cinn as an €1.12 milliún (2022: €1.12 milliún) atá fós dlite do na húdaráis áitiúla ó na hiasachtaithe bunúsacha ar mhorgáistí a ceadaíodh roimh an 27 Bealtaine 1986 agus a bhfuil an bhunmhaoín atá faoi mhorgáiste mar urrús leo, a chur ar an GAT. Tá comhsholáthar de €0.43 milliún aitheanta i leith na gcuntas sin. Tagair do Nóta 13 le haghaidh tuilleadh mionsonraí. Tosaíodh ar iasachtaí a thabhairt do CCTanna go díreach in 2012 agus ba é €4.12 billiún na hiarmhéideanna iomlána ag 31 Nollaig 2023 (2022: €3.21 billiún). Níor tharla aon chaillteanas iasachtaí ar iasachtaí do CCTanna agus mar sin, ní dhearnadh aon liúntais le haghaidh caillteanas ar iasachtaí.

Sochair d'fhostaithe

Feidhmíonn GAT scéim pinsin le sochair shainithe a dtagann gach ball den fhoireann a thosaigh fostaíocht roimh 2013 faoina scáth. Is seachtar fostaí déag atá mar pháirt do Scéim Pinsin Aonar an Seirbhís Phoiblí (Scéim Aonar) de réir polasaí rialtais mar gur thosaigh siad fostaíocht tar éis 1 Eanáir 2013. Déantar luach margaidh sócmhainní agus luach achtúireachta dhlíteanas na scéime a luacháil go bliantúil. Baineann leis sin go ndéanadh an lucht bainistíochta, i gcomhairle le hachtúire seachtarach, toimhdí maidir le boilsciú ar phraghasanna, ardú ar thuarastail agus ar phinsin, fáiltas ar infheistíocht agus ré saolach na bhfostaithe sa todhchaí. Bíonn raon inghlactha i gceist inar féidir le meastacháin den chineál sin a theacht go dlisteanach. D'fhéadfadh gur tionchar eile ar fad a bheadh ar na torthaí i leith na tréimhse agus ar an riocht airgeadais dá réir, dá mbainfí úsáid as malairt toimhdí. Foilsítear breis sonraí ina leith seo i Nóta 17 a ghabhann leis na Ráitis Airgeadais.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

3. Beartais Chuntasaíochta (ar lean)

Is ionann easnamh nó barrachas glan GAT maidir lena plean pinsin le sochair shainithe agus an t-easnamh nó an barrachas faoi seach don luach cóir shócmhainní an phlean i gcomórtas le luach reatha na sochar a bheidh dlite do na fostaithe san am atá le teacht i gcúiteamh ar a gcuid fónaimh le linn na tréimhse reatha agus tréimhsí roimhe seo. Is ionann an ráta lascaine a chuirtear i bhfeidhm agus toradh an mhargaidh ar bhannaí corparáideacha ardcháilíochta ag dáta an chlár chomhardaithe a bhfuil dátaí aibíochta ag dul leo a thagann a bheag nó a mhór leis na téarmaí maidir le hoibleagáidí GAT. Achtúire cáilithe neamhspleách a dhéanann an t-áireamh agus is é modh chostas réamh-mheasta an aonaid a chuirtear i bhfeidhm. Tugtar gnóthachain agus caillteanais achtúireachta go díreach anonn chuig ioncam cuimsitheach eile sa bhliain ina dtabhaítear iad. Áirítear leis an tionchar ar an Ráiteas loncaim costas reatha na seirbhíse, an costas seirbhíse roimhe seo, an costas úis maidir le dliteanais na scéime, agus an toradh measta maidir le sócmhainní an phlean.

Sócmhainní agus dliteanais airgeadais

Aitheantas

Tugann an GAT aitheantas ar dtús, ar luach cóir, d'iasachtaí agus do shuimeanna ar airleacan, d'éarlaisí, d'urrúis fiachais ar eisiúint agus do bhannaí innéacsna sctha ar an dáta a gcuirtear tús leo.

Dí-aitheantas

Stadann GAT ó aitheantas a thabhairt do shócmhainn airgeadais nuair a théann na cearta faoi chonradh ar shreabhadh airgid ón tsócmhainn in éag, nó nuair a aistrítear na cearta faoi chonradh ar shreabhadh airgid an tsócmhainn airgeadais a fháil trí idirbheartaíocht lena n-aistrítear an riosca ar fad agus an gnóthachan uile a bheag ó a mhór a ghabhann le húinéireacht ar an tsócmhainn airgeadais. Aithnítear mar shócmhainn nó dliteanas ar leith d'aon leas i sócmhainní airgeadais aistrithe, ar leas é a chruthaigh nó a choimeád GAT.

Stadann GAT ó dhliteanas airgeadais a aithint nuair a bhíonn na dualgaí a leagtar uirthi faoin gconradh curtha di aici nó ar sin a chur ar ceal nó a dhul in éag. D'fhéadfadh GAT idirbhearta a dhéanamh trína n-aistrítear sócmhainní atá aitheanta ar a clár comhardaithe ach go gcoinníonn sí gach riosca agus gach gnóthachan araon a bhaineann leis na sócmhainní aistrithe nó sciar áirithe díobh. Sa chás go gcoinnítear na rioscaí agus an gnóthachan ar fad, a bheag nó a mhór, ní stadtar sa chás sin ó na sócmhainní aistrithe a aithint ar an ráiteas ar staid an airgeadais.

Ionstraimí Airgeadais

I mblianta airgeadais roimhe, ghlac GAT le ceanglais FRS 26 'Ionstraimí Airgeadais: Aithint agus Tomhas'. Le FRS 26, cuirtear i ngníomh na ceanglais maidir le haithint, tomhas agus cuntasaoíocht fhálaithe a bhaineann le Caighdeán Idirnáisiúnta IAS 39 'Ionstraimí Airgeadais: Aithint agus Tomhas'. Le IAS 39, éilítear Sócmhainní Airgeadais a rangú i gceann de cheithre chatagóir. Rangaigh an GAT a cuid iasachtaí d'údaráis áitiúla, chomhlachtaí tithíochta ceadaithe agus do institiúidí ardoideachais faoi chatagóir 'Iasachtaí agus Infháiltais' de réir IAS 39.

Mar sin aithníodh iasachtaí na Gníomhaireachta ar dtús ar luach cothrom na comaoine a íocadh, agus tomhaiseadh iad ina dhiaidh sin ar chostas amúchta lúide soláthair le haghaidh lagú. Tá ceanglais Ailt 11 agus 12 de FRS 102 breithnithe ag an nGníomhaireacht agus cinneadh á déanamh maidir leis an gcur chuige cuntasaoíochta dá cuid iasachtaí d'Údaráis Áitiúla agus do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe agus d'institiúidí ardoideachais.

Iasachtaí roimh Bhealtaine 1986

Bíonn GAT faoi dhliteanas i leith aon chaillteanas creidmheasa a thagann chun cinn ó mhorgáistí roimh Bhealtaine 1986, a urraítear leis an mbunmhaoín mhorgáiste. Measann an Gníomhaireacht go dtiteann na hiasachtaí seo faoi chatagóir urrús bunaithe ar shócmhainní de réir Mhír 11.6 de FRS 102, agus mar sin, go dtiteann siad faoi scóip alt 12 lena bpléitear le hionstraimí chasta airgeadais.

Iasachtaí tar éis Bhealtaine 1986

Tugann GAT na sainmhínithe a áirítear i míreanna 11.8 agus 11.9 de FRS 102 dá haire agus measann gurb ionann a cuid iasachtaí tar éis 1986 d'údaráis áitiúla agus ionstraimí fiachais ina mbíonn an fáltas conartha don Gníomhaireacht ina shuim sheasta agus ina ráta seasta dearfach nó ina ráta inathraithe dearfach, agus mar sin, go gcomhlíonann siad an sainmhíniú maidir le hionstraimí airgeadais bhunúsacha.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

3. Beartais Chuntasaíochta (ar lean)

Iasachtaí do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe

Thosaigh GAT ag tabhairt iasachtaí do CCTanna in 2012. Measann an Gníomhaireacht go gcomhlíonann na hiasachtaí a thugtar ar airleacan do CCTanna an sainmhíniú maidir le hionstraimí casta airgeadais ar an mbonn go n-urraítear na hiasachtaí trí mhuirir thairis ar na maoine bunúsacha.

Iasachtaí do institiúidí ardoideachais

Thosaigh GAT ag tabhairt iasachtaí do institiúidí ardoideachais in 2019. Measann an Gníomhaireacht go gcomhlíonann na hiasachtaí a thugtar ar airleacan do institiúidí ardoideachais an sainmhíniú maidir le hionstraimí casta airgeadais ar an mbonn go n-urraítear na hiasachtaí trí mhuirir thairis ar na maoine bunúsacha.

Breithniú ar an gcur chuige cuntasáíochta

Éilítear le hAlt 11 de FRS 102 go ndéanfar lonstraimí Airgeadais Bhunúsacha a thomhas ag praghas an idirbheart i dtosach báire, agus ina dhiaidh sin ar chostas amúchta agus an modh úis éifeachtaigh á úsáid. Níl aon difríocht i gceist leis an modh cuntasáíochta seo ón gcur chuige a chuir an Gníomhaireacht chun feidhme roimhe agus ní bheadh aon choigeartuithe i gceist leis an trasdul dá bharr. Baineann Alt 11 leis an gcuid is suntasaí de leabhair iasachtaí na Gníomhaireachta, ag plé leis na hiasachtaí a tugadh ar airleacan d'údaráis áitiúla i ndiaidh na Bealtaine 1986. Éilítear le hAlt 12 de FRS 102 go ndéanfar ionstraimí casta airgeadais a aithint ar luach cothrom i dtosach báire, agus gur chóir iad a thomhas ina dhiaidh sin ar luach cothrom ag deireadh gach tréimhse tuairisceoireachta. Faoi mar a tugadh le fios thuas, déanann na hiasachtaí a bheadh sa chatagóir seo iasachtaí na Gníomhaireachta a thugtar ar airleacan d'Údaráis Áitiúla roimh Bhealtaine 1986 chomh maith lena cuid iasachtaí do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe agus do institiúidí ardoideachais. Níl i gceist leis na hiasachtaí seo ach 57% de leabhar iasachtaí iomlán na Gníomhaireachta.

Measann an Gníomhaireacht go gciallaíonn a bhfuil i gceist lena cuid gnó go gcomhlíonann an Gníomhaireacht na ceanglais go rangófaí i mar Eintiteas Tairbhe Phoiblí (PBI) de réir FRS 100. De réir mhír 11.1A de FRS 102, féadfaidh Eintiteas Tairbhe Phoiblí a dhéanann nó a fhaigheann iasachtaí lámhaltais mar eintiteas tairbhe phoiblí tagairt a dhéanamh do mhíreanna Alt 34 den chaighdeán i gcomhair na gceanglas cuntasáíochta do na hiasachtaí sin. A mhéid a bhaineann sé leis an nGníomhaireacht, sainmhínítear iasacht dá leithéid sa chaighdeán mar cheann atá faoi bhun ráta úis an mhargaidh atá i réim, nach bhfuil iníoctha ar éileamh, agus a thugtar chun cuspóirí an Eintitis Tairbhe Phoiblí a chur chun cinn. Ceadaítear le hAlt 34 den chaighdeán don úsáideoir na ceanglais maidir le haithint, tomhas agus nochtadh d'Alt 11 nó Alt 12 a chur chun feidhme. Tá an Gníomhaireacht tar éis roghnú mar sin forálacha Alt 34 a chur chun feidhme agus leanúint ar aghaidh le bheith ag tabhairt cuntais ina cuid iasachtaí ar luach cothrom ar thomhas tosaigh agus ar chostas amúchta. Cuirtear prionsabail Alt 11 den Chaighdeán, lena gcuimsítear lonstraimí Airgeadais Bhunúsacha, chun feidhme leis seo.

I ndáil le gach lonstraim Airgeadais eile, tá an Gníomhaireacht sásta go gcomhlíonann siad an sainmhíniú maidir le hlonstraimí Airgeadais Bunúsacha agus mar sin gur chóir leanúint ar aghaidh le cuntas a thabhairt iontu ar an gcaoi chéanna is a rinneadh i mblianta roimhe. Ní thagann aon choigeartuithe chun cinn dá bharr an trasdula leis seo.

Fritháireamh

Déantar fritháireamh maidir le sócmhainní agus dliteanais airgeadais agus cuirtear an tsuim ghlan i láthair sa ráiteas ar staid an airgeadais nuair atá de cheart ag an GAT faoin dlí, agus sa chás sin amháin, na suimeanna a fhritháireamh agus nuair atá de rún ag an GAT réiteach maidir leis an tsócmhainn ar bhonn glansuime nó an tsócmhainn a réadú agus an dliteanas a réiteach an tráth céanna. Cuirtear ioncam agus speansais i láthair ar bhonn glansuime nuair a bhíonn de rún agus d'acmhainn ag GAT na suimeanna a fhritháireamh.

Costas amúchta a thomhas

Is ionann costas amúchta sócmhainne nó dliteanais airgeadais agus an tsuim a luaitear leis an tsócmhainn nó an dliteanas airgeadais nuair a aithnítear ar dtús é, lúide aiséocáíochtaí i leith na príomhshuime, móide nó lúide an amúchadh carnach, maidir le haon difríocht idir an tsuim a aithníodh ar dtús agus an tsuim aibíochta, lúide aon laghdú maidir le lagú.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

3. Beartais Chuntasaíochta (ar lean)

An luach cóir a mheas

Bíonn an próiseas maidir le luach cóir a lua le sócmhainní airgeadais agus le dlíteanais airgeadais bunaithe ar phraghasanna foilsithe an mhargaidh nó ar thairiscintí praghasanna ó dhéileálaithe i ndáil le hionstraimí airgeadais arna dtrádáil ar mhargaí beo. Maidir le luach foilsithe an mhargaidh, is ar an bpraghas tairisceana a bhunaítear é ach sin a bheith ar fáil. I gcás na n-ionstraimí airgeadais eile ar fad, socraítear an luach cóir trí mhodhanna luachála a chur in úsáid. I gcás urrús nach mbíonn luach foilsithe an mhargaidh ar fáil lena aghaidh, baineann GAT leas as teicnící meastacháin chun an luach cóir a shocrú.

Áirítear ar na modhanna meastúcháin a úsáidtear, sreabhadh airgid lascainithe, samhlacha inmheánacha lena mbaintear leas as sonraí soiléire an mhargaidh nó as comparáidí le hurrúis eile atá ar aon dul, a bheag nó a mhór, leis na cinn faoi chaibidil.

Iasachtaí agus suimeanna infhaighte

Is sócmhainní airgeadais nach díorthaigh iad iasachtaí agus suimeanna infhaighte, a mbíonn íocaíochtaí seasta nó íocaíochtaí indeimhnithe ag gabháil leo agus nach luaitear ar mhargadh beo agus nach bhfuil i gceist ag GAT iad a dhíol láithreach ná sa ghearrthéarma.

Déantar iasachtaí agus suimeanna infhaighte a mheas ar dtús ar an luach cóir maidir leis an gcomaoin a fuarthas agus coinnítear ina dhiaidh sin iad arna lua de réir an chostais amúchta lúide soláthar maidir le lagú.

Lagú a aithint agus a thomhas

Déanann GAT, tráth an chláir chomhardaithe i ngach tréimhse airgeadais, an cheist a mheas cé acu an bhfuil fianaise oibiachtúil ann go bhfuil lagú tarlaithe maidir le sócmhainní airgeadais nach ar luach cóir trí bhrabús nó caillteanas a iompraítear iad. Áirítear lagú tarlaithe maidir le sócmhainní airgeadais sa chás gur léir ó fhianaise oibiachtúil gur tharla eachtra caillteanais ó rinneadh an tsócmhainn a aithint ar dtús agus go bhfuil tionchar, ar féidir é a mheas go hiontaoifa, ag an eachtra caillteanais sin ar shreabhadh airgid na sócmhainne sin san am atá le teacht.

Déanann an GAT fianaise maidir le lagú a mheas ag leibhéal sócmhainne amháin faoi leith agus ag an leibhéal tiomsaithe chom maith. Déantar measúnú maidir le gach sócmhainn airgeadais a bhfuil suntas léi aisti féin i ndáil le lagú faoi leith maidir leis an tsócmhainn sin. Déantar gach sócmhainn shuntasach ansin nach meastar gur tharla lagú faoi leith i ndáil leo, a mheas mar thiomsú d'fhonn aon lagú a fulaingíodh ach nár tuairiscíodh go fóill a thabhairt chun aire. Sócmhainní nach bhfuil suntasach astu féin, déantar an measúnú maidir le lagú ina leith arna dtabhairt ina dtiomsú de shócmhainní airgeadais (arna n-iompar de réir an chostais amúchta) a bhfuil tréithe riosca den chineál céanna ag baint leo. Déantar caillteanas mar gheall ar lagú ar shócmhainní arna n-iompar de réir an chostais amúchta a thomhas de réir an difríocht atá idir luach iompair na sócmhainní airgeadais agus luach reatha an tsreafa airgid measta. Déantar caillteanas a aithint sa ráiteas ioncaim agus léirítear iad i gcuntas liúntais maidir le hiasachtaí agus airgead ar airleacan.

Déantar tástáil ar ar gach iasacht a ndéantar athchaibidlíocht uirthi don lagú agus i gcás ina meastar iasacht a bheith lagaithe, ardaítear foráil iomchuí chun an difríocht a chlúdach idir luach carreireachta na hiasachta agus luach reatha na sreafaí airgeadais a bheidh ann amach anseo. I gcás go ndéantar téarmaí na hiasachta a athchaibidlíú a ndearnadh foráil lagaithe ina leith a bhfuil difríocht shuntasach idir é agus téarmaí bunaidh na hiasachta, san anailís chainníochtúil nó cháilíochtúil, déantar an iasacht bunaidh a dhí-aithint agus déantar iasacht nua a aithint ag an luach cóir.

Déantar aon difríocht idir méid carreireachta na hiasachta agus an luach cóir a aithint sa ráiteas ioncaim.

Leantar ag aithint an úis ar an tsócmhainn lagaithe agus déantar an díscríobh tráth a meastar an iasacht iomlán nó cuid den iasacht a bheith neamh-inghabhálaíthe nó maite. Gearrtar iasachtaí a díscríobhadh i gcoinne forálacha a bunaíodh roimhe sin don lagú nó go díreach sa Ráiteas Airgeadais.

Airgead tirim agus coibhéis airgid

Is é atá i gceist le hairgead tirim agus a choibhéis ná airgead tirim sa bhanc agus ar láimh agus infheistíochtaí gearrthéarmacha.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

3. Beartais Chuntasaíochta (ar lean)

Sócmhainní seasta inláimhsithe agus cúrsaí dímheasa

Luaitear sócmhainní seasta inláimhsithe de réir an chostais lúide dímheas carntha agus aon lagú. Déantar an muirear maidir le dímheas a ríomh ar an mbonn seo a leanas sa chaoi is go ndéantar díscríobh ar chostas tosaigh gach sócmhainne seasta lúide an luach iarmharach i rith ré measta fiúntais gach sócmhainne seasta:

Sócmhainní ríomhaireachta Líne dhíreach thar 3 bliana

Sócmhainní eile Líne dhíreach thar 5 bliana

Déantar athbhreithniú go tráthrialta maidir le meastacháin i ndáil leis an ré measta fiúntais. Déantar soláthar freisin, nuair is gá sin, do lagú ar bith ar shócmhainní seasta inláimhsithe. Déantar athbhreithniú ar luach iompair na sócmhainní seasta inláimhsithe ar gach dáta tuairiscithe d'fhonn a dhéanamh amach cé acu an bhfuil aon chomhartha go bhfuil lagú i gceist. Má tá comhartha den sórt sin ann, déantar an tsócmhainn a thástáil maidir le lagú trí chomparáid a dhéanamh idir an luach iompair agus an luach a d'fhéadfaí a aisghabháil, luach is ionann agus cibé acu is airde idir an tsuim a gheofaí ón tsócmhainn a dhíol nó an luach atá leis an tsócmhainn in úsáid. Aithnítear caillteanas ó lagú sa chuntas Ioncaim Cuimsitheach.

Ús infhaighte agus iníochta

Ús atá infhaighte agus iníochta maidir le hionstraimí airgeadais arna rangú mar iasachtaí agus airgead ar airleacan, agus mar dhliteanas airgeadais de réir an chostais amúchta. Cuirtear san áireamh leis an ríomh sin ús a fuarthas nó a íocadh, táillí agus coimisiúin a íocadh nó a fuarthas atá ina ndlúthchuid den toradh chomh maith le costais incriminteacha na n-idirbheart, nó, tréimhse níos giorra ná sin sa chás gur cuí sin, i ndáil le luach iompair glan na sócmhainne airgeadais nó an dliteanas airgeadais ar a aithint den chéad uair.

Airgeadraí iasachta

Déantar idirbhearta ainmnithe in airgeadra seachas an euro a lua de réir na rátaí a bhí i réim tráth na beartaíochta féin. Aistrítear sócmhainní airgid agus dliteanas in airgeadra eachtrach de réir na rátaí atá i réim ar dháta an chláir chomhardaithe. Déileáiltear leis na difríochtaí malairte sa Ráiteas Ioncaim.

Tuairisciú teascán

Níl ach aon oibríocht amháin ag an GAT agus ní dhéantar sin ach in aon tír amháin. Déanann an bhainisteoireacht athbhreithniú ar oibríochtaí na Gníomhaireachta mar aonad iomlán agus ní dhéanann idirdhealú idir teascáin oibríúcháin. Mar sin, tuairiscítear oibríochtaí sna Ráitis Airgeadais seo mar theascán aonair.

Léas oibríúcháin

Nochtar costais maidir le léasanna oibríúcháin ar leithligh sa ráiteas ioncaim ar bhonn fabhrúithe ar feadh théarma an léasa agus modh na líne díri i bhfeidhm. Aithnítear dreasachtaí maidir leis an léas oibríúcháin ar an ráiteas ar staid an airgeadais agus scaoiltear iad ar bhonn dronníneach thar an tréimhse chomh fada leis an chéad athbhreithniú de réir ráta an mhargaidh atá ina chuid den léas.

Déantar méadaithe boilsicth i gcíos léasaithe a rangú mar costais tabhaithe.

Ioncam airgeadais

Cuimsíonn ioncam airgeadais an t-ioncam ó ús ar chistí infheistithe. Aithnítear ioncam ó ús de réir mar a fhabhraíonn sé.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

4. Stádas GAT agus idirbhearta le páirtithe gaolmhara

Is cuideachta poiblí faoi theorainn scaireanna í An Ghníomhaireacht Airgeadais Tithíochta cpt arna cur chun cinn ag an Aire Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreachta faoi théarmaí an Achta um An Ghníomhaireacht Airgeadais do Thithe, 1981. Is é an Aire Caiteachais Phoiblí, Sheachadadh PFN agus Athchóirithe úinéir tairbhiúil scairchaipiteal eisithe na Gníomhaireachta. Bunaíodh an GAT ina cuideachta theoranta phríobháideach ar an 8 Feabhra 1982 agus rinneadh cuideachta theoranta poiblí di ar an 13 Eanáir 1983.

Maidir le gnáthchúrsaí gnó, is é Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta ('GBCN') agus údarás áitiúla, ar comhlacht Rialtais freisin iad agus a meastar dá bharr sin gur páirtí gaolmhar atá ann, a chuireann maoiniú ar fáil do GAT. Is féidir sonraí a aimsiú i Nóta 15 faoi na méideanna a bhí gan íoc ar an 31 Nollaig 2023 faoin gclár na Nótaí faoi Ráthaíocht arb é GBCN a chuireann ar fáil é. B'ionann iomlán an chaiteachais ar ús i ndáil leis na háiseanna sin don GBCN agus €58.76 milliún (2022: €24.90 milliún), agus €21.63 milliún (2022: €4.04 milliún) d'údaráis áitiúla don bhliain airgeadais agus €13.02 milliún (2022: €8.09 milliún) do áiseanna eile.

I ngnáthchúrsaí gnó, tugann an GAT cistí ar iasacht d'údaráis áitiúla, ar comhlachtaí Rialtais atá iontu agus a meastar dá bharr sin gur páirtithe gaolmhara iad. Tugtar sonraí i Nóta 6 a ghabhann leis na Ráitis Airgeadais faoin ús a saothraíodh ar na cistí ar airleacan sin.

Feidhmíonn Irish Life Corporate Business bainistíocht/riarachadh scéim phinsin na Gníomhaireachta Airgeadais Tithíochta (féach Nóta 17) go, le héifeacht ó 1 Eanáir 2012.

I ngnáthchúrsaí gnó, cuireann GAT cistí i dtaisce ó bharrachais ghearrthéarmacha a thagann chun cinn le Bainc-Aontas Éireann cpt, (a bhfuil formhór a scaireanna i seilbh an Stáit), ar chuntais na GAT a bhaineann leis an státchiste nó a bhaineann le speansais, nó leis an GBCN. Ba ionann agus €0.005 milliún an t-ús a gearradh ar na taiscí seo le linn 2023 (2022: €0.098 milliún) agus b'ionann agus €26.14 milliún (2022: €182.02 milliún) na suimeanna i dtaisce agus infheistithe leis GBCN mar a bhí an 31 Nollaig 2023.

Idirbhearta le príomhphearsanra Bainistíochta

Áirítear ar phríomhphearsanra an lucht Bainistíochta na daoine sin a bhfuil d'údarás acu nó de fhreagracht orthu gníomhaíochtaí GAT a rialú, agus áireofaí orthu seo Bord na Stiúrthóirí, an Ceannasaí Cistíochta, Ceannasaí Riosca agus Comhlíonta agus an Ceannasaí Airgeadais. Chomh maith lena gcuid tuarastal, íocann an Gníomhaireacht ranníocaíochtaí le plean sochair shainithe iarfhostaíochta ar son príomhphearsanra den lucht Bainistíochta. Is mar seo mar a leanas a cuimsíodh iomlán an chúitimh do phríomhphearsanra den lucht Bainistíochta:

	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2023 €'000
Tuarastail*	394	313
Táillí Stiúrthóirí	61	53
Ranníocaíochtaí Pinsin	79	120
	534	486

*San áireamh leis na tuarastail, tá an luach saothair don Príomhoifigeach Feidhmiúcháin a dtugtar sonraí i ngeall air i Nóta 8, chomh maith le príomhphearsanra Bainistíochta (i.e. Ceannasaí Státchiste, Ceannasaí Riosca agus Comhlíonta agus Ceannasaí Airgeadais) atá ar tuarastal. Ag deireadh 2023, tá aon phearsanra buntábhachtach amháin den Bhainisteoireacht i Scéim Pinsin Aonair na Seirbhíse Poiblí.

Stádas GAT maidir le cúrsaí cánach

Faoi Alt 218 den Acht Comhdhlúite Cánacha 1997, tá ioncam a thuilleann GAT de thoradh an ghnó maidir le hiasachtaí agus airleacain a dhéanamh faoi Alt 5 d'Acht na Gníomhaireachta Airgeadais do Thithe, 1981, saor ó Cháin Corparáide. Bíonn díolúine maidir le Cáin Chorporáide i gceist freisin maidir le hioncam atá inmhuirearaithe faoi Chás III, Sceideal D.

Faoi Alt 172(A) den Acht Comhdhlúite Cánacha 1999, tá a cheart ag an GAT díbhinní a íoc gan Cáin Iarchoimeachta Díbhinne bainte as.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

5. Ioncam úis – gníomhaíochtaí leantacha

	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Ús ar airleacain d'údaráis áitiúla:		
Tar éis an 27 Bealtaine 1986	71,898	44,998
Roimh 27 Bealtaine 1986	27	12
Ús ar airleacain do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe	88,068	64,703
Ús ar airleacain do institiúidí ardoideachais	2,161	2,141
	162,154	111,854

B'ionann luach iomlán an ioncaim ó ús ar shócmhainní airgeadais nach ar a luach cóir a iompraítear iad maidir leis an gCuntas ioncaim agus caiteachais agus ús comhlán €164.07milliún (2022: €113.60 milliún).

6. Speansas úis – gníomhaíochtaí leantacha

	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Costais iasachtaí		
Ús iníoctha ar Nótaí faoi Ráthaíocht	80,428	28,968
Ús iníoctha ar áiseanna EIB agus CEDB	12,981	7,990
Ús iníoctha ar iarmhéideanna dearfacha ar chuntas AIB	5	97
Speansas Úis Iomlán	93,414	37,055

7. Caiteachas nach caiteachais úis é

	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Léas Oibriúcháin (Nóta 8)	197	197
Caiteachas ginearálta, luach saothair do Stiúrthóirí agus Fostaithe	2,492	1,987
Dímheas (Nóta 12)	134	76
Muirir bearnúchán	0	0
Caiteachas neamh-úis iomlán	2,823	2,260

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

8. Caiteachas riaracháin

Ceangaltais maidir leis an Léas Oibriúcháin

Tá ceangaltais ar GAT faoi léas oibriúcháin (áitribh oifige) íocaíochtaí bliantúla mar a leanas a dhéanamh:

Foirgnimh	€'000
Tréimhse is giorra ná aon bhliain amháin	197
Tar éis bliana ach níos giorra ná cúig bliana	788
Tar éis cúig bliana	1,234

Caiteachas riaracháin

Thángthas ar an gcaiteachas riaracháin tar éis muirir mar seo a leanas a ghearradh:

Bliain dar chríoch	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Luach saothair an iniúcháin		
Iniúchadh ar Ráitis Airgeadais	34	35
Luach saothair iomlán an iniúcháin	34	35
Seirbhísí urrúis eile (iniúcháireacht inmheánach)	25	14
Speansais ghinearálta	737	502
Luach saothair Stiúrthóirí		
Táillí – an Cathaoirleach	12	7
Táillí – Stiúrthóirí eile	49	46
Luach saothair iomlán na Stiúrthóirí	61	53
Costais fostaithe (gan Stiúrthóirí san áireamh)		
Luach saothair an Phríomhfheidhmeannaigh	133	129
Tuarastail eile	1,104	809
Ranníocaíochtaí pinsin	77	77
Costais Leasa Shóisialaigh	122	90
Costais seirbhíse – pinsean – faoi láthair	199	279
Costais iomlána a bhaineann le fostaithe	1,425	1,384
Speansas riaracháin iomlán	2,492	1,988

Ba é €394,000 (2022: €313,000) suim iomlán na dtuarastal do phríomhbhaill na bainisteoireachta. Is le haghaidh na foirne riaracháin a bhí iarmhéid de €843,000 (2022: €625,000). Ba é €58,145 (2022: €44,194) suim an ÍMAT/ÁSPC agus CBL ag deireadh na bliana. Ba é naonar déag (2022: seachtar déag) lena n-áirítear an Stiúrthóir Feidhmiúcháin an meánlíon fostaithe le linn na bliana.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

9. Caiteachas Riaracháin Éile

	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Caiteachas Riaracháin Éile	212	243
Iomlán caiteachais riaracháin éile	212	243

Baineann Caiteachas Riaracháin Éile le Ciste Infheistíochta Sóisialta GAT. Cuireann an GAT le creatlach sóisialta agus eacnamaíoch na bpobal trí urraíocht a dhéanamh ar scéimeanna a chuirtear isteach lena gceadú ag custaiméirí. Is é aidhm an Chiste Infheistíochta Sóisialta a chumasú don GAT tacú le tionscadail áitiúla oiriúnacha a chomhlánaíonn tithíocht shóisialta agus a chumasaíonn forbairt pobail.

10. Ioncam/(Speansas) airgeadais

	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Costas glan úis ar scéim sochar sainithe shócmhainní dhliteanais phinsin	-	(8)
Ioncam infheistíochta ó GBCN	8,436	38
Ioncam glan úis ar scéim sochar sainithe shócmhainní phinsin	3	
Ioncam/(speansas) airgeadais glan	8,439	30

11. Airgead tirim agus cóibhéisí airgid

Bliain dar críoch	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Airgead tirim sa bhanc agus ar láimh	1,122	11,987
Méideanna coimeádta ar thaiscí gearrthéarmacha	25,016	170,033
	26,138	182,020

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

12. Maoin, innealra agus trealamh

	31 Nollaig 2023 €'000
Costas nó luacháil	
Ag 1 Eanáir 2023	507
Breisiúcháin	191
Diúscairtí	(6)
Ag deireadh na bliana	692
Dímheas Carntha	
Ag tús na bliana	255
Táille na bliana	134
Diúscairtí	(6)
Ag deireadh na bliana	383
<i>Leabharluach glan</i>	
31 Nollaig 2023	309
31 Nollaig 2022	252

13. Iasachtaí agus airleacain d'údaráis áitiúla, do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe agus do institiúidí ardoideachais

	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Iasachtaí a tugadh ar airleacan d'údaráis áitiúla	3,185,355	3,355,873
Iasachtaí a tugadh ar airleacan do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe	4,120,650	3,214,303
Iasachtaí a tugadh ar airleacan do institiúidí ardoideachais	122,135	119,568
Iomlán na n-iarmhéideanna dlite ar airleacain	7,428,140	6,689,744
Lúide: Comhsholáthar	(425)	(425)
	7,427,715	6,689,319
Dlíte ó údaráis áitiúla	115,293	106,174
Iomlán na n-iasachtaí agus airleacan d'údaráis áitiúla, do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe agus do institiúidí ardoideachais	7,543,008	6,795,493

Is le GAT a bhaineann dlíteanais maidir le haon chaillteanais chreidmheasa a d'fhéadfadh teacht chun cinn maidir leis an €1.12 milliún (2022: €1.12 milliún) atá fós dlite do na húdaráis áitiúla ó na hiasachtaí bunúsacha ar mhorgáistí a ceadaiódh roimh mhí na Bealtaine 1986 a bhfuil an bhunmhaoín atá faoi mhorgáiste mar urrús leo. Tá soláthar dar luach €0.43 milliún (2022: €0.43 milliún) aitheanta i leith na n-iasachtaí sin. Tá breis sonraí ina leith sin le fáil i Nóta 18 (a). Tá an soláthar seo bunaithe ar an meastachán is fearr de chuid GAT ar luach reatha an tsreafa airgid thirim a bheidh ann amach anseo i gcomparáid le luach iompair na n-iasachtaí faoi mar a bhí an 31 Nollaig 2023 agus é faoi réir ag athruithe sna toimhdí bunúsacha agus d'fhéadfadh go méadófaí nó go laghdófaí é i mblianta amach anseo.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

13. Iasachtaí agus airleacain d'údaráis áitiúla, do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe agus do institiúidí ardoideachais (ar lean)

I gcomhthéacs (a) gur comhlachtaí reachtúla faoin Acht Rialtais Áitiúil, 2001 agus faoi achtacháin eile iad na húdaráis áitiúla, (b) go bhfuil teacht isteach nó cistí na n-údarás áitiúil ina n-urrús i leith gach suim atá dlite don Ghníomhaireacht a íoc go cuí léi ag údaráis áitiúla (mar a leagtar síos sa chomhaontú idir gach údarás áitiúil faoi seach agus an GAT), agus (c) go gceadaíonn an tAire Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht gach iasacht a thugtar ar airleacan d'údaráis áitiúla, agus (d) tuiscint an Bhoird go dtacaíonn an Rialtas láir le húdaráis áitiúla chun a n-oibleagáidí i leith na GAT a chomhlíonadh; (e) ní dheachaidh aon chaillteanais don GAT de bharr a hiasachtaí a tugadh ar airleacan d'údaráis áitiúla i ndiaidh 1986; is é tuairim an Bhoird nach fiú le háireamh é aon riosca creidmheasa, seachas riosca ceannasach, maidir le hiasachtaí a thugtar ar airleacan d'údaráis áitiúla ar nó i ndiaidh 27 Bealtaine 1986 agus ní thairgeadtar aon fhorálacha caillteanais iasachta i leith na n-iasachtaí sin. Tagair le do thoil do Nóta 18 (a) le haghaidh breis sonraí.

Tosaíodh ar iasachtaí a thabhairt do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe go díreach in 2012 agus aithnítear caillteanais de bhar na n-iasachtaí seo sa mhéid go dtagann caillteanais dá leithéid chun cinn. Níor tháinig aon chaillteanais dá leithéid chun cinn in 2023 agus ní mheastar aon soláthar a bheith riachtanach i leith na n-airleacan seo faoi mar a bhí cúrsaí ag 31 Nollaig 2023.

Tosaíodh ar iasachtaí a thabhairt do institiúidí ardoideachais go díreach in 2019 agus aithnítear caillteanais de bhar na n-iasachtaí seo sa mhéid go dtagann caillteanais dá leithéid chun cinn. Níor tháinig aon chaillteanais dá leithéid chun cinn in 2023 agus ní mheastar aon soláthar a bheith riachtanach i leith na n-airleacan seo faoi mar a bhí cúrsaí ag 31 Nollaig 2023.

14. Féichiúnaí eile agus infháltais

	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Méideanna dlite le ciste an PRMR	2,972	3,562
Infháltas úis taisce	5	5
Infháltais ag baint le pinsin	52	30
Iomlán féichiúnaí eile agus infháltais	3,029	3,597

15. Urrúis fiachais in eisiúint

Nótaí faoi Ráthaíocht	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
GN Údaráis Áitiúla	1,685,812	2,388,691
Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta	4,130,000	3,010,000
GN Institiúid Ardoideachais	49,230	120,958
Ciste PRMR Údaráis Áitiúla	28,507	21,341
Urrús GN Institiúid Ardoideachais	3,232	3,055
Ráta seasta GN Údaráis Áitiúla	45,048	45,048
Iomlán na Nótaí faoi Ráthaíocht a tugadh ar airleacan	5,941,829	5,589,093
Ús is infíochta ar Nótaí faoi Ráthaíocht	45,731	19,846
Urrúis fiachais iomlána a eisíodh	5,987,560	5,608,939

Tagann na nótaí faoi ráthaíocht faoi lárnáthaíocht an Aire Airgeadais.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

16. Iasachtaí Bainc

Iasachtaí Bainc	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Idir aon agus dhá bhliain	40,184	45,616
Idir dhá agus cúig bliana	0	-
Tar éis breis is cúig bliana	1,030,868	886,046
Iomlán	1,071,052	931,662

Bíonn na hiasachtaí bainc faoi ráthaíocht iomlán ag an Aire Airgeadais, ach amháin áis bheag amháin ar luach díreach that €2 mhilliún leis an mBanc Eorpach Infheistíochta chun críocha iasachtaí gan ráthaíocht do thionscadail uisce, dramhaíola agus chomhshaoil. Tugtar níos mó mionsonraí faoi aibíocht na suimeanna a bheidh dlite tar éis breis is bliana i Nóta 18 (c).

17. Scéim pinsin

Féidhmíonn GAT scéim pinsin le sochair shainithe a chlúdaíonn gach fostaí buan (ach amháin fostaíthe a earcaíodh tar éis an 31 Nollaig 2012). Maoínítear an scéim pinsin seo go himmheánach.

Ar an 6 Meán Fómhair 2023 a rinneadh an luacháil iomlán achtúireachta is deireanaí agus úsáid á bhaint as Modh Chreidiúint Réamh-Mheasta an Aonaid.

Ar an 31 Nollaig 2023 b'ionann luach an mhargaidh ar shócmhainní an chiste agus €5.24milliún (2022: €4.07 milliún). Tá an tuarascáil achtúireachta ar fáil lena grinnscrúdú ag comhaltaí na scéime.

Chun críche Shochair Scoir FRS 102, Alt 28, Leasa Foirne, tá na sonraí luachála is deireanaí tugtha cothrom le dáta go dtí an 31 Nollaig 2023 ag achtúire cáilithe neamhspleách a rinne an luacháil ar bhonn mhodh chostas réamh-mheasta an aonaid.

Seo a leanas na gnéithe is tábhachtaí den bhonn tuisceana achtúireachta a úsáideadh:

	31 Nollaig 2023 %	31 Nollaig 2022 %	31 Nollaig 2021 %
Ráta ardaithe ar thuarastail	3.60	4.25	3.80
Ráta ardaithe ar fócaíochtaí pinsin	2.00	2.00	2.00
Ráta lascaine	3.35	3.70	1.45
Toimhde boilsctithe	2.10	2.75	2.30
Ionchais Saoil			
Tar éis dul ar scor – fear in aois a 65	23.3 bliain	23.6 bliain	23.6 bliain
Tar éis dul ar scor – bean in aois a 65	25.3 bliain	25.5 bliain	25.5 bliain
Tar éis dul ar scor – fear in aois a 62.5	25.3 bliain	26.0 bliain	26.0 bliain
Tar éis dul ar scor – bean in aois a 62.5	27.5 bliain	28.0 bliain	28.0 bliain

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

17. Scéim pinsin (ar lean)

Féadtar anailís a dhéanamh ar (easnamh)/bharrachais na scéime mar seo a leanas:

	31 Noll 2023 €'000	31 Noll 2022 €'000	31 Noll 2021 €'000	31 Noll 2020 €'000	31 Noll 2019 €'000
Sócmhainní pinsin	5,239	4,069	5,803	5,661	5,222
Dlíteanais phinsin	(5,248)	(4,406)	(6,439)	(7,264)	(5,966)
Easnamh	(9)	(337)	(636)	(1,603)	(744)

Arna bhunú ar na toimhdí sin, leagtar amach sa tábla seo a leanas margadhluach shócmhainní na scéime le sochair shainithe chomh maith leis an luacháil is deireanaí maidir le dlíteanais na scéime arna n-uasdátú i ndáil le gluaiseachtaí sna toimhdí airgeadais:

	Luach ar 31 Nollaig 2023 €'000	Luach ar 31 Nollaig 2022 €'000	Luach ar 31 Nollaig 2021 €'000
Cothromais	-	-	641
Bannaí	5,239	4,069	5,066
Maoín	-	-	54
Airgead tirim agus sócmhainní eile	-	-	42
Iomlán mhargadhluach shócmhainní na scéime	5,239	4,069	5,803
Luach láithreach ar dhlíteanais na scéime pinsin	(5,248)	(4,406)	(6,439)
Glan (dlíteanas) iomlán pinsin aitheanta sa ráiteas ar staid an airgeadais	(9)	(337)	(636)

Tá ioncam an úis ar shócmhainní plean i gcomhair 2023 ríofa bunaithe ar an ráta lascaine don bhliain roimhe, mar a bhí, 2.75%. Don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2024, beidh ioncam an úis ar shócmhainní plean bunaithe ar ráta lascaine 3.35%.

Seo a leanas na hathruithe ar luach cóir na hoibleagáidí sochair shainithe:

	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Luach reatha oibleagáidí na sochar sainithe ag 1 Eanáir	(4,406)	(6,439)
Costas seirbhíse reatha agus roimhe seo	(199)	(279)
Costas Úis	(162)	(93)
Ranníocaíochtaí ó fhostaithe	(21)	(22)
(Caillteanas)/gnóthachan achtúireachta	(634)	2,390
Sochair íoctha	174	37
Luach reatha oibleagáidí na sochar sainithe ag 31 Nollaig	(5,248)	(4,406)

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

17. Scéim pinsin (ar lean)

Mar seo a leanas na hathruithe i luach cóir na sócmhainní sa phlean:

	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Luach cóir ar shócmhainní an phlean ar 1 Eanáir	4,069	5,803
Úa ioncain ar shócmhainní an phlean	165	85
Ranníocaíochtaí ó fhostóirí	942	206
Ranníocaíochtaí ó fhostaithe	21	22
(Caillteanas/gnóthachan) achtúireachta	216	(2,011)
Sochair íoctha	(174)	(36)
Luach reatha oibleagáidí na sochar sainithe ag 31 Nollaig	5,239	4,069

Stair na ngnóthachan agus na gcaillteanas achtúireachta:

	31 Noll 2023 €'000	31 Noll 2022 €'000	31 Noll 2021 €'000	31 Noll 2020 €'000	31 Noll 2019 €'000
An difríocht idir toradh ionchais agus toradh iarbhír ar shócmhainní	216	(2,011)	(66)	171	497
Arna lua mar chéatadán de shócmhainní scéime	4.12%	49.4%	1.1%	3.0%	9.5%
Gnóthachain agus (caillteanas) achtúireachta ar dhliteanas na scéime	(634)	2,390	1,086	(1,013)	(1,158)
Arna lua mar chéatadán de dhliteanas na scéime	12.1%	54.3%	16.9%	13.9%	19.40%
Iomlán ghnóthachain agus (caillteanas) achtúireachta	(419)	379	1,020	(842)	(661)
Arna lua mar chéatadán de dhliteanas na scéime	7.98%	8.6%	15.8%	11.6%	11.10%

Suim charnach achtúireachta agus caillteanas a aithníodh sa Ráiteas Ioncain Cuimsitheach:

	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Suim charnach ar 1 Eanáir	(2,528)	(2,907)
Aithníodh i rith na tréimhse	(419)	379
Suim charnach ar 31 Nollaig	(2,947)	(2,528)

Cuirtear na suimeanna a bhaineann leis an scéim shochar sainithe a aithníodh sa Ráiteas Ioncain Cuimsitheach i láthair i Nóta 8.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

17. Scéim pinsin (ar lean)

Ranníocaíochtaí lonchais ó Fhostóirí:

	2024 €'000	2023 €'000
Ranníocaíochtaí lonchais ó Fhostóirí	438	425

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais

Réamhrá agus léargas ginearálta

Tharlódh nochtadh i gcás GAT do rioscaí mar seo a leanas ón úsáid a bhaineann sí as ionstraimí airgeadais:

- riosca creidmheasa
- riosca leachtachta
- rioscaí margaidh (lena n-áirítear ráta úis, boillsiú agus airgeadra). Cuirtear eolas i láthair sa nóta seo faoin nochtadh a bhaineann do GAT maidir le gach ceann de na rioscaí thuas chomh maith le heolas faoi chuspóirí, faoi bheartais agus faoi nósanna imeachta na GAT chun an baol ó rioscaí a mheas agus a bhainistiú.

Creat bainistíochta riosca

Is ar Bhord na Stiúrthóirí atá an fhreagracht fhoriomlán maidir le Creat Bainistíochta Rioscaí a chur ar bun do GAT agus maoirseacht a dhéanamh ina leith. Tá beartais bainistíocht riosca GAT curtha ar bun na rioscaí a bhíonn roimh GAT a shonrú agus a anailísiú, chun teorainneacha agus rialuithe cuí a leagan síos agus chun monatóireacht a dhéanamh ar rioscaí agus ar chloí le teorainneacha. Déantar athbhreithniú rialta ar bheartais agus ar chórais bhainistíochta rioscaí d'fhonn athruithe ar riocht an mhargaidh, ar tháirgí agus ar na seirbhísí a tháirgtear a léiriú. Áirítear beartais ar úsáid hionstraimí díorthaigh airgeadais i Lámhleabhar Beartas agus Nósanna Imeachta na GAT. Tacaíonn siad seo le GAT agus cinntíonn go gcomhlíonann sí a ceanglais faoi Shonraíocht agus Ceanglais an Aire Airgeadais arna n-eisiúint faoi fhorálacha an Achta um Idirbhearta Airgeadais Chuideachtaí Áirithe agus Chomhlachtaí Eile, 1992 agus cuireann siad sárchleachtas maidir le húsáid ionstraimí díorthaigh cisteáin san áireamh. Is í an phríomhaidhm a bhíonn le hionstraimí díorthaigh airgeadais a úsáid comhréir a dhéanamh maidir le riosca nó riosca maidir le hathruithe ionchais ar rátaí malairte eachtraí i ndáil le sócmhainní agus dlíteanais GAT a chur ar neamhní. Ní úsáideann GAT díorthaigh faoi láthair.

Cé go leagan an tábla thíos amach cuspóir na hiasachta a cuireadh ar fáil d'údaráis áitiúla, measann an Ghníomhaireacht go bhfuil dhá chatagóir iasachtaí go príomha aici le húdaráis áitiúla, mar atá, iad sin a ceadáidh roimh agus i ndiaidh an 27 Bealtaine 1986 agus catagóir ar leith d'iasachtaí do CCTanna agus d'institiúidí ardoideachais. Ní hionann an phróifíl maidir le riosca creidmheasa i ndáil leis na trí chatagóir.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

a) Riosca Creidmheasa

Is éard is riosca creidmheasa ann ná riosca caillteanais airgeadais do GAT sa chás go dteipeann ar chustaiméir nó ar fhrithpháirtí le hionstraim airgeadais na dualgais faoin gconradh a chomhlíonadh agus is i ndáil le hiasachtaí agus airgead a thugann an GAT ar airleacan dá cuid custaiméirí, údaráis áitiúla na hÉireann, comhlachtaí ceadaithe tithíochta agus institiúidí ardoideachais, is mó a thagann sé i gceist. Leagtar uasnochtadh na GAT do riosca creidmheasa amach sa tábla thíos.

Sócmhainní airgeadais	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Iasachtaí ar airleacan d'údaráis áitiúla	3,185,355	3,355,873
Iasachtaí ar airleacan do chomhlachtaí ceadaithe tithíochta	4,120,650	3,214,303
Iasachtaí ar airleacan d'institiúidí ardoideachais	122,135	119,568
Iomlán na niasachtaí a tugadh ar airleacan	7,428,140	6,689,744
Lúide comhsholáthar – údaráis áitiúla	(425)	(425)
	7,427,715	6,689,319
Dlíte ó údaráis áitiúla	115,293	106,174
Airgead tirim sa bhanc agus ar láimh	26,138	182,020
Dlíte ó fhiachóirí agus infháltas eile	3,029	3,597
	7,572,175	6,981,110

Ceadaítear do GAT airgead a tabhairt ar airleacan dóibh seo a leanas faoi láthair:

- údaráis áitiúla, an Ghníomhaireacht Bainistíochta Rialtais Áitiúil agus an earnáil dheonach tithíochta d'fhonn a úsáid acusan chun críche ar bith a bhfuil údarás leis faoi Achtanna na dTithe 1966 go dtí 2009.
- údaráis áitiúla do thionscadail chaipitil arna n-údarú faoi alt 17 d'Acht na dTithe (Forálacha Ilghnéitheacha), 2002.
- institiúidí ardoideachais ar son soláthar nó bainistíocht cóiríocht do mhic léinn, seilbh a fháil ar thalamh don aidhm seo agus
- le cistí a thabhairt ar iasacht don Ghníomhaíocht Forbartha Talún agus don Ghníomhaireacht Tithíochta.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

Déantar iarmhéideanna dlite ó Údaráis Áitiúla, ó CCTanna agus ó institiúidí ardoideachais a chatagóiriú mar a leanas:

Iarmhéid dlite ar airleacain	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Iasachtaí bainteach le morgáiste tithíochta *	1,086,866	1,096,632
Fóirdheontas caipitil agus cíosa	675,466	722,891
Maoiniú Idirlinne	318,544	365,842
Éadáil talún	223,792	344,165
Iasachtaí eile tithíochta nach mbaineann le morgáistí	880,687	826,343
Airleacain atá dlite ó údaráis áitiúla	3,185,355	3,355,873
Airleacain atá dlite ó chomhlachtaí tithíochta ceadaithe	4,120,650	3,214,302
Airleacain atá dlite ó institiúidí ardoideachais	122,135	119,568
Olliomlán na n-iarmhéideanna dlite ar airleacain	7,428,140	6,689,743

* Tá €1.15m d'iasachtaí a eisíodh roimh 1986 san áireamh sna hiasachtaí Morgáiste a bhaineann le Tithíocht (2022: €1.15m).

Beartais agus Nósanna Imeachta le riosca creidmheasa a bhainistiú

Tá dliteanas ar GAT maidir le haon chaillteanas creidmheasa a eascraíonn ar mhorgáistí a tugadh roimh Bhealtaine 1986 agus a bhfuil an bhunmhaoín atá faoi mhorgáiste agus árachas cosanta morgáiste mar urrús leo. Bíonn comhthaobhacht ar láimh ag na húdaráis áitiúla i bhfoirm leasanna morgáistí maidir leis an maoín agus bhíonn árachas cosanta morgáiste ag iasachtaí aonair. Ní thagann an GAT faoi dhliteanas i leith aon chaillteanas lagaithe a d'fhéadfadh teacht chun cinn ach amháin sa chás nach leor luach na comhthaobhachta sin chun an fiachas a scaoileadh.

Tá urrús ag GAT ar iasachtaí tar éis Bealtaine 1986, nuair a urscaoileadh muirir agus íocaíochtaí tosaíochta, ar ioncaim nó ar chistí na n-údarás áitiúla d'íocaíocht dlite don GAT de na suimeanna dlite uile. Maidir le hiasachtaí do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe (CCTanna), ceadaítear don GAT faoi alt 17 d'Acht na dTithe (Foráil Ilghnéitheach) 2002 iasachtaí a thabhairt do CCTanna agus d'institiúidí ardoideachais agus don Gníomhaireacht Tithíochta faoi alt 51 den Acht um Pleanáil agus Forbairt (Tithíocht) agus um Thionóntachtaí Cónaithe 2016.

Faoi Thionscnamh um Léasú Tithíochta Sóisialta na Roinne Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht, ligeann an Roinn sin, trí údarás áitiúla, aonaid tithíochta cuí ó CCTanna amach ar leas, a thugtar ar cíos do thionóntaí tithíochta sóisialta atá ainmnithe ag údarás áitiúla. Ceannaíonn nó tógann na comhlachtaí réadmhaoin agus maoínítear sin trí airgeadas i bhfoirm iasachtaí a thiomsaíonn an CCT (ón GAT nó ón earnáil phríobháideach). Maoineoidh ioncam a gheobhaidh na CCTanna ó léas, a thóg an Roinn sin amach ar feadh tréimhse chomh fada le 30 bliain, aisíocaíocht iasacht na Gníomhaireachta.

Tá Beartas Creidmheasa ceadaithe ag GAT maidir le hiasachtaí a thabhairt do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe agus d'institiúidí ardoideachais a cheadaigh an Bord i mí Mheitheamh 2013, agus a tugadh cothrom le dáta i mí na Márta 2023. Coinníonn an Coiste Creidmheasa rioscaí creidmheasa laistigh de theorainneacha an Bhoird agus tuairiscíonn faoi chreidiúnacht CCTanna.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

Iasachtaithe lagaithe agus dlite thar téarma

Ní dhéantar measúnú ar mheastacháin maidir le luach cóir ach amháin sa chás go meastar iasacht faoi leith a bheith dlite thar téarma nó lagaithe. Seo mar leanas sainmhíniúchán maidir le dlite thar téarma agus lagaithe:

Is ionann iasacht lagaithe agus iasacht a gcinneann an GAT gur dócha nach mbeifear in ann an phríomhshuim agus an t-ús ar fad atá dlite a bhailiú de réir théarmaí an chonradh a ghabhann leis an iasacht. Sainmhínítear iasachtaí, a bhfuil íocaíochtaí úis nó íocaíochtaí príomhshuime faoin gconradh i ndáil leo, mar iasachtaí atá dlite thar a dtéarma. Ní raibh aon iasachtaí de chuid na GAT ná airgead ar airleacan dlite thar a dtéarma ar an 31 Nollaig 2023 (2022: nialas). Tá sonraí iasachtaí a bhí faoi réir athchaibidlíochta i rith na bliana i gcuid na n-iasachtaí Athchaibidlíochta den nóta seo.

Anailís ar iasachtaí d'údaráis áitiúla agus do chomhlachtaí ceadaithe tithíochta	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Iasachtaí roimh 1986	1,145	1,141
Iasachtaí tar éis 1986	3,184,210	3,354,732
Iasachtaí do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe	4,120,650	3,214,303
Iasachtaí d'institiúidí ardoideachais	122,135	119,568
	7,428,140	6,689,744
Comhsholáthar		
Iasachtaí roimh 1986	(425)	(425)
Iasachtaí eile	-	-
	7,427,715	6,689,319

Ní fiú le háireamh é aon riosca creidmheasa, seachas riosca ceannasach, maidir le hiasachtaí a thugtar ar airleacan d'údaráis áitiúla ar nó i ndiaidh 27 Bealtaine 1986 agus ní thaifeadtar aon soláthair le haghaidh caillteanas ar iasachtaí i leith na n-iasachtaí seo. Is comhlachtaí iad údaráis áitiúla atá comhdhéanta faoi reacht. Tá gach iasacht a thugtar ar airleacan d'údaráis áitiúla ceadaithe ag an Aire Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht. Is é tuairim láidir an Bhoird nach n-eascraíonn riosca creidmheasa, sa chomhthéacs seo.

Aithnítear caillteanais de bharr iasachtaí a tugadh do chomhlachtaí tithíochta ceadaithe agus s'institiúidí ardoideachais go díreach, sa mhéid go dtagann caillteanais chun cinn. Níor tháinig aon chaillteanais dá leithéid chun cinn in 2023.

Tá Bord na Stiúrthóirí freagrach as maoirseacht a dhéanamh ar riosca creidmheasa na Gníomhaireachta lena n-áirítear:

- beartais chreidmheasa a chur le chéile i gcomhar leis an mBainistíocht maidir le coinníollacha comhthaobhachta, nósanna imeachta um doiciméadú agus cúrsaí dlí faoi chuimsiú na gceanglas reachtúla;
- an córas údarúcháin agus faomhadh a leagan síos maidir le frithpháirtithe nua (comhlachtaí nach údaráis áitiúla iad) agus rialacha maidir leis an gcomhchruinniú iasachta ina;
- athbhreithniú a dhéanamh maidir leis an gcomhlíontas i gcás beartas agus nósanna imeachta inmheánacha;
- monatóireacht a dhéanamh ar an gcaoi a nochtar an beartas maidir le hiasachtaí;
- aon iasachtaí a thugtar do CCTanna faoi théarma alt 17 d'Acht na dTithe (Forálacha Ilghnéitheacha) 2002 a cheadú agus a chinntiú go mbíonn gach iasacht a thugtar ar airleacan ag teacht le Beartas Creidmheasa na Gníomhaireachta;

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

- acmhainneacht chreidmheasa gach CCT a mheas agus a cheadú a thabhairt dá réir sin sula gceanglaíonn an GAT aon Mháistir-Chomhaontú maidir le hiasacht;
- aon iasacht a thugtar d'institiúidí ardoideachais faoi alt 51 den Acht um Pleanáil agus Forbairt (Tithíocht) agus um Thionóntachtaí Cónaithe 2016 a cheadú;
- cinntiú go mbíonn an cháipéisíocht ar fad a bhaineann le hábhar cruinnithe i gcás an iarratais ar chreidmheas; agus
- an riosca creidmheasa a choinneáil laistigh de theorainneacha ceadaithe an Bhoird.

An Próiseas le Riaráiste Morgáistí a Réiteach (PRMR)

I mí Lúnasa 2012, sholáthair an Roinn Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreachtá cúnamh d'údaráis áitiúla maidir le bheith ag déileáil le riaráiste a lucht faighte iasachtaí, trí bheith ag eisiúint treoirlínte lenar tugadh mionsonraí faoin bPróiseas a bhí beartaithe le Riaráiste Morgáistí a Réiteach (PRMR). Léiríonn siad seo Cód Iompair an Bhainc Ceannais maidir le Riaráiste Morgáistí agus tá sé de rún acu cur chuige a chaighdeánú i leith an ardaithe atá ag teacht ar leibhéal na riaráistí in Eanáil na nÚdarás Áitiúil. Is éard atá i gceist leis an bPróiseas le Riaráiste Morgáistí a Réiteach (PRMR) ná próiseas ina bhfuil cúig chéim a luadh i dtreoirlínte na Roinne Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreachtá.

Sa chaoi go ndéanfar caillteanais amach anseo a fhritháireamh agus chun maolú a dhéanamh ar thionchar na srianta airgeadais atá le cur i bhfeidhm ar shruthanna ioncaim na n-údarás áitiúil, bhunaigh an Roinn Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreachtá préimh PRMR chun tosú ar chúlchistí a charnadh. Tá PRMR tar éis a bheith i bhfeidhm d'údaráis áitiúla ón 1 Deireadh Fómhair 2012 trí phréimh a fheidhmiú i leith gach cuntais iasachta ar ráta athraitheach ag údaráis áitiúla a bhaineann le morgáistí.

Gearrtar préimh 0.80% de PRMR ar iasachtaí mhorgáistí le ráta athraitheach (ón 1 Eanáir 2014) agus gearrtar ráta 0.25% ar iasachtaí mhorgáistí Éire a Atógáil (do iarratais iasachta ón 1 Eanáir 2018 go 14 Eanáir 2020). Déantar rátaí difriúil a ghearradh ar iasachtaí nua ó 2020 ó i raon idir 0.50% go 0.995%. Bailíonn an GAT seo ar bhonn leathbhliantúil thar ceann Phainéil Bhreithniúcháin PRMR agus coinneofar i gcuntas ar leith é, ar a mbeidh ús á thuilleadh, agus é de rún ag an GAT go dtarraingeofar air, de réir mar is gá, nuair a thabharfar an t-údarú cuí. Ceannaítear Nóta faoi Ráthaíocht le Ciste PRMR i gcomhair na suimeanna a chruinnítear thar a gceann.

Bhunaigh Cumann na mBainistíochta Cathrach agus Contae (CBCC) Painéal Breithniúcháin chun ciste PRMR a fheidhmiú agus chun iarratais ar chúnamh ó údaráis áitiúla faoin Scéim a mheasúnú. Tá Bainisteoir Contae, na Ceannasaithe Airgeadais agus Bainisteoir Feidhmiúcháin ar na Seirbhísí Bainistíochta Tithíochta ar an bPainéal seo.

Déanfaidh údaráis áitiúla iarratais ar cúnamh ó Chiste Prémhe PRMR ar bhonn leanúnach. Cuirfear cinntí chun iarratais a cheadú/cuid díobh a cheadú in iúl don Ghníomhaireacht, a dhéanfaidh socrúithe ansin go n-íocfar an tsuim chheadaithe ó Chiste PRMR leis an údarás a rinne an t-iarratas, de réir treoracha a gheobhaidh siad ón bPainéal.

Ba cheart béim a leagan air nach mbeidh de ról ag an nGníomhaireacht i gCiste PRMR ach an Prémh PRMR a bhailiú, thar ceann na n-údarás áitiúil, agus na cistí sin a íoc faoi mar a iarrann an Painéal Breithniúcháin, de réir na dtreoracha a luadh thuas.

Réiteach Chiste PRMR

	€'000
Fáltais chuig Ciste PRMR	80,073
Íocaíochtaí amach as an gCiste PRMR	(51,943)
Ús tuillte	377
Iarmhéid ag 31 Nollaig 2023	28,507

Léiríonn an tábla thuas gluaiseachtaí airgeadais ó thús an chiste.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

Iasachtaí Ath-idirbheartaithe

Is ionann iasachtaí faoi théarmaí ath-idirbheartaithe agus iasachtaí a ndearnadh athstruchtúrú ina leith mar gheall ar chúinsí buiséid agus i gcás go bhfuil lamháltais déanta ag GAT nach mbeadh san áireamh murach sin.

Féachann GAT le bheith ag obair leis na húdaráis áitiúla le struchtúir chuí iasachtaí a fhorbairt dóibh gur fearr a bheidh siad ag teacht le cúinsí airgeadais na n-údarás féin. Maidir leis seo, féadfaidh GAT téarmaí sínte a sholáthar le haghaidh iasachtaí, tréimhsí saor ó ús nó ath-idirbheartaíocht eile a thairiscint de réir mar is cuí.

Le linn 2023, rinne GAT ath-idirbheartaíocht i leith luach €8.3 milliún (2022: €26.43 milliún) d'iasachtaí nár bhain le morgáiste agus € nialas (2022: €nialas) i leith iasachtaí a bhain le tithíocht.

Tharla an ath-idirbheartaíocht seo i gcomhthéacs €3.18 billiún d'iasachtaí a tugadh ar airleacain d'údaráis áitiúla faoi mar a bhí 31 Nollaig 2023 agus mar sin, is ionann é agus gníomhaíocht ath-idirbheartaíochta circa 0.26% in 2023 (2022: 0.79%).

Tugadh tréimhsí úis amháin d'iasachtaí ath-idirbheartaithe nach mbaineann le morgáiste agus iasachtaí a bhaineann le morgáiste, agus tugadh sosanna íocaíochta d'iasachtaí a bhaineann le morgáiste ar feadh trí go sé théarma míosúla, nach raibh lagú nó dí-aithint na sócmhainní iasachta bunaidh mar thoradh orthu toisc nach raibh siad suntasach modhnú téarmaí. Scoirfidh an GAT de na hiasachtaí sin a mheas mar ath-idirbheartaíocht a luaithe a bheidh bliain d'aisíocaíochtaí sceidealta cothrom le dáta caite tar éis ath-idirbheartaíochta. Maidir leis seo, measann an GAT go ndéanfar ath-idirbheartaíocht ar €8.30 milliún d'iasachtaí (2022: €26.43milliún) amhail an 31 Nollaig 2023 agus €0.11 milliún (2022: €0.17 milliún) d'ioncam úis aitheanta ar na sócmhainní seo.

31 Nollaig 2023	Líon na n-iasachtaí	Luach Iompair €'000
Líon tosaigh na n-iasachtaí a ndearnadh ath-idirbheartaíocht ina leith – staid tosaigh	13	26,434
Ath-idirbheartaíocht ina leith i rith na bliana	2	8,304
Aisíochta i rith na bliana	-	-
Lúide iasachtaí nach meastar ath-idirbheartaíocht a bheith déanta ina leith a thuilleadh	(13)	(26,434)
Líon na n-iasachtaí a ndearnadh ath-idirbheartaíocht ina leith – staid deiridh	2	8,304
31 Nollaig 2022	Líon na n-iasachtaí	Luach Iompair €'000
Líon tosaigh na n-iasachtaí a ndearnadh ath-idirbheartaíocht ina leith – staid tosaigh	105	82,833
Ath-idirbheartaíocht ina leith i rith na bliana	13	26,434
Aisíochta i rith na bliana	-	-
Lúide iasachtaí nach meastar ath-idirbheartaíocht a bheith déanta ina leith a thuilleadh	(105)	(82,833)
Líon na n-iasachtaí a ndearnadh ath-idirbheartaíocht ina leith – staid deiridh	13	(82,833)

Tráth 31 Nollaig 2023, níor aistríodh aon iasachtaí le haghaidh éadail talún, tráth a dtagtha in aibíocht (2022: €nialas), le bheith ina n-iasachtaí blianachta a bheadh le hóc ar ais thar tréimhse suas le 30 bliain. Níor fabhraíodh aon úis ar iasachtaí a athraíodh ar theacht in aibíocht dóibh ag 31 Nollaig 2023 (2022: €nialas).

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

Comhchruinniúcháin

Is le húdaráis áitiúla a mbíonn uile faoi cheadú ón Aire Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreachta, a bhaineann gach iasacht agus suim airgid ar airleacan.

Gné eile den riosca creidmheasa maidir leis an nGníomhaireacht oiread agus atá GAT nochtadha d'institiúidí (Gníomhaireacht Bhainistíochta an Chisteáin Náisiúnta go príomha), a bhfuil infheistíochtaí gearrthéarmacha aici léi. Faomhann an Bord beartas um nochtadh infheistíochta agus contrapháirtí go tréimhsiúil. Ní thagann infheistíochtaí chun cinn faoi láthair ach amháin i gcomhthéacs bhainistíocht leachtachta an lae inniu. Amhail an 31 Nollaig 2023 bhí infheistíochtaí ag GAT le luach €25 milliún (2022: €170 milliún) i Nótaí Cistáin le GBCN.

Is é Banc Aontais Éireann cpt an fhrithpháirtí maidir le hairgead tirim faoi láthair, agus suim de €1.12 milliún ina seilbh an 31 Nollaig 2023 (2022: €11.98 milliún). Ar an 31 Nollaig 2023, ba é BBB- (2022: BBB-) an rátáil do Bhanc Aontais Éireann ag Standard and Poor's.

b) Riosca Leachtachta

Is ionann riosca leachtachta agus an riosca go mbeadh deacracht ag GAT maidir le hoibleagáidí óna dliteanais airgeadais a shásamh.

Tá €4.13 billiún (2022: €3.01billiún) de idirbhearta le ráta seasta eagraithe le GBCN ag GAT.

Déileálann an GAT le ráta seasta comhaontaithe le GBCN ar fiú €975m é, le dátaí aibíochta idir 2026 agus 2031 agus déileálann luach €3.155 billiún de dhéileálacha le GBCN ar a bhfuil dátaí aibíochta idir 2032 agus 2052. Chomhaontaigh an GAT freisin go ndéileálann ráta seasta leis an BEI agus BCE ar fiú €1,071m iad le dátaí aibíochta idir 2028 agus 2048. Tá €45m de ráta seasta comhaontaithe ag an GAT a dhéileálann le húdaráis áitiúla le dátaí aibíochta in 2025. Déantar iasachtú ar ráta seasta agus fiachas ar ráta seasta a mheaitseáil go maith.

Tá na NR faoi ráthaíocht Aire Airgeadais na hÉireann. I gcodarsnacht leis seo, bíonn meántéarma iasachta bunaidh 27 bliain ag iasachtaí agus infháltais (2022: 26 bliain). Is ionann seo ag mímhaitseáil shuntasach sa phunann aibíochta, ach i bhfianaise na ndearbhuithe a fuarthas ón GBCN maidir le leanúnachas agus oiread na cistíochta, is é tuairim an Bhoird go bhfuil dóthain acmhainní ar fáil chun freastal d'aon riosca leachtachta a eascródh as seo go ceann an chéad 24 mí eile. Tá NR ag an GAT le húdaráis áitiúla freisin (féach Nóta 15).

Agus riosca leachtachta á bhainistiú, coinníonn Bainisteoireacht GAT cruinnithe rialta leis an GBCN, leis na Bainc, CCTanna agus le rannpháirtithe eile sa mhargadh chun an t éileamh a bheidh ar iasachtaí amach anseo a mheasúnú, chomh maith le riachtanais mhaoiniúcháin; le rochtain ar fhoinsí maoiniúcháin a chomhaontú; le foinsí agus struchtúir mhalartacha mhaoiniúcháin a lorg; idirbheartaíocht a dhéanamh i leith téarmaí agus coinníollacha agus na tiomantais riachtanacha a fháil maidir le maoiniú. Maidir leis seo, tá an GBCN tar éis a dhearbhuí go bhfuil riachtanais mhaoiniúcháin GAT i gcomhair 2023 curtha san áireamh mar chuid den phróiseas pleanála foriomlán le haghaidh maoiniúcháin Stáit. Tá rochtain ag an GAT ar mhaoiniú gearrthéarmach ó GBCN.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

Leagtar amach sa tábla seo a leanas anailís aibíochta ar dhliteanais airgeadais ar bhonn neamhslasaine de réir aibíochta an chonartha atá fanta ag deireadh na bliana.

31 Nollaig 2023	Luach Anonn €'000	Ollsrea- bhadh ainmniúil amach €'000	Níos lú ná 1 mhí €'000	1-3 mhí €'000	3 Mhí go 1 bhliain €'000	1-5 bliana €'000	Níos mó ná 5 bliana €'000
2016 GBCN Ráta Seasta 10 mBliana	(75,000)	(77,018)	(406)	-	(402)	(76,210)	-
2017 GBCN Ráta Seasta €200m	(200,000)	(229,038)	-	(936)	(957)	(47,170)	(179,975)
2018 GBCN Ráta Seasta €130m	(130,000)	(156,627)	-	-	(2,080)	(48,247)	(106,300)
2019 GBCN Ráta Seasta €210m	(210,000)	(257,323)	-	-	(3,209)	(12,809)	(241,305)
2020 GBCN Ráta Seasta €400m	(400,000)	(424,909)	-	(1,656)	-	(6,582)	(416,671)
2021 GBCN Ráta Seasta €650m	(650,000)	(728,906)	-	-	(4,130)	(16,487)	(708,289)
2022 GBCN Ráta Seasta €1,345m	(1,345,000)	(1,749,716)	-	(2,408)	(22,034)	(196,536)	(1,528,738)
2023 GBCN Ráta Seasta €1,120m	(1,120,000)	(1,563,837)	(2,519)	(14,579)	(17,950)	(239,787)	(1,289,002)
Áis Nótaí faoi Ráthaíocht (LA)	(1,685,812)	(1,697,289)	(599,946)	(453,677)	(610,524)	(33,142)	-
Ráta Seasta LA GN	(45,048)	(45,447)	(45,447)	-	-	-	-
Áis Nótaí faoi Ráthaíocht (i seilbh Institiúidí Ardoideachais)	(49,230)	(49,484)	(12,644)	(36,840)	-	-	-
Nótaí faoi Ráthaíocht (Earnáil Institiúidí Ardoideachais)	(3,232)	(3,265)	(173)	-	(3,092)	-	-
Áis Nótaí faoi Ráthaíocht (PRMR)	(28,507)	(28,525)	(28,525)	-	-	-	-
Iasachtaí BEI agus BCE	(1,071,052)	(1,119,450)	-	-	(27,448)	(157,668)	(934,334)
	(7,012,881)	(8,130,834)	(689,660)	(510,096)	(691,826)	(834,638)	(5,404,614)

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

31 Nollaig 2022	Luach Anonn €'000	Ollsreabhadh ainmniúil amach €'000	Níos lú ná 1 mhí €'000	1-3 mhí €'000	3 Mhí go 1 bhliain €'000	1-5 bliana €'000	Níos mó ná 5 bliana €'000
Dliteanais neamhdhíorthaigh							
2016 GBCN Ráta Seasta 10 mBliana	(75,000)	(77,829)	(411)	-	(400)	(77,018)	-
2017 GBCN Ráta Seasta €200m	(200,000)	(230,916)	-	(931)	(947)	(47,404)	(181,634)
2018 GBCN Ráta Seasta €130m	(130,000)	(158,690)		-	(2,063)	(8,258)	(148,368)
2019 GBCN Ráta Seasta €210m Bliain	(210,000)	(260,523)			(3,200)	(12,818)	(244,505)
2020 GBCN Ráta Seasta €400m	(400,000)	(426,555)		(1,647)	-	(6,591)	(418,318)
2021 GBCN Ráta Seasta €650m	(650,000)	(733,018)			(4,112)	(16,480)	(712,426)
2021 GBCN Ráta Seasta €650m	(1,345,000)	(1,774,154)		(2,405)	(22,033)	(197,601)	(1,552,114)
Áis Nótaí faoi Ráthaíocht (LA)	(2,388,691)	(2,392,693)	(976,748)	(661,272)	(733,804)	(20,868)	-
Ráta Seasta LA GN	(45,048)	(46,237)	-	(122)	(274)	(45,841)	-
Áis Nótaí faoi Ráthaíocht (PRMR)	(21,341)	(21,351)	(21,351)	-	-	-	-
Áis Nótaí faoi Ráthaíocht (i seilbh Institiúidí Ardoideachais)	(120,958)	(121,042)	(77,361)	(43,681)			
Nótaí faoi Ráthaíocht (Earnáil Institiúidí Ardoideachais)	(3,055)	(3,063)	(171)	-	(2,891)	-	-
Iasachtaí BEI agus BCE	(931,662)	(1,049,405)	-	(21,678)	-	(125,668)	(902,059)
	(6,520,755)	(7,295,476)	(1,076,042)	(731,736)	(769,724)	(558,549)	(4,159,424)

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

Bainistíocht an riosca leachtachta

Is é beartas GAT i ndáil leis an riosca leachtachta a chinntiú, trí athbhreithniú go tráthrialta ar an riachtanas maidir le sreabhadh airgid, gur féidir léi a cuid dualgaí maoinithe a shásamh go ceann tréimhse cuí amach roimpi.

Ceadaíonn an Bord leasú síor-rialta ar an bPlean Corparáide cúig bliana sa chéad leath de gach bliain. Cuirtear i gcountas lena linn sin ríomh inmheánach GAT féin i ndáil le hacmhainní, meastacháin faoi iasachtaí ar airleacan, iasachtaí a bheidh ag aibiú i rith na bliana agus roghanna ó thaobh maoinithe. Cuirtear athbhreithniú rialta maidir le riocht airgeadais GAT i láthair an Bhoird chomh maith le cuntais bhainistíochta mhíosúla.

Déanann an Bord athbhreithniú go rialta ar an gclár fiachais reatha, lena n-áirítear tuairisc gach ráithe ar chistí comhoiriúnacha, ar shuimeanna a fuarthas ar iasacht agus suimeanna ar airleacan de réir chineál na n-iasachtaí agus an tráth aibíochta, chomh maith le mionchuntas ar chaipiteal, struchtúr rátaí úis, comhdhéanamh an airgeadra, costais iasachta, agus próifíl aibíochta.

Déanann GAT maoiniú ar a cuid oibriúcháin trí mheascán d'eisiúintí páipéar Eurothrachtála agus Nótaí faoi Ráthaíocht, rótharraingtí bainc agus brabús coinnithe. Bhí €4.13bn de GNanna ceannaithe ag an GBCN mar a bhí cúrsaí an 31 Nollaig 2023 (2022: €3.01bn).

Mar gheall ar na dearbhuithe atá an GBCN tar éis a thabhairt maidir le leanúnachas agus oiread na cistíochta ar ráta comhlúthach, is é tuairim an Bhoird go bhfuil dóthain acmhainní ar fáil chun freastal d'aon riosca leachtachta a eascródh as seo go ceann an chéad 12 mí eile. Eisíonn GAT Nranna le húdarais áitiúla freisin Cistí PRMR (féach Nóta 15). Bíonn áiseanna rótharraingthe na GAT (€50 milliún ar fáil ar 31 Nollaig 2023) faoi réir ag athbhreithniú bliantúil ag bainc éirí na GAT.

Ba é 1.34% é arna thabhairt de réir na bliana i gcomparáid le 0.64% sa bhliain 2022 a bhí i gceist le meánchostas fhíachas na GAT sa bhliain 2023 mar gheall go príomha ar rátaí méadaithe a ghearradh ag GBCN agus rátaí níos airde ag sealbhóirí GN i 2023.

c) Rioscaí margaidh

Is ionann riosca margaidh agus an baol go rachadh athrú ar phraghsanna an mhargaidh, mar shampla rátaí úis agus rátaí malairte eachtraí, i bhfeidhm ar ioncam GAT nó ar luach na n-ionstraimí airgeadais atá ina seilbh. Is é cuspóir na bainistíochta rioscaí margaidh go laghdófar oiread agus is féidir nó go bhfaighfear réidh go hiomlán le nochtacht do rioscaí an mhargaidh.

Bainistíocht rioscaí margaidh

Dealaíonn GAT rioscaí margaidh a dheighilt ina rioscaí a bhaineann le hathrú ar rátaí athraitheacha úis, i rátaí malairte eachtraí agus i mboilsciú. Déantar bainistíocht ar nochtadh do riosca maidir le rátaí úis trí neamhréir idir a bhfuil faighte ar iasacht agus a bhfuil tugtha ar airleacan ag an GAT faoi scáth gach clár faoi leith - ráta innéacsnaasctha, ráta seasta agus ráta comhlúthach, a chúngú oiread agus is féidir sin. Cuirtear na neamhchinnteachtaí seo a leanas san áireamh agus an beartas á shocrú i leith:

- cásanna in ar féidir le iasachtaí iasacht a fhuascailt gan phíonós;
- cásanna ina bhféadfadh nach mbeadh glacadh i gcónaí ag margaí speisialaithe (e.g. innéacsnaasctha) le heisiúintí agus le fuascailtí; agus,
- cásanna ina bhfuil gnó na GAT faoi réir athruithe i mbeartas rialtais.

Is é cur chuige ginearálta GAT i ndáil le bainistiú nochtadh riosca ó thaobh rátaí úis ná corraigh a shaothrú chun cur leis an mbrabúsacht agus beart a dhéanamh chomh maith trí rátaí úis a shocrú lena gcosnaítear an GAT ar rioscaí iarmhairte, de réir mar a fheictear sin, trí thagairt a dhéanamh do chásanna agus do thiomhdí éagsúla. Déanann an Bord measúnú ar an gcás go rialta agus socraíonn leibhéal na gcúlchistí atá de dhíth uair sa bhliain.

Tuairiscíonn an Bhainistíocht don Bhord go rialta maidir leis an Ráta Riosca Úis sa Chlár Comhardaithe.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

Tar éis an síneadh a cuireadh leis an aibíocht uasta do nótaí eisithe faoi Chlár Nótaí faoi Ráthaíocht GAT, d'fhaomhaigh an Bord tacar de tháirgí iasachta ar ráta seasta a bhí dírithe ar údaráis áitiúla (ÚÁna) agus comhlachtaí ceadaithe tithíochta (CCTanna) go déanach in 2016. Ina theannta sin, tá rochtain ag GAT ar chistiú fadtéarmach ar ráta seasta do thógáil nua agus do thionscadail iarfheistithe ón mBanc Eorpach Infheistíochta agus ó Bhanc Forbartha Chomhairle na hEorpa araon. Mar gheall air sin, tá beagnach gach gnó nua faoina dtugann Údaráis Áitiúla, CCTanna agus institiúidí ardoideachais bunaithe ar ráta seasta, rud as a n-eascraíonn ráta riosca úis féideartha ar chlár comhardaithe GAT.

Déantar anailís ar na holldliteanais airgeadais thíos:

	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Ráta seasta	5,563,082	4,550,984
Ráta Comhlúthach	2,006,064	2,426,529
	7,569,146	6,977,513

Thug GAT airleacain nua ar ráta seasta agus ráta comhlúthach i rith na bliana airgeadais. Ráta seasta €1,142.9 milliún; ráta comhlúthach €25.2 milliún. (2022: Ráta seasta €1,159.12 milliún; Ráta comhlúthach €1.22 milliún).

Próifíl riosca maidir le ráta úis ar shócmhainní airgeadais mar a bhí ag:

	31 Nollaig 2023	31 Nollaig 2022
Meánráta úis seasta ualaithe	2.42%	2.17%
Meánráta úis comhlúthach ualaithe	3.31%	1.80%
Meántréimhse ualaithe a bhaineann le sócmhainní ar ráta úis seasta	24.3 bliain	25.5 bliain

Is iasachtaí ar feadh 25 go 30 bliain go príomha a eisítear de iasachtaí le CCTanna, institiúidí ardoideachais agus údaráis áitiúla ar ráta seasta ó GAT agus ba iasachtú ráta seasta 25% de na hiasachtaí le údaráis áitiúla agus iasachtaí le CCTanna agus institiúidí ardoideachais 75% atá fágtha. Iasachtaí d'údaráis áitiúla ar feadh tréimhsí idir aon bhliain amháin agus daichead bliain atá i gceist leis na ráta comhlúthach. Bunaithe ar iarmhéideanna iasachta bunaidh ar airleacan, is téarma 27 bliain (2022: 27 bliain) an meán téarma bunaidh ualaithe le haghaidh iasachta bunaidh

Déantar anailís ar phríomhshuimeanna na ndliteanas airgeadais thíos:

	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Ráta seasta	5,209,148	3,941,095
Ráta comhlúthach	1,803,733	2,579,660
	7,012,881	6,520,755

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

Próifíl riosca ráta úis na ndlíteanas airgeadais mar a bhí ag deireadh na bliana dar dáta:

	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Meánráta úis seasta ualaithe	1.78%	1.20%
Meántréimhse ualaithe a bhaineann le sócmhainní ar ráta úis seasta (blianta)	18 bliain	20 bliain
Meánráta úis comhlúthach ualaithe	1.79%	0.47%
Meántréimhse ualaithe dá bhfuil dliteanas ar ráta úis athraitheach socraithe (laethanta)	140 lá	160 lá

Áirítear cistiúchán níos fadtéarmaí ar ráta seasta leis an GBCN agus leis an mBanc Eorpach Infheistíochta agus Banc Forbartha Chomhairle na hEorpa le dliteanas ar ráta seasta. Cuimsíonn na dliteanas airgeadais ar ráta comhlúthach iasachtaí bainc agus Nótaí faoi Ráthaíocht.

Léiríonn an tábla seo a leanas sócmhainní airgeadais ag dáta deireadh na bliana:

	Aibíocht mar a bhí an 31 Nollaig 2023 €'000	Athphraghsáil mar a bhí an 31 Nollaig 2023 €'000
Aibíocht agus ráta úis sócmhainní airgeadais		
Suimeanna dlite i mí amháin nó níos lú	141,431	2,041,226
Suimeanna dlite idir aon mhí agus trí mhí	0	0
Suimeanna dlite idir trí mhí agus dhá mhí déag	131,301	1,351
Suimeanna dlite idir bliain amháin agus dhá bhliain	225,602	1,992
Suimeanna dlite idir dhá bhliain agus trí bliana	32,321	3,248
Suimeanna dlite idir trí bliana agus ceithre bliana	51,618	13,382
Suimeanna dlite idir ceithre bliana agus cúig bliana	27,295	2,562
Suimeanna dlite tar éis níos mó ná cúig bliana	6,959,578	5,505,385
	7,569,146	7,569,146

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

	Aibíocht mar a bhí an 31 Nollaig 2022 €'000	Athphraghsáil mar a bhí an 31 Nollaig 2022 €'000
Aibíocht agus ráta úis sócmhainní airgeadais		
Suimeanna dlite i mí amháin nó níos lú	288,194	2,455,883
Suimeanna dlite idir aon mhí agus trí mhí	0	0
Suimeanna dlite idir trí mhí agus dhá mhí déag	257,249	4
Suimeanna dlite idir bliain amháin agus dhá bhliain	0	0
Suimeanna dlite idir dhá bhliain agus trí bliana	145,869	1,512
Suimeanna dlite idir trí bliana agus ceithre bliana	23,985	2,184
Suimeanna dlite idir ceithre bliana agus cúig bliana	36,665	3,998
Suimeanna dlite tar éis níos mó ná cúig bliana	6,225,551	4,513,930
	6,977,513	6,977,511

Léiríonn an tábla seo a leanas aibíocht agus athphraghsáil phríomhshuimeanna na ndlíteanas airgeadais ag dáta deireadh na bliana:

	Aibíocht mar a bhí an 31 Nollaig 2023 €'000	Athphraghsáil mar a bhí an 31 Nollaig 2023 €'000
Aibíocht, bearta leachtachta agus ráta úis dlíteanas airgeadais		
In aibíocht i mí amháin nó níos lú	639,478	663,161
In aibíocht idir mí amháin agus trí mhí	487,399	502,399
In aibíocht idir trí mhí agus dhá mhí déag	639,904	641,404
In aibíocht i níos mó ná 1 bhliain agus níos lú ná 2 bhliain	45,048	45,048
In aibíocht i níos mó ná 2 bhliain agus níos lú ná 3 bliana	75,000	75,000
In aibíocht i níos mó ná 3 bliana agus níos lú ná 4 bliana	140,000	140,000
In aibíocht i níos mó ná 4 bliana agus níos lú ná 5 bliana	140,000	140,000
In aibíocht i níos mó ná 5 bliana	4,846,052	4,805,869
	7,012,881	7,012,881

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

Léiríonn an tábla seo a leanas aibíocht agus athphraghsáil phríomhshuimeanna na ndliteanas airgeadais ag dáta deireadh na bliana:

	Aibíocht mar a bhí an 31 Nollaig 2022 €'000	Athphraghsáil mar a bhí an 31 Nollaig 2022 €'000
Aibíocht, bearta leachtachta agus ráta úis dliteanas airgeadais		
In aibíocht i mí amháin nó níos lú	1,076,937	1,103,253
In aibíocht idir mí amháin agus trí mhí	699,313	716,813
In aibíocht idir trí mhí agus dhá mhí déag	737,095	738,895
In aibíocht i níos mó ná 1 bhliain agus níos lú ná 2 bhliain	20,700	20,700
In aibíocht i níos mó ná 2 bhliain agus níos lú ná 3 bliana	45,048	45,048
In aibíocht i níos mó ná 3 bliana agus níos lú ná 4 bliana	75,000	75,000
In aibíocht i níos mó ná 4 bliana agus níos lú ná 5 bliana	140,000	140,000
In aibíocht i níos mó ná 5 bliana	3,726,662	3,681,046
	6,520,755	6,520,755

Áiseanna tiomanta neamhtharraingthe

Bhí luach €175 milliún (2023: €210 milliún) d'áiseanna tiomanta neamhtharraingthe ag GAT mar a bhí cúrsaí an 31 Nollaig 2023, is iad seo na suimeanna seo atá fós le tarraingt ar áiseanna tiomanta ceadaithe.

Íogaireacht i leith riosca ráta úis

Bheadh tionchar ag anailís ar íogaireacht GAT i leith ardú nó laghdú i rátaí úis margaidh (ag glacadh leis go mbíonn seasamh cláir chomhordaithe seasta ann) ar ghnóthachain/(caillteanas) don bhliain airgeadais mar seo a leanas:

	100 bp d'ardú comhthreomhar €'000 gnóthachan	100 bp de laghdú comhthreomhar €'000 (caillteanas)	50 bp d'ardú comhthreomhar €'000 gnóthachan	50 bp de laghdú comhthreomhar €'000 (caillteanas)
Ag 31 Nollaig 2023	2,511	(2,511)	1,256	(1,256)
Ag 31 Nollaig 2022	(584)	584	(292)	292

Rinneadh na figiúirí thuas a ríomh trí mhaoiniú Nótaí faoi Ráthaíocht ar ráta athraitheach ar na dátaí thuas leis na hiarmhéideanna gan íoc ar íasachtaí ar airleacan ar ráta athraitheach a fhritháireamh. Glactar le meánfhigiúr lárphointe don bhliain de réir an fhéilire, ó thaobh méaduithe ar rátaí úis thuas. Ní bhíonn suimeanna ar airleacan ar ráta seasta ná maoiniú ar ráta seasta íogair maidir le hathruithe i rátaí úis an mhargaidh agus, dá bhrí sin, ní chuirtear san áireamh san anailís seo iad.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

Luach Cóir

Leagtar amach sna táblaí seo a leanas luach cóir na sócmhainní agus na ndlíteanas airgeadais mar a bhí an 31 Nollaig 2023 agus an 31 Nollaig 2022. Táthar den tuairim gur meastachán réasúnta ar an luach cóir an tsuim ghlanluacha a luaitear le gach sócmhainn nó dlíteanas eile nach ar a luach cóir atá sé á iompar. Cuirtear faisnéis le haghaidh iasachtaí i láthair thíos:

	Luach Annon €'000	Luach Cóir €'000
31 Nollaig 2023		
Sócmhainní airgeadais		
<i>Íasachtaí agus Infháltais:</i>		
Ráta seasta	5,563,082	4,964,623
Ráta comhlúthach	2,006,064	1,906,596
	7,569,146	6,871,219
Dlíteanas airgeadais		
Ráta seasta	5,209,148	4,992,496
Ráta comhlúthach	1,803,733	1,803,733
	7,012,881	6,796,229

Táthar den tuairim gur meastachán réasúnta ar an luach cóir an tsuim ghlanluacha a luaitear le gach sócmhainn nó dlíteanas eile nach ar a luach cóir atá sé á iompar. Cuirtear faisnéis le haghaidh iasachtaí i láthair thíos:

	Luach Annon €'000	Luach Cóir €'000
31 Nollaig 2022		
Sócmhainní airgeadais		
<i>Íasachtaí agus Infháltais:</i>		
Ráta seasta	4,550,983	5,227,443
Ráta comhlúthach	2,426,530	2,575,016
	6,977,513	7,802,459
Dlíteanas airgeadais		
Ráta seasta	3,941,095	3,979,158
Ráta comhlúthach	2,579,660	2,579,660
	6,520,755	6,558,818

Feidhmíonn GAT i margadh sách speisialta lena bhfreastalaítear ar riachtanas le maoiniú d'údaráis áitiúla agus don tithíocht shóisialta. Is deacair mar sin faisnéis mhargaidh a fháil ar a ríomhfaí luach cothrom dá sócmhainní agus dlíteanas innéacsnaosctha agus ar ráta seasta. Táthar tar éis luachanna cothroma sócmhainní agus dlíteanas airgeadais ar ráta seasta a luscainiú agus úsáid á baint as torthaí bhannaí ábhartha de chuid Rialtas na hÉireann de réir mar a bhí ar dháta an ráiteas ar staid an airgeadais. Tá seo bunaithe ar a nochta is atá an GAT do rioscaí ceannasacha faoi mar a phléitear sa chuid den nóta seo a bhaineann le rioscaí ó thaobh leachtachta. Faoi mar a bhí amhlaidh sa bhliain roimhe, taispeántar sócmhainní agus dlíteanas ar ráta comhlúthaigh ar an luach par atá dlite dóibh toisc gur téarma gearrthéarmach a n-aibíochtaí.

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

18. Bainistíocht rioscaí airgeadais (ar lean)

Is ionann luach cóir shócmhainní na GAT arna ríomh agus €6.87 billiún (2022: €7.80 billiún) agus tá luach cothrom a cuid dlíteanas measta ag €6.80 billiún (2022: €6.56 billiún). D'fhéadfadh suim difriúil go maith teacht chun cinn dá mbeadh duine le húsáid a bhaint as toimhdí malartacha le luach cothrom a ríomh. Agus sin á roghnú mar mhodheolaíocht, socraíodh gur thug a luach trí thagairt do rátaí inathraitheacha, léargas níos cruinne ar an scéal agus go rabhtas in ann idir shócmhainní agus dhlíteanas a mheasúnú ar bhonn cosúil le chéile.

19. Gluaiseacht in airgead tirim, acmhainní leachtacha agus airgeadú

Anailís ar athruithe ar ghlansum an fhiachais	At 31 Nollaig 2022 €'000	Sreabhadh Airgid €'000	Gluaiseachtaí Neamh-airgid €'000	At 31 Nollaig 2023 €'000
Airgead tirim agus a choibhéis	182,020	(155,882)	-	26,138
Rótharraingt	-	-	-	-
	182,020	(155,882)	-	26,138
Nótaí faoi Ráthaíocht	(5,589,093)	(352,736)	-	(5,941,829)
Iasachtaí Bainc	(931,662)	(139,390)	-	(1,071,052)
Ús iniúchta ar áiseanna	(19,848)	(25,883)	-	(45,731)
	(6,540,603)	(518,009)	-	7,058,612
Glanfhiachas	(6,358,583)	(673,891)	-	(7,032,474)

B'ionann na fáлтаí ó iasachtaí a eisíodh le linn 2023 agus €69.98 billiún (2022: €53.53 billiún) agus b'ionann aisíocaíocht iasachtaí le linn 2023 agus €70.06 billiún (2022: €53.58 billiún).

20. Scairchaipiteal

Tá 30,000 gnáthscair ann ar luach €1.30 (2021: 30,000 scair ar luach €1.30), iad údaraithe, leithroinnte, glaoite agus láníochta sa chaoi agus go mb'ionann a luach iomlán agus €39,000 ar an 31 Nollaig 2023 (2022: €39,000).

21. Réiteach an bharrachais choinnithe

	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Barrachas coinnithe ag tús na bliana	438,784	366,079
Gnóthachan aitheanta iomlán don bhliain airgeadais	73,725	72,705
Barrachas coinnithe ag deireadh na bliana	512,509	438,784

Nótaí a ghabhann leis an ráitis airgeadais (ar lean)

22. Réiteach chistí na scairshealbhóirí

	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Cistí scairshealbhóirí ag tús na bliana	438,823	366,118
Gnóthachan aitheanta iomlán don bhliain airgeadais	73,725	72,705
	512,548	438,823

23. Ceangaltais maidir le hiasachtaí

Maidir le hiasachtú ionchais de chuid GAT do CCTanna agus d'institiúidí ardoideachais, ceadáíodh iarratais ar iasachtaí de €1.78 billiún ach nár tarraingíodh síos an 31 Nollaig 2023 (2022: €1.10 billiún).

24. Imeachtaí tar éis ráiteas um staid airgeadais

Níor tharla aon imeacht suntasach tar éis dheireadh na bliana a d'fhágfadh go dteastódh nochtadh nó coigeartú ar na cuntais.

25. Dlíteanas Teagmhasach

Níl aon díbhinn le fógairt i gcomhair 2023.

26. Faomhadh na Ráiteas Airgeadais

D'aontaigh na Stiúrthóirí na Ráitis Airgeadais iniúchta, atá de réir an leagan amach atá ceadaithe ag an Aire Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht le toiliú an Aire Caiteachais Phoiblí, Sheachadadh PFN agus Athchóirithe, ar an 28 Márta 2024.

Faisnéis Chorparáideach

Rúnaí

Maria O' Reilly

Oifig Chláraithe

46 Faiche Stiabhna,
Baile Átha Cliath 2.
D02 WK60

Uimh. Chláraithe: 87513

T +353 1 872 5722

R cosec@hfa.ie

G www.hfa.ie

Iniúcháirí

JPA Brenson Lawlor Cuntasóirí Cairte,
Comhlacht Iníúcháireachta Reachtúla,
Cearnóg Argyle,
Bóthar Morehampton,
Domhnach Broc,
Baile Átha Cliath 4.

Aturnaetha

McCann FitzGerald,
Riverside One,
Cé Sir John Rogerson,
Baile Átha Cliath 2.

Baincéirí

Bainc-Aontas Éireann cpt.,
Plás Foster,
Baile Átha Cliath 2.

An Ghníomhaireacht Airgeadais Tithíochta cpt
46 Faiche Stiabhna
Baile Átha Cliath 2
Éire

T +353 1 872 5722
R cosec@hfa.ie
www.hfa.ie

HFA

An Ghníomhaireacht
Airgeadais Tithíochta
Housing Finance Agency

Rialtas na hÉireann
Government of Ireland